FELIX BAUMGARTNER

DE MAN DIE UIT DE HEMEL SPRONG

XANDER

EXTREME ADVENTURE

Annotation

Downloaded from Z-Library https://z-library.sk

FELIX
BAUMGARTNER
DE MAN DIE
UIT DE HEMEL
SPRONG
EXTREME ADVENTURE

Op 14 oktober 2012 schreef Felix Baumgartner geschiedenis toen hij van 39.000 meter hoogte vanuit de stratosfeer naar de aarde sprong. De live beelden bereikten meer dan 8 miljoen mensen en maakten van Baumgartner een wereldwijd gerespecteerde held. In *De man die uit de hemel sprong* vertelt Baumgartner zijn ongelofelijke verhaal. Wat ervoer hij toen hij in vrije val de geluidsbarrière doorbrak en met 1342 km per uur richting de aarde viel? Hoe bereidde hij zich voor op dit extreme avontuur? En vooral, wat dreef hem om dit te doen?

De man die uit de hemel sprong is het persoonlijke verhaal van de grootste avonturier van de 21ste eeuw, en een terugblik op de waanzinnigste stunt ooit.

FELIX BAUMGARTNER (1969) komt uit Oostenrijk en is skydiver en basejumper. Hij sprong eerder van het Christusbeeld in Rio de Janeiro en van een wolkenkrabber in Kuala Lumpur. Na zijn sprong uit de stratosfeer kondigde Baumgartner aan te stoppen met zijn extreme hobby. Hij woont in Zwitserland en de Verenigde Staten.

‘De maanlanding van onze tijd’ – *NRC Handelsblad*

‘Dit is niet gewoon waaghalzerij, dit is grenzen verleggen. Prachtig’ – Wubbo Ockels

‘Een bovenaardse prestatie’ – *De Standaard*

‘Felix Baumgartner is de moedigste man ter wereld’
– Ban Ki-Moon, secretaris-generaal van de Verenigde Naties

XANDER
WWW.XANDERUITGEVERS.NL

Felix Baumgartner
De man die uit de hemel sprong

..

..

..

Uitgegeven door Xander Uitgevers BV
Hamerstraat 3, 1021 JT Amsterdam
www.xanderuitgevers.nl
..
Oorspronkelijke titel: *Himmelsstürmer*: *Mein Leben im freien Fall*
Oorspronkelijke uitgever: Piper Verlag GmbH, München
Vertaling: Jan Steemers
Belettering: Studio MV
Omslagbeeld: Felix Baumgartner
Auteursfoto: Jörg Mitter/Red Bull Content Pool
Zetwerk: Michiel Niesen/ZetProducties
Copyright © 2013 Felix Baumgartner
Copyright © 2013 voor de Nederlandse taal: Xander Uitgevers bv, Amsterdam
..
Deze uitgave kwam tot stand door bemiddeling van
Marianne Schönbach Literary Agency te Amsterdam.
..
isbn 9789401601245 / nur 340
..
De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden te traceren. Mocht u desondanks menen rechten te kunnen uitoefenen, dan kunt u contact opnemen met de uitgever.
..
Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Dit boek is opgedragen aan alle moeders van deze wereld, omdat jullie onvoorwaardelijke liefde en toewijding voor jullie kinderen voorbeeldig en grenzeloos zijn en we zonder jullie niet daar waren waar we nu zijn.

Op het diepste punt van de hoogste sprong

Om half vier ’s ochtends wordt het me duidelijk. Ik wil naar huis. Ik rij nu van mijn appartement in Santa Monica naar de luchthaven om een ticket terug naar huis te kopen, naar Salzburg, Oostenrijk. Ik heb in weken niet meer kunnen slapen, vannacht al helemaal niet, want ik wist: morgen gaan we naar Brooks, San Antonio, in Texas. De plek waar alle spaceshuttles getest zijn, waar de astronauten getraind zijn. Daar zal ik het dan vijf uur in dat pak moeten uithouden en de experts van de Air Force bewijzen dat ik het kan. En ik weet het zeker: ik kan het niet.

Wat te doen? Er is geen oplossing. Dit is de dag die ik zo lang voor me uit heb geschoven. Er is maar één uitweg: vluchten. Weg van hier, weg van het pak, weg van het team. Ik had mijn angst al veel eerder aan de ploeg moeten opbiechten. Dit geweldige team heeft zich maandenlang uit de naad gewerkt, dag en nacht geploeterd, iedereen heeft in mij geloofd. En nu laat ik hen op het *moment suprême* in de steek.

Zoiets heb ik nog nooit in mijn leven gedaan. Ik heb altijd het hoofd geboden aan mijn demonen, dingen niet voor me uit geschoven, maar aangepakt. Als er een probleem was, zocht ik naar de passende oplossing. Dit is de eerste keer dat ik het probleem steeds opnieuw heb proberen weg te schuiven, in de hoop dat de oplossing op een gegeven moment vanzelf zou komen. Keer op keer heb ik mijn ogen gesloten en tegen mezelf gezegd: als je de huur deze keer niet kan betalen, betaal je gewoon de volgende keer. Maar ik wist donders goed: de volgende keer wordt het niet beter. En ooit moet je de huur betalen. Precies zoals nu het geval is.

..

De reden waarom ik 25 jaar geleden met parachutespringen begon, is dat onvergelijkelijke gevoel van vrijheid dat je bij de afsprong ervaart. Ik sprong ook altijd het liefst in spijkerbroek en T-shirt, soms met een helm op. En nu? Nu moest ik in een drukpak, met een valscherm eraan vast dat drie keer zo groot is als een normaal scherm, nog twee zuurstofflessen erbij, het *chest pack* voor de gegevensregistratie op mijn borst: uiteindelijk was ik dubbel zo zwaar. Van vrijheid is geen sprake. Het springen is moeizaam, de lol is eraf. En ik heb alles helemaal opnieuw, van het begin af aan moeten leren, omdat het extra gewicht en het pak me blokkeerden. Ik stond er als een beginneling, zonder routine, zonder zelfvertrouwen, ik wist niet wat er op me afkwam... en sprong toch.

Ik was van meet af aan professioneel wat de hele capsuletechniek betreft. Het bedienen van de knoppen, de soevereiniteit in de cockpit, de noodprocedures die ik uit het hoofd moest kennen: dat heb ik steeds perfect en foutloos gedaan, in recordtijd. Iedereen complimenteerde me met het feit dat ik zo veel dingen kan onthouden en onder deze condities ook kan uitvoeren. Dat is precies mijn achtergrond: in korte tijd altijd juist reageren. Op zoiets ben ik getraind. Maar dat pak! Het zelfvertrouwen dat ik altijd had zodra ik goed voorbereid was, zou ik zo hebben kunnen oproepen, ongeacht hoeveel nasa-mensen toekeken: geen probleem, als dat pak er niet geweest was.

Het project ‘Red Bull Stratos’ is nu drie jaar oud. Het probleem met het drukpak heb ik steeds opnieuw bij de tests gevoeld. Zonder het pak zou ik met volle teugen van dit project hebben kunnen genieten. Het gevaarlijke deel van het project, het ontwikkelingsdeel, het technische deel: stuk voor stuk zouden het mooie dingen zijn geweest. Maar in plaats van me te verheugen op een testsprong van 10.000 meter hoogte dacht ik: ik wil niet in dat pak! Het was als een zwaar examen waar je tegen opziet. Ik werd waanzinnig gevoelig, reageerde op kleinigheden die me anders nooit voor problemen zouden hebben gesteld. Zo stoorde ik me bijvoorbeeld aan het licht in de ruimte waar Mike Todd, de paktechnicus, me altijd het pak in hielp. Ik had voor die tijd nooit bij licht stilgestaan. En dan die geur! De helm heeft een rubber afdichting die het gezicht afsluit en de geur van dat rubber is me ontzettend gaan storen. Ik had op elk detail iets aan te merken, zelfs op de stemmen. Gelukkig heeft Mike een heel rustige, aangename stem. Maar er waren andere mensen die binnenkwamen en hun stemmen begonnen me te irriteren. Alles wat met dit pak verbonden was, kreeg een negatieve lading. Het was duidelijk: op een gegeven moment zou ik instorten. Ik was gevangen in dit pak, gevangen in het feit dat ik eigenlijk de held van dit project hoorde te zijn. In de voorbije 20, 25 jaar had ik de belofte steeds waargemaakt, bij velen in het skydiving- en basejumpingwereldje stond ik bekend als alleskunner, en dan strand ik bij de horde ‘pak’. Ik faal op de grond, niet op 39 kilometer hoogte bij de sprong uit een capsule aan de rand van het wereldruim. Rampzalig gewoon!

Twee jaar lang heb ik mezelf en mijn team voor de gek gehouden. Ik heb er steeds op toegezien dat ik de etappes in het pak kort hield. Natuurlijk was het beter geweest als ik er meer tijd in had doorgebracht, als ik mezelf gedwongen had, zo van: vandaag doe ik een heel uur, ook al hoef ik er officieel maar een half uur in te zitten. Maar ik heb steeds het omgekeerde gedaan, ik stuurde erop aan dat ik er snel weer uit kon,

verzon smoesjes. Het team zocht er niets achter. Zij namen aan: als hij een probleem in het pak zou hebben, dan zou dat al in de eerste vijf minuten duidelijk zijn. Dat was bij mij niet zo. Ik voelde me niet supergoed, maar de eerste tien minuten was het ook niet echt een probleem. En veel langer duurde de eerste keer niet. Daarna heb ik trucjes verzonnen, zoals: ‘Kan ik kort het vizier openmaken om beter te kunnen praten?’ Het ergste moment is namelijk wanneer de helm gesloten wordt. Dan ben je in je eigen wereld. Met het vizier open voel je je minder gevangen. Ik dacht: ooit komt de dag dat ik het pak aandoe en zeg: Oké, dat viel mee. Die dag is helaas niet gekomen.

..

En dus pak ik nu na de slapeloze nacht in Santa Monica mijn spullen, sluit de kamer af en denk: je laat nu alles achter waarvoor je gewerkt hebt. Indirect heb ik me al 25 jaar lang op dit project voorbereid. Elke sprong was een bouwsteen, een deel van het geheel. Ik stap in de auto. Zeker vijftig keer ben ik hier al naar de luchthaven gereden, maar ditmaal gaat het als in slow motion, als in trance. Ik neem de lichtjes in de nacht heel anders waar. Ik vlieg naar huis, laat alles achter me. Ik kan niet verder, ik moet mezelf een adempauze geven, ongeacht wat ik daarmee teweegbreng. Ik moet nu eerst aan mezelf denken.

Een telefoontje. Het is altijd makkelijker als je iemand niet in de ogen hoeft te kijken. Ik zeg: ‘Jongens, ik heb problemen met het pak. Ik weet het, het komt wat laat. Maar ik moet terug naar Oostenrijk, ik heb behoefte aan mijn vertrouwde omgeving: ouders, vriendin, mensen bij wie ik me goed voel.’

Hier is in de loop der tijd iedereen tot een vijand geworden. Joe Kittinger, Art Thompson, de mensen die voor mij werken: allemaal vijanden, omdat ze met mijn probleem verbonden zijn. Omdat ze willen dat ik vijf uur in dat pak doorbreng. Die beulen!

Op de luchthaven bel ik Art, onze projectleider, en biecht hem alles op. Hij schreeuwt niet, vloekt niet, zegt alleen: ‘Wacht, ik kom eraan!’ Ik zit in een hoek en huil tranen met tuiten. De mensen kijken, een politieagent komt naar me toe en vraagt of alles in orde is. Nee. Dat is het niet. Ik geef het op. Ik ben kapot, ik zit op het diepste punt van mijn hoogste sprong.

Pannenkoeken van de vorige dag: hoe ik Red Bull-atleet werd

Het hoofdkwartier van het wereldconcern Red Bull ligt tegenwoordig in Fuschl am See, niet ver van Salzburg. Daar werken zo’n vijfhonderd van de wereldwijd negenduizend werknemers aan het succes

van de leidende aanbieder van energiedrankjes. Aan het begin van de jaren 80, toen het concern werd opgericht, resideerde Red Bull nog niet aan de Fuschlsee, maar in Salzburg, aan de Alpenstrasse. Op de bovenste verdieping van de Berger Bank had Dietrich Mateschitz zijn kantoor. Deze man, die in 1944 in Sankt Marein in Stiermarken ter wereld kwam en met Red Bull de wereld van de energiedrankjes veroverde, heb ik leren kennen via de Heeressportverein Salzburg. Nu bekend onder de naam hsv Red Bull Salzburg.

In 1986 ben ik met parachutespringen begonnen, op 16-jarige leeftijd, als burgerlid van de Heeressportverein onder leiding van Roland Rettenbacher. Twee jaar later tekende ik voor het leger en kwam ik naar Wiener Neustadt, na een periode als pantservoertuigchauffeur en instructeur in het uiterst professioneel gedreven opleiding- en trainingscentrum voor parachutespringers, naar Wiener Neustadt. Naast parachutespringen leerde ik daar ook boksen, omdat ik me na werktijd vaak verveelde. Ik bracht het zelfs tot een profwedstrijd, op 5 augustus 1992 tegen een Kroaat, die in de eerste ronde knock-out ging. Mijn eerste en tot nu toe enige professionele wedstrijd.

Het was ook in 1992 dat Red Bull in Wenen zijn eerste ‘Red Bull Flugtag’ organiseerde. Het idee van deze krankzinnige wedstrijd, die tot op de dag van vandaag elk jaar in een andere stad op de wereld wordt georganiseerd: de deelnemers storten zich in zelfgebouwde vliegtuigjes van een steiger, die als startbaan dienstdoet, in het water. Beoordeeld worden vliegafstand en originaliteit van het toestel. Voor hun Flugtag in Wenen zocht Red Bull destijds naar parachutespringers die aan het begin van de wedstrijd op de baan moesten landen. De zoektocht leidde het concern naar Salzburg, waar destijds maar twee verenigingen waren: de Erster Salzburger Fallschirmspringerclub en de Heeressportverein, waar ik lid van was. Mijn kameraden en ik waren snel overstag. We deden mee met de Flugtag, landden cool op de ‘startbaan’ en Dietrich Mateschitz was zo enthousiast dat hij besloot om onze vereniging te ondersteunen. Van het bedrag dat hij ons ter beschikking stelde, konden we een paar nieuwe parachutes aanschaffen. Logisch dat er ‘Red Bull’ op stond. En vanaf toen was ik een van de eerste Red Bull-sporters. Nu zijn er 650 atleten en tal van ploegen.

Als leerling-machinebankwerker verdiende ik toen 1550 schilling* per maand. Een parachutesprong kostte 150 schilling per 1000 meter. Op een goeie ochtend sprong ik misschien vier, vijf keer, dan was de helft van mijn maandloon snel op. En als de anderen dan ’s middags vroegen: ‘Springen we nog een keer?’ moest ik altijd antwoorden: ‘Sorry, jongens,

maar vandaag is het pas de veertiende, ik heb nog maar een beetje voor de rest van de maand.’ In die tijd hield ik er werkelijk een krijgskas op na, die ik altijd heel scherp moest beheren als ik ook eens uit wilde gaan. Terwijl alle anderen op hun zestiende, zeventiende al lang hun eigen brommer gekocht of gekregen hadden, karde ik nog rond op de fiets.

Ik kon me het parachutespringen alleen permitteren omdat mijn moeder af en toe een beetje geld van mijn vaders salaris apart hield. Geen grote bedragen en altijd onder het motto: ‘Dat zeggen we niet tegen papa.’ Mijn moeder was verantwoordelijk voor de huishouding, voor het schoonmaken, koken, wassen, voor de opvoeding van de kinderen, en voor de bankafschriften.

Mijn vader verdiende goed als interieurontwerper, maar had nooit tijd om zich met financiële aangelegenheden bezig te houden. Hij is een extreem zuinige man, die nooit een groot sportfan is geweest. Zijn commentaar bij mijn sprongen luidde: ‘Als je het geld hebt om parachute te springen, kun je het daaraan uitgeven. Maar je kunt het beter opsparen.’

Destijds leed ik onder zijn spaarzaamheid, nu moet ik er vaak om lachen. Ik herinner me hoe mijn vader een keer met een paar schoenen op zijn bagagedrager stad en land af fietste om een schoenmaker te vinden die ze kon verzolen. En we hebben het hier niet over een paar chique, met de hand gemaakte leren schoenen. Toen hij weer terugkwam, zaten zijn schoenen onaangeroerd onder de snelbinders van zijn bagagedrager.

‘Wat heb je al die tijd gedaan? En waarom zitten de oude zolen nog op die schoenen?’ vroeg ik.

‘Nou ja, ik heb een schoenmaker gevonden die zeven euro vraagt. Toen herinnerde ik me een andere, die het voor vijf doet. Maar die was al gesloten.’

Hij reed dus twee dagen met een paar schoenen rond en had uiteindelijk twee euro uitgespaard.

..

*

..

Toen ik op mijn 22e, na vier jaar dienst, het Oostenrijkse leger verliet, wilde ik een diploma halen als monteur motorvoertuigen, of *Kfz-Mechaniker*, met als specialisatie motorfietsen. Op mijn 18e had ik mijn eerste motorfiets gekocht, een Yamaha rd 500. Een levensgevaarlijk wrak dat ik eigenhandig weer opknapte. Ik was destijds al volleerd machinebouwmonteur en deed niets liever dan sleutelen aan motorfietsen. Nu wilde ik het echt leren.

Ik solliciteerde bij een werkplaats, die aan mij overigens geen kosten had omdat het leger het grootste deel van mijn loon betaalde. Zo kreeg ik de mogelijkheid om na mijn diensttijd weer aan de arbeidsmarkt te wennen. Lang zou deze episode echter niet duren.

Op een dag, een vrijdag, kwam er ’s ochtends een klant met zijn motorfiets onze werkplaats in, die mij vroeg om een servicebeurt op korte termijn. Hij wilde de volgende dag om vier uur ’s ochtends met zijn vrienden naar Griekenland rijden en had nog net op tijd gemerkt dat de termijn voor zijn kilometerbeurt tijdens die vakantie verliep.

Ik verzekerde hem dat we de onderhoudsbeurt zouden uitvoeren en dat hij zijn machine dezelfde dag kort voor sluitingstijd kon ophalen.

Amper stond zijn machine op de hefbrug of de verkoopleider kwam naar me toe.

‘De motorfiets van die gast gaan we vandaag niet doen.’

‘Maar ik heb het al toegezegd.’

‘Die vent wilde laatst een nieuwe motorfiets kopen en heeft zich bij mijn baas beklaagd omdat ik hem niet genoeg korting wilde geven. En toen heb ik narigheid gekregen.’

‘Ik ben hier maar stagiair, maar die man wil morgen met zijn vrienden naar Griekenland rijden. Als hij straks komt en zijn motor is niet klaar…’

‘Dan is dat niet jouw probleem. Haal hem weer van de brug!’

Ik kon het niet bevatten. Dan had ik hem liever gelijk niets beloofd. Ik kon de man toch onmogelijk een servicebeurt toezeggen en de motorfiets dan gewoon laten staan? Dat druiste in tegen mijn gevoel voor rechtvaardigheid, dat bij mij om de een of andere reden altijd al sterk ontwikkeld is geweest. Toen de klant vervolgens aan het eind van de middag kwam, moest ik uitleggen: ‘Het was vandaag zo druk dat ik er niet aan toe ben gekomen.’ De man werd doodsbleek en begon te huilen als een klein kind. Zijn trip naar Griekenland was al maanden tevoren gepland en als hij nu zonder servicebeurt motorpech kreeg, zou de reparatie niet door de garantie worden gedekt. Zijn wereld stortte in. Ik liep naar de verkoper, die zich in zijn kantoor had verschanst, en zei tegen hem: ‘Zo, nu mag je jij het verder oplossen. Die vent van de servicebeurt zit voor in de werkplaats tranen met tuiten te huilen. Dat mag je zelf gladstrijken.’

De verkoopleider ging naar hem toe en zei: ‘Als Felix morgen om vijf uur ’s ochtends komt en je maten ietsje later vertrekken, doet hij de servicebeurt alsnog.’

Daarop vroeg ik de verkoper om een kort gesprek onder vier ogen.

‘Oké, geen probleem. Ik kom morgen om vijf uur en werk in mijn zuurverdiende weekend. Maar ik klok wel in. Dat zijn overuren. Mijn werktijd loopt van maandag tot vrijdag.’

‘Als jij overwerkt, moet hij dat betalen. Regel maar iets met hem,’ kaatste de verkoopleider terug.

‘Zijn afspraak was vandaag,’ antwoordde ik, ‘en we hebben het niet gedaan. Zijn maten rijden morgen door toedoen van ons twee uur later weg en nu moet hij ook nog een meerprijs betalen.’

De volgende dag heb ik de onderhoudsbeurt gedaan. En de klant geen toeslag gevraagd.

Op maandag controleerde de verkoopleider ’s ochtends als eerste mijn klokkaart en zei: ‘Je hebt toch geklokt.’

‘Ja, logisch.’ En van toen af aan had ik het etiket ‘lastige medewerker’.

Er waren steeds weer problemen. Met de week werd mij duidelijker dat de werkplaats zijn klanten behoorlijk bedroog. Per dag werden er tussen de vijf en acht onderhoudsbeurten gedaan. Elke beurt duurde ongeveer drieënhalf uur. 8 maal 3,5, dat is 28 werkuren per dag. Maar een dag heeft maar 24 uur. En een werkdag zelfs maar acht. Wanneer we kleppen moesten afstellen, mochten we alleen kort luisteren of er een gerammel te horen was. Nee? Oké, in orde. Afboenen, motor schoon, klaar. Het oliefilter verwisselden we soms helemaal niet, maakten het alleen zo schoon dat het er als nieuw uitzag en brachten de vermeende vervangende onderdelen in rekening.

Ik zei steeds: ‘Lui, dat is een rotstreek. Jullie vragen een hoop geld. Dit is bedrog.’

En toen kwam een gehaaide klant achter onze streken. Hij had op de accudoppen een haar gelegd en het oliefilter gemarkeerd, vooraf alles gefotografeerd en de motor voor een beurt gebracht. Bij het ophalen zei hij: ‘Zo, kijk hier maar eens. Dit heb ik vooraf gefotografeerd. De accudoppen er zo uit en weer in draaien zonder dat de haar eraf valt, dat kan niet. En het oliefilter is niet vervangen, de markering staat er nog op. Jullie hebben helemaal niets met mijn motor gedaan!’

‘Maak je niet druk,’ probeerde mijn chef hem nog gerust te stellen, ‘ik zal eens kijken wat de leerling nu weer heeft lopen aanklooien.’

Maar deze keer speelde ik het spelletje niet mee.

‘Als je mij dat in de schoenen schuift, dan staan jullie morgen in de krant. Ik heb steeds gezegd dat ik niet aan die shit wilde meedoen en jullie zeiden dat ik mijn mond moest houden en doorwerken! Je kunt er zeker van zijn dat ik de hele zaak naar de filistijnen help.’

Mijn chef wachtte nog precies tot de dag dat mijn militaire diensttijd voorbij was, toen werd ik op straat gezet: bedankt en de groeten.

Ik was graag motorfietsmonteur gebleven, maar mijn gevoel voor rechtvaardigheid, waaraan ik koste wat het kost vasthield, zette een streep door de rekening.

Daar stond ik dus, zonder geld en zonder werk. Om het parachutespringen te financieren, begon ik in de bouw te werken en losse baantjes aan te nemen. Een van die baantjes was pakjes bezorgen voor een bekende autoreparateur, tweemaal per week. Al spoedig was ik daar werkzaam op de onderste sport van de ladder, tegen een droomsalaris van 3650 schilling in de maand!** Echt populair werd ik toen er in een van de kantoren een grote metalen kast verschoven moest worden, waar geen van de werknemers sterk genoeg voor was.

‘Meneer Baumgartner, kunt u die kast misschien…’

‘Ja, natuurlijk. Mouwen opstropen en hupsakee!’

Ik voelde me net die man uit de Coca-Cola-reclame waarin alle secretaresses zich rond lunchtijd naar het raam van hun kantoortuin begeven om een bouwvakker aan te gapen die met ontbloot bovenlijf middagpauze houdt. ‘Meneer Baumgartner, wilt u niet nog een kopje koffie met ons drinken?’ In elk kantoor waar ik een pakje af te geven had, flirtte ik tien minuten met het vrouwelijke personeel. Het was warm, ik had een dak boven mijn hoofd en af en toe mocht ik in de chique wagen van de bazin rijden, om haar kleding bij de stomerij op te halen, of een ring bij de juwelier. Zelf reed ik destijds in een antieke Mercedesbus. Het was een leuk baantje.

Tot het akkefietje met het boek.

Ik moest een pakje bezorgen waarvan afzender en geadresseerde niet te ontcijferen waren. Na enig nadenken besloot ik het open te maken en een blik op het begeleidende schrijven te werpen om uit te vinden wie de geadresseerde was.

In plaats van een schrijven zat er een boek in met de titel *De duizend gebreken van de,* gevolgd door de naam van een van de meest verkochte automodellen van Europa. Wat zou dat zijn? Mijn nieuwsgierigheid was gewekt, en ik begon in het boek te bladeren. Het was een soort gebruiksaanwijzing voor de omgang met klanten van aangesloten dealers. Hoe kon dit of dat defect aan de auto aan een gewone klant worden uitgelegd? Bij welk soort kritische techneut kwam je er niet omheen de fout kosteloos te verhelpen? En welk gruwelverhaal kon je tegen een zielig oud vrouwtje ophangen? Het boek was een

mijlpaal in mijn persoonlijkheidsontwikkeling. Zo zit het leven dus in elkaar, besefte ik. Als je van de hoed en de rand weet, kun je je recht halen. Als je goedgelovig bent, word je voor dom versleten.

Wat ik in dit boek las, herinnerde me meteen aan een eigenschap die ik altijd bijzonder gewaardeerd heb in mijn vader. Hij liet zich door niemand iets wijsmaken. Als hij iets te reclameren had, ging hij de winkel in en kwam weer naar buiten met wat hij wilde. Mijn moeder schaamde zich op zulke momenten, maar ik ging altijd graag mee, stond naast mijn vader, luisterde en dacht: sterk!

'Je moet je mond opendoen en goed argumenteren. Zomaar wat schreeuwen levert niets op,' had mijn vader me uitgelegd. Hij heeft nooit geschreeuwd, maar altijd duidelijk gezegd wat het probleem was. Ik heb gemerkt dat je je recht kunt halen, ook al kost het moeite. Dat heb ik beslist van mijn vader geleerd. Die was daar een meester in.

Na het akkefietje met het boek telde ik één en één bij elkaar op en besloot mijn toekomst doelgerichter ter hand te nemen. Ook al betekende dat gezien mijn gespannen financiële situatie in het begin dat ik een meester in het improviseren moest worden.

Ik had het parachutespringen intussen ingeruild voor basejumping, oorspronkelijk b.a.s.e-jumping: de vrije val van gebouwen (*buildings*), zendmasten (*antennas*), bruggen (*spans*) en rotsen (*earth*), waarbij je op het laatste moment wordt afgeremd door een valscherm, dat je veilig naar de grond laat zweven. Bij parachutespringen is je valscherm erop berekend op ongeveer 800 meter boven de grond te worden geopend. Het is zo gepakt dat het zachtjes, dus verhoudingsgewijs langzaam, opengaat. Bovendien draag je een reservescherm mee. Zelfs als de hoofdparachute defect zou zijn, heb je als springer dus relatieve zekerheid.

Bij het basejumpen moet het valscherm vanwege de geringere afspringhoogte duidelijk sneller opengaan en de val veel sneller afremmen. Daarom is het meestal groter, om een zo groot mogelijke remwerking te bereiken, en wordt het door een hulpscherm uit de zogenaamde *base rig* op je rug getrokken. Normaal gesproken is er geen reservescherm, omdat je als springer toch geen tijd over zou hebben om het te openen. Bij bijzonder lage spronghoogten wordt het hulpscherm niet in de rugzak gelaten, maar reeds bij de afsprong in de hand gehouden. Op die manier is het hoofdscherm aanmerkelijk sneller te openen.

Ik had me ten doel gesteld met een goede video-opname van een van mijn sprongen in de 'Red Bull Sports Compilation' opgenomen te worden, waarmee elk jaar in de kersttijd de beste projecten van de beste

Red Bull-atleten worden gepresenteerd. De films op de compilatie worden ook nu nog wereldwijd in discotheken, restaurants en op andere openbare plekken vertoond.

Red Bull had destijds geen eigen camerateams, maar je kon als atleet een camera lenen. Uiteraard kon ik met het enorme ding moeilijk zelf in de lucht filmen. Dus belde ik mijn Duitse maat Wolfgang di Ruggiero op, die ik bij het basejumpen had leren kennen en die een montagestudio bezat: ‘Kun jij mee naar Noorwegen gaan? Ik betaal je vlucht en je eten, en jij filmt mij. Je verdient er niets mee, maar het kost je ook niets.’

Niet veel later zaten we samen op een camping *in the middle of nowhere*. Benzine, eten, alles was hondsduur, omdat het per schip moest worden aangevoerd. De campingeigenaar, Einar heette hij, zei op een morgen tegen mij: ‘Ik maak altijd pannenkoeken, en de exemplaren die van de vorige dag zijn overgebleven, die mag je hebben. Kost je niets.’ Oude, uitgedroogde pannenkoeken? Ik vond het best. Hoofdzaak was dat ik iets te eten had. Ik stelde me dus tevreden met de pannenkoeken van de vorige dag, terwijl Wolfgang met een enorme pizza naast mij zat. Ik maakte de sprongen en at slechter dan de cameraman voor wie ik de reis had betaald, een stevige vent met een gezonde eetlust, die zei: ‘Sorry, maar die pizza heb ik zelf nodig. Ik moet morgen immers weer met jou de berg op.’

Maar het maakte mij niet uit hoeveel oude pannenkoeken ik moest eten, want ik wist dat ik met gave opnamen thuiskwam en aan de volgende fase van mijn sportieve loopbaan begon. En inderdaad schopte ik het dat jaar tot de Sports Compilation. De Noorse video werd over de hele wereld vertoond. Het begon zich uit te betalen dat ik een helder doel voor ogen had en er alles voor had gedaan wat nodig was. Toen in de aftiteling van de film de namen van alle atleten over het witte doek liepen, besefte ik voor het eerst hoe prettig het is dat mijn achternaam met een B begint.

..
*
..

Enkele jaren na de Flugtag in Wenen was Raymond Dulieu, die van de Tour de France kwam, de verantwoordelijke voor de marketing bij Red Bull. Een man met wie ik waanzinnig goed overweg kon. Hij nodigde alle parachutespringers en mij voor zijn verjaardagsfeest in Fuschl uit. Ik had me voorgenomen om hem op de party te vertellen dat ik aan het wereldkampioenschap basejumpen in de vs deel wilde nemen,

de legendarische Bridge Day in Fayetteville, West Virginia. Toen we op het feest in gesprek raakten en ik Dulieu over mijn plan vertelde, zei hij: ‘Je wilt dus professioneel met basejumpen beginnen? Dan heb je een fatsoenlijk valscherm nodig!’

‘Ach, ik leen er wel een,’ antwoordde ik.

‘Nee, ik betaal een scherm voor je. Wat kost zoiets?’

‘3000 mark*** of zo.’

‘Oké, geen probleem. Je krijgt een helm van ons, en het valscherm betaal ik.’

Maar kort voor de wedstrijd ging Dulieu weg bij het bedrijf, om voor de Champions League te gaan werken. Als verantwoordelijke voor de sportsponsoring volgde Thomas Überall hem op, die niet veel ophad met basejumpers. Toen het erom ging of Red Bull mijn vliegticket naar Bridge Day zou betalen, zei hij: ‘We sponsoren je vereniging toch al? Als je van een brug wilt springen, heeft dat met het klassieke parachutespringen niets meer van doen. Dat kunnen we niet betalen.’

Ik stond al op het punt om de reis af te blazen. Maar enkele dagen voor de wedstrijd riep mijn vereniging per bestuursbesluit een uitzonderingsregeling in het leven en betaalde mijn ticket naar West Virginia. Ik keerde terug als wereldkampioen basejumpen 1997.

Tegenwoordig kan ik heel goed overweg met Thomas Überall, maar in het begin mochten we elkaar totaal niet. Voor onze eerste sponsoringsonderhandeling na zijn Bridge Day-vonnis had ik door Wolfgang di Ruggiero een eigen video van mijn sprongen laten maken. ‘Wolfgang, ik heb volgende week een gesprek met de nieuwe marketingman bij Red Bull,’ had ik tegen hem gezegd. ‘Het gaat om een beetje sponsoring. Ik heb een fatsoenlijke promotievideo nodig.’ Ik bracht hem al het materiaal dat ik had verzameld en zei: ‘Laten we daar wat cools van maken!’

Met Wolfgangs video, waarvoor hij slechts de helft van het gebruikelijke honorarium had gevraagd, ging ik vol trots naar Thomas. Hij bekeek de film terwijl ik hem, opnieuw, gespannen aankeek. Na afloop van de film zweeg hij een eeuwigheid en toen zei hij eindelijk: ‘Hoor eens, hebben we dat überhaupt nodig bij Red Bull?’

Ik had intussen overal gesprongen, aangemoedigd door mijn goede contact met Raymond Dulieu, die destijds een nieuw valscherm voor mij gekocht had: alles ging van een leien dakje, ik was op de juiste trein gesprongen. En nu bekeek Thomas, die kritisch tegenover het basejumpen stond, mijn video, waarvoor ik mijn laatste geld had

uitgegeven, en zei: ‘Hebben we dat überhaupt nodig?’ Hij moest er nog over nadenken. Bravo.

Voor de volgende onderhandelingsronde met Thomas regelde ik versterking: Hans Huemer, mijn toenmalige leraar parachutespringen. Ik herinner me nog precies wat ik in ons telefoongesprek vóór de meeting tegen hem zei: ‘Hans, ik heb binnenkort mijn volgende onderhandeling met Red Bull. Kun jij meekomen? Jij bent zakenman en kunt beter praten dan ik. Ik voel me onzeker.’

Niet veel later kwamen we gedrieën bij elkaar in een restaurant aan de Mondsee. Mijn sponsoringswens destijds: 100.000 schilling per jaar (nu ongeveer 7000 euro) en een nieuwe parachute. Na veel heen-en-weergepraat hadden we Thomas overtuigd: ‘Oké, doen we.’ Een paar weken later stuurde ik hem de declaratie, en prompt belde hij terug: ‘Felix, je hebt een declaratie gestuurd voor meer dan 100.000 schilling. We hebben maar 50.000 afgesproken.’

Waarop ik zei: ‘100.000 schilling per jaar en een nieuwe parachute, dat weet ik heel zeker.’

‘50.000 schilling, 100.000 is überhaupt nooit een optie geweest,’ kaatste Thomas terug.

Pisnijdig belde ik Hans Huemer op: ‘Hans, wat hebben we met Überall afgesproken?’

‘100.000 schilling.’

‘Hij zegt nu 50.000.’

‘Nou zeg, is hij niet goed wijs? Honderd en een parachute.’

‘Precies. Man, wat ben ik blij dat jij erbij was. Ik dacht al dat ik gek begon te worden.’

Ik opnieuw naar Thomas gebeld: ‘Hé, zeg. Hans heeft het ook gehoord.’

‘Dan moeten jullie je allebei vergissen. Ik ben er heel zeker van! Honderd heb ik niet in mijn budget. Vijftig, meer kan ik je niet betalen.’

Ik was behoorlijk ontgoocheld! 100.000 schilling gedeeld door twaalf maanden was toch al een mager maandloon, maar voor mij niettemin een goed begin, waarvoor ik heel dankbaar was. In mijn hoofd had ik het al aan mijn projecten uitgegeven. En dan kan deze figuur zich plotseling niets meer herinneren! Mijn eerste gedachte was: nu bel ik meneer Mateschitz persoonlijk op! Ik wist dat ik in mijn recht stond en mijn oude gevoel voor rechtvaardigheid stak weer de kop op. Als iemand mij op dat moment had gezegd: ‘Pak toch die 50.000! Als je nu een brief naar de grote baas schrijft, raak je als het tegenzit dat misschien ook kwijt,’ dan had ik geantwoord: ‘Dat interesseert me niet. Dan ben ik

gewoon pleite, maar we hebben 100.000 afgesproken.’ Met onrechtvaardigheid kan ik eenvoudig niet omgaan – en ik kan behoorlijk koppig zijn.

Dus schreef ik een brief aan Dietrich Mateschitz en belde zijn toenmalige secretaresse op: ‘Hoor eens, ik heb een brief aan meneer Mateschitz geschreven, maar zou graag zien dat hij die persoonlijk ontvangt. Kun je er alsjeblieft op toezien dat dat lukt? Dat niet iemand anders hem leest.’ Ik gaf de brief af en twee dagen later belde Thomas mij op en ontbood me naar Fuschl. Toen ik zijn kantoor in liep, zag ik mijn brief aan meneer Mateschitz op zijn bureau liggen. Eerst dacht ik: bel ik speciaal naar het secretariaat van de baas, landt de brief toch direct bij Thomas Überall. En hij leest hem ook nog, voordat hij naar de baas gaat. Toen besefte ik dat ik zojuist weer een belangrijke levensles had geleerd: als het om geld gaat, kun je niemand vertrouwen.

Ik ging in de aanval en vroeg Thomas wat voor een spelletje hij speelde: ‘We hebben 100.000 schilling afgesproken. Hans Huemer was erbij en kan getuigen. Dus ligt de fout bij jou. Dat moet ik je helaas zo zeggen, en nu ga ik naar meneer Mateschitz. Ik heb al zo veel gedaan voor het bedrijf. Ik heb me steeds ingespannen, ben steeds correct geweest. Honderdduizend schilling vind ik gerechtvaardigd voor mijn prestatie.’ Het ging een poosje heen en weer, tot Thomas uiteindelijk zei: ‘Goed, we doen het nu op jouw manier. Maar in de toekomst is dit kantoor hier je eerste aanloophaven en niet dat daarboven.’ Een afgedwongen budget was natuurlijk allesbehalve een ideale start voor onze toekomstige samenwerking.

Bij onze jaargesprekken waren Thomas en ik allebei blij als ik weer buiten stond. De chemie klopte gewoon niet en ik had weinig zin om de volgende vijf of tien jaar zo verder te werken. Dus bleef ik na afloop van een van onze gesprekken gewoon zitten en zei: ‘Hoor eens, we hebben geen goede start gehad, dat is belazerd gelopen. Maar ik heb niets raars gedaan en heb mezelf niets te verwijten. Jij ziet het van jouw kant vast net zo. Maar we kunnen zo niet doorgaan. Jij bent geen grote fan van mij en ik ben geen grote fan van jou. We kunnen nu allebei een beetje water bij de wijn doen en lol hebben. Of we kappen ermee.’ Dat was de eerste stap in de juiste richting.

Niet veel later kwam Thomas op het idee dat er iemand van het hoogste gebouw ter wereld moest springen, van de Petronas Twin Towers in Kuala Lumpur, hoofdstad van Maleisië. Kandidaten voor het project waren de Zwitser Ueli Gegenschatz, de Amerikaan Frank Gambali en ik. Thomas hakte uiteindelijk de knoop door. Hij vond dat als er iemand

ging springen, het een Oostenrijker moest zijn. De sprong werd het eerste gemeenschappelijke project van Thomas en mij, en een groot succes. Over de hele wereld was er op voorpagina's aandacht voor de sprong en voor Red Bull. Nog datzelfde jaar sprong ik van het standbeeld van Christus de Verlosser in Rio de Janeiro, een project dat Thomas en ik samen uitgeknobbeld en gerealiseerd hadden. Dat was de doorbraak in onze samenwerking, omdat we nu wisten: wij tweeën zijn goed, we zijn allebei professionals.

Natuurlijk was geld de aanleiding voor de botsing met Thomas, maar mij ging het daarbij meer om rechtvaardigheid en eer, hoe ouderwets dat ook mag klinken. Mijn offensief had ook averechts kunnen uitpakken. Ik kende Dietrich Mateschitz op dat moment immers nog niet echt en wist niet of hij in geval van twijfel zich eerder achter mij of achter Überall zou scharen. De meeste bazen steunen hun eigen mensen, Dietrich Mateschitz was wat dat betreft waarschijnlijk niet anders, leek mij toen. Hij had dus ook kunnen zeggen: 'Als je denkt dat je brieven moet schrijven en over medewerkers moet klikken, dan heb je niet de karaktereigenschappen van een Red Bull-atleet.' Dan had ik mijn scherm en helm bij de receptie kunnen afgeven.

..

*

..

Mijn eerste persoonlijke ontmoeting met Dietrich Mateschitz zal ik niet snel vergeten. Bij de Red Bull Flugtag 1997 in Berlijn zag ik hem van enige afstand op me afkomen. Een vriendelijke verschijning, een charismatisch mens, dacht ik bij mezelf, en ik vroeg me af of ik meteen 'je' zou zeggen of toch maar 'u'. Als ik met 'je' begon en hij ging erin mee, dan tutoyeerde ik de baas van Red Bull. Dat zou cool zijn geweest. Maar ik was niet zeker van mezelf. Met elke stap die hij dichterbij kwam, ging me ongeveer zeven keer door het hoofd: eigenlijk kan ik wel 'je' zeggen. Ik ben sporter, heb al het een en ander voor het imago van zijn bedrijf gedaan. Ik denk niet dat hij er een probleem mee heeft. En dan zouden alle andere mensen zeggen: 'Wat? Tutoyeer jij Dietrich?' Het zou slecht zijn geweest als hij antwoordde: 'Hé jongen, hoor eens even, rustig aan. Dat je een paar keer ergens af gesprongen bent, betekent nog niet dat wij elkaar tutoyeren.' Ik geloof dat de beslissing viel op het moment dat hij zijn hand uitstak, *ting, ting, ting, ting* en toen, als bij het langzaam tot stilstand komende Miljoenenrad, *tak, tak, ták*: 'Hallo, jij moet Felix zijn.'

Het was duidelijk, het klikt.

De chemie tussen Dietrich Mateschitz en mij was van meet af aan goed. Ik bejegende hem met groot respect en hij was even vriendelijk en charismatisch als hij op het eerste gezicht had geleken. Een andere reden dat we goed met elkaar overweg kunnen, is zeker ook dat ik hem nooit op de zenuwen heb gewerkt. Ik had weliswaar van het begin af aan zijn telefoonnummer, maar ik heb in mijn hele leven maar zelden gezegd: ‘Hé, Didi, nu heb ik wat nodig.’ Dus niet: Dietrich dit, Dietrich dat. Of: ‘Kun jij niet iets doen, Dietrich? Mijn vriend en ik hebben zus of zo nodig.’ Ik heb als Red Bull-atleet van begin af aan mijn best gedaan om zo zelfvoorzienend mogelijk te opereren. Ik vind het altijd geweldig als ik Dietrich Mateschitz ontmoet, maar ik hoef niet per se op zijn eiland vakantie te vieren. Ik wil niet in een persoonlijke afhankelijkheidsrelatie terechtkomen: o man, nu moet ik dit of dat doen, terwijl ik het misschien helemaal niet wil. Maar hij heeft al zo veel voor me gedaan… Per slot van rekening is het meestal ‘voor wat hoort wat’ in het leven. Met Red Bull als partner kwam eindelijk het benodigde geld, dat ik voordien nooit had gehad. Maar ik besefte ook dat ik voor mijn basejumps echte klappers moest uitzoeken, zodat dat ook zo bleef. Zomaar ergens af springen is één ding, van wereldwijd bekende objecten springen heel wat anders. Ik ben als basejumper al vroeg begonnen bewust zulke oriëntatiepunten, zulke *landmarks*, uit te zoeken. Het ging erom iets unieks te vinden. En me niet te verstoppen.

In de basejumpvideo’s van destijds waren de ogen van de acteurs onherkenbaar gemaakt, en als ze al spraken, dan was dat met vervormde stem en de rug naar de camera. Dat de basejumper zich in een juridisch grijs gebied bewoog, is nog zacht uitgedrukt. De meeste sprongen waren ronduit illegaal. Over alles wat er gebeurde hing een waas van geheimzinnigheid. ‘Hé, ik kan je wel een keer meenemen, maar je weet dat je niemand mag vertellen dat we daar ’s nachts van de brug springen. Anders hoort de politie ervan.’

Ik besloot een nieuwe weg in te slaan. Als ik iets doe wat iedereen moet zien, dan verstop ik me niet. Bovendien nam ik me voor om mijn projecten fundamenteel anders aan te pakken dan de overige springers. Als ik het met de formule 1 vergelijk: ik wilde niet alleen de bestuurder zijn, maar twee, drie taken erbij nemen. De formule 1-coureur ontwikkelt mee, werkt mee aan het ontwerp van de wagen, leidt en motiveert het team. Dat verbreedt zijn takenpakket en zijn blikveld. Ik schoeide mijn projecten op een professionele leest, wist altijd precies wat ik deed, plande alles zorgvuldig en voor de lange termijn en werd zo met de jaren mijn eigen risicomanager.

* Omgerekend 113 euro.
** Omgerekend 265 euro.
*** Omgerekend 1500 euro.

Terug in *mission*-modus

Art Thompson doet aan de telefoon geen enkele poging me op andere gedachten te brengen. ‘Wacht, ik kom eraan!’ is het enige wat hij zegt. Hij weet dat het geen zin heeft. Als hij arriveert, is Richard Ungerhofer aan zijn zijde, mijn vriend en rechterhand, die de laatste jaren heel veel voor me georganiseerd en gecoördineerd heeft. Samen proberen Art en hij het hoopje ellende in de vertrekhal van de luchthaven van Los Angeles weer moed in te spreken. Mijn persoonlijke troostbrigade. ‘Geen probleem, Felix. Ik begrijp het,’ zegt Art. ‘De druk is eenvoudig te groot voor je. Maak je geen zorgen.’

Voor de leider van zo’n gigantisch project als Red Bull Stratos is Art een bijzonder menselijk en emotioneel, bijna soft type. Iemand bij wie het in deze moeilijke situatie nooit zou opkomen om te vloeken of kritiek te leveren, maar die er gewoon voor me is, zich om me bekommert. Hij zegt niet: ‘Zeg, ben je nou krankzinnig geworden? Hoeveel mensen denk je dat er nu op je staan te wachten?’, maar: ‘Jij bent de professional en wat jouw beslissing ook is, we maken er het beste van. Ik heb al gebeld. We gaan het planmatig aanpakken. De volgende paktest in Brooks kunnen en willen we niet meer afzeggen. Maar ik heb in Robert Rowe een Air Force-piloot gevonden die voor je inspringt, zodat we op z’n minst kunnen nagaan of de capsule en de systemen onder reële condities functioneren. Stratos loopt dus intussen door. Jij vliegt naar huis en kijkt hoe je je probleem oplost.’ Zo beheerst reageert geen enkele andere chef op de hele wereld! En dat ’s morgens om zes uur! Dat is precies dat wat ik nu nodig heb: iemand die de druk eraf haalt, iemand die mij lucht geeft. Eindelijk lucht.

In de vertrekhal van Los Angeles International Airport werd mij duidelijk dat je veel dingen in het leven niet kunt afdwingen. Soms is er moed voor nodig om te zeggen: Oké, nu nemen we gas terug en de achterstand die we nu oplopen, halen we later weer in. Hoe drukker je je maakt, hoe erger het wordt. Druk veroorzaakt tegendruk, dat staat vast.

Art heeft oog voor dit verband en geeft me zelfs een uitweg: ‘We kunnen de hele zaak ook afblazen, Felix. We kunnen zeggen dat een medisch onderzoek hartritmestoornissen heeft onthuld. Je hebt gewoon problemen met je hart waarvan niemand eerder wist.’

‘Dank voor je aanbod, maar nee. Dat is voor mij geen optie. Als dit nu mijn grens is, dan heb ik die maar bereikt. Dan was het maar dat stomme pak. Maar nooit van mijn leven hang ik een of ander verhaal op over hartproblemen, om ermee weg te komen.’

Ik hoopte dat men me zou begrijpen. Oké, tot hier en niet verder. Hij heeft zijn grenzen opgezocht, nu heeft hij ze gevonden. En het was niet wat we allemaal dachten. Het was niet de diepste grot of de hoogste sprong. Het was niet het doorbreken van de geluidssnelheid. Het was het pak.

Als ik vervolgens Christopher Reindl bij Red Bull in Salzburg opbel en mijn verhaal vertel, zegt mijn contactman bij Red Bull voor het Stratos-project: ‘Kom naar huis. Dan bespreken we alles.’ Voordat ik in het vliegtuig naar Oostenrijk stap, zeg ik tegen Art en Richard: ‘*See you, guys*. Tot ooit!’

‘Kom je terug?*’* Ik weet het niet.

..

*

..

Elf uur lang zit ik in het vliegtuig, een Boeing 747, elf uren om tot mezelf te komen. Elf uren rust. Ik zie de wereld weer van boven en weet: ik hoef nu een tijdje niet meer in het drukpak. Dat is het belangrijkste. Een belangrijke stressfactor is weg. Ik heb alleen een test moeten afzeggen, dat is alles. Godzijdank! En hoe dichter ik bij mijn vaderland kom, des te beter wordt mijn humeur. Ik weet: daar is mijn familie, daar zijn mijn vrienden en bovenal mijn vriendin Nicole. Al boven de Atlantische Oceaan slaat mijn stemmingsbarometer om van ‘Het is voorbij, ik red het niet!’ naar ‘Nu eerst maar eens kijken of er niet toch een oplossing is’. Als ik in Salzburg land, ben ik al uit de vluchtmodus en weer volledig op missie: wat kan ik ondernemen? Stratos weg, springen weg, pak weg: hoe krijg ik mijn neus weer de juiste kant op? Nu moet het eerst maar eens louter om mij gaan, niet om media en marketing, niet om ontwikkelingen en tests. Nu gaat het om het koppie van Felix Baumgartner, om de mens zelf.

Ik ben een atleet. Iemand die de sportieve uitdaging kent en waardeert. Maar nu was de uitdaging geen sportieve, maar een mentale: hoe kom ik van mijn pakprobleem af? In principe ga ik het probleem net zo te lijf als mijn vader het bezoek aan een elektronicazaak aanpakt waar hij iets te reclameren heeft. Ik neem me voor dat ik naar buiten kom waarmee ik naar buiten wil komen. Ik wil mijn pakprobleem oplossen en er uiteindelijk als winnaar staan, mét het nieuwe koffieapparaat.

In Salzburg haalt Christopher me af van het vliegveld. We duiken het café van Hangar-7 in, dat wonder van glas en staal dat Red Bull in Salzburg heeft gebouwd.

‘Hoe gaat het nu met je? Wil je doorgaan?’ vraagt Christopher me, de situatie analyserend. ‘De bal ligt bij jou. We hebben veel tijd en geld geïnvesteerd, maar dat is niet zo belangrijk. Als je het niet kunt, kun je het niet. Je moet aangeven dat je voor honderd procent fit en sterk bent, anders zetten we er een punt achter. Per slot van rekening staan de naam Red Bull en een heleboel reputaties op het spel.’ Ik verzeker hem dat ik hoe dan ook wil doorgaan, dat ik alleen mijn hoofd vrij moet zien te maken. Alleen, ik had geen idee hoe. Maar Christopher is al actief geweest terwijl ik nog in het vliegtuig zat. Hij heeft contact opgenomen met Bernd Pansold, de hoogste prestatiediagnosticus van alle Red Bull-atleten. Hij is hoofd van het dtc, het Diagnostics & Training Center in Thalgau, dat Dietrich Mateschitz voor de Red Bull-atleten heeft laten bouwen. Hij zei tegen zichzelf: ik betaal de sporters veel geld en toch worden ze vaak niet optimaal begeleid. Dan bouw ik toch mijn eigen trainingscentrum. En dus heeft hij een instelling geschapen die haar gelijke niet kent. Het centrum in Thalgau geeft de atleten de mogelijkheid om te trainen, met als extra een volledig aanbod van prestatiediagnostiek en begeleiding. Ze hebben daar gewoonweg alles: fitnessruimte, ergometers, loopbanden, fietsen, fysiotherapeuten, psychologen, sportartsen, sportwetenschappers, gezondheidschecks, coaching. Red Bull-sporters als Lindsey Vonn, Andreas Goldberger en Sebastian Vettel**** ondergaan hier tests, therapieën of komen na blessures voor revalidatie.

De leider van het centrum kent het menselijk lichaam als maar weinig anderen. Ik heb Bernd Pansold nog niet eerder persoonlijk ontmoet, maar hoop dat hij mij kan helpen. Ik heb Thalgau tot nu toe nog nooit gebruikt, maar steeds een eigen trainer in dienst gehad.

Christopher legt mij uit dat Pansold mij wil screenen, lichamelijk en geestelijk. Om mijn actuele toestand te kunnen inschatten. Ik ben sceptisch, maar ga erin mee. Ik rij de paar kilometer naar het dtc in Thalgau en wordt de hele eerste dag aan fitnesstests, prestatietests en psychologische tests onderworpen. Bij de meeste breng ik het er niet goed vanaf. Ik ben nooit een duursporter geweest, maar altijd alleen een sprinter en een krachtmens. Mijn waarden voor uithoudingsvermogen zijn navenant slecht. Een feest voor een prestatiediagnosticus die de beste atleten van de wereld heeft begeleid. Een slachtfeest. Jarenlang heeft de heer Baumgartner zich niet geroepen gevoeld zich hier te laten

zien, hij dacht waarschijnlijk dat hij dat niet nodig had, anders dan alle andere Red Bull-sterren. Pansold hoort me aan als ik hem probeer uit te leggen dat niet het uithoudingsvermogen mijn probleem is. Maar alleen uit beleefdheid. Hij komt op me over als een rechter die twee uur lang een pleidooi aanhoort, maar al in de eerste minuut zijn oordeel heeft geveld.

Dus onderwerp ik me ook in de dagen daarna aan zijn tests en op het eind van elke dag slaat hij mij met zijn diagnose om de oren: ‘Cijfers liegen niet. Als je lichamelijk niet fit bent, krijg je ook sneller stress.’ Slecht uithoudingsvermogen staat gelijk aan geringe stressbestendigheid. Dat klopt natuurlijk tot op zekere hoogte. Maar stress is niet meteen stress. Anders was elke duursporter de perfecte kandidaat voor Stratos: die zit tien uur in het pak en zegt tegen zichzelf: god, wat saai. En dat is niet zo. Er komt veel meer bij kijken. Wat ik bij Pansold mis, is het talent om dingen individueel te bekijken en te beoordelen: wat heeft deze atleet nu werkelijk nodig? Vroeger, toen hij nog in de ddr werkte, was vermoedelijk niemand benieuwd naar de individuele behoeften van de sporter. Net zo weinig als vandaag de dag in de Chinese topsport: daar geven de ouders de kinderen met drie jaar bij de kadertraining af, in de hoop dat ze tien jaar later olympisch goud halen. Daar hebben ze welgeteld één trainingsmethode en die methode wordt bij iedereen toegepast, ongeacht de tak van sport, ongeacht de persoonlijkheid van de atleet. Het systeem bepaalt wie te zwak is en dan is het: volgende alstublieft.

‘Ik kan je helpen,’ verzekert Pansold mij na één week duurtraining. ‘We kunnen je niet de lucht in sturen voordat we de juiste resultaten hebben. Dat ben je Red Bull verschuldigd. En jezelf.’ Een duidelijke boodschap: Red Bull heeft het project in het leven geroepen, mede vorm gegeven, mij vertrouwd en heeft alle recht om van mij de best mogelijke voorbereiding te verlangen. Als het dan fout gaat, kan men tenminste zeggen: ‘We hebben alles wat menselijkerwijs mogelijk is gedaan en Felix goed bevonden. Toch is hij op een hoogte van 34.000 meter doorgedraaid, heeft de deur van de capsule opengemaakt, zijn helm geopend en is helaas gestorven.’ Ik heb geen keus, ik moet deze training met Pansold tot een goed einde brengen, hoe het ook zal aflopen.

Hoe fit moet ik zijn om een supersonische vlucht vanaf de rand van het wereldruim te doorstaan? Als je een marathon wilt lopen, zijn er trainingswaarden die je eerst moet bereiken, anders red je het niet. Maar hoe fit moet iemand zijn om naar 39.000 meter op te stijgen en sneller dan de geluidssnelheid af te dalen? Iemand die het weten moet, is Joe

Kittinger, de voormalige u.s. Air Force-piloot die zich in augustus 1960 als eerste mens van een hoogte van 31.000 meter met een parachute in de diepte stortte.

Bij een van zijn sprongen verloor hij korte tijd het bewustzijn, omdat hij in zijn val begon te draaien. Als je daarbij een bepaalde rotatiesnelheid overschrijdt, heeft je bloed maar één mogelijkheid om het lichaam te verlaten en zoekt het de zwakste plek in het lichaam: je ogen. ‘Negatieve g’ heet dat, die stuwt je bloed naar je hoofd; bij ‘positieve g’ gaat je bloed naar je benen. Dan krijgt het lichaam het relatief zwaar te verduren. Je hoofd krijgt te weinig bloed en het wordt zwart voor je ogen: de zogenaamde black-out. Wordt het bloed met waanzinnige kracht naar je hoofd gedrukt, dan heet dat een *red-out*, en dan ben je extreem gevoelig. Als het aantal rotaties nog groter wordt, kan het zelfs gebeuren dat de hersenen loskomen van de hersenstam. Om te voorkomen dat zoiets gebeurt, had Luke Aikins, onze skydivingconsultant, een apparaat ontwikkeld: een g-meter die permanent de rotatiesnelheid meet. Die hebben we op 3,6 g ingesteld. Als ik zes seconden lang boven deze waarde zou zitten, zou de remparachute in werking treden en me uit de zogenaamde *flat spin* halen. Aldus de theorie. Ik hang dan aan het valscherm en als het goed gaat, kom ik weer beneden en is mijn leven gered.

Toen ik Joe bij onze eerste ontmoeting in 2008 naar zijn voorbereiding vroeg, luidde zijn antwoord: ‘We hebben op het kazerneplein rondjes gelopen, dat was alles.’ Kittinger had vóór zijn stratosfeersprong waarschijnlijk een slechtere conditie dan ik.

Dus zeg ik op een dag tegen Pansold: ‘Ik snap je. Maar ik deel je standpunt niet. Wat is het doel? Ik doe een ingangstest, maar belangrijker is toch het resultaat bij de uitgangstest? Vanwege de deadline voor de tests in Brooks hebben we nog maar weinig tijd om te trainen. Wat moeten we bereikt hebben als het zover is?’

Natuurlijk wil Pansold geen getal vastleggen. Hoe zou dat ook kunnen? Ik weet echter dat ik toch op een of andere manier bij mijn doel moet komen en de targets van Red Bull moet halen, dat het project in het leven geroepen en gefinancierd heeft. En als het dan niet lukt, heb ik in elk geval alles geprobeerd.

Ik kom om negen uur ’s ochtends, doe precies wat Bernd Pansold mij voorschrijft. Elke dag word ik aan een lactaattest onderworpen! Lactaat, een melkzuurbestanddeel, wordt bij anaerobe spieractiviteiten in het bloed afgescheiden. Met toenemend inspanningsniveau stijgt het lactaatgehalte in het bloed. Deze stijging wordt tijdens een trainingsfase

geregistreerd, waarvoor aan het eind van een inspanningstest bloed wordt afgenomen. Meestal aan een oorlelletje. Mijn oren doen al pijn van het dagelijkse prikken. ’s Morgens fietsen, ’s middags mentale training, of omgekeerd. Dat is extreem inspannend. Ik verlies zeer veel gewicht. Maar het is ook goed om te weten dat ik als het moet kan afzien als een duursporter. Goed voor het zelfvertrouwen. Ik weet nu: voor welke opgave het leven me ook stelt, ik kan me erop instellen.

De dagelijkse routine in de trainingsruimte is eentonig. Naast mij zweten een voetbalkeeper, een karateka, een waterskiër en een inlineskater, en allemaal doen ze hetzelfde: fietsen. Zulke uiteenlopende sporters, zulke volkomen verschillende persoonlijkheden: de keeper was in elkaar getrapt, de karateka bereidt zich voor op een wedstrijd, de waterskiër heeft een gebroken been dat slecht genas, en de inlineskater heeft problemen met zijn uithoudingsvermogen. En allemaal krijgen ze zo te zien hetzelfde programma, met minimale verschillen.

Ook het psychologische deel van de training is voor mij niet bijzonder motiverend. Mijn begeleidster is pakweg 20 jaar oud. Niets slechts over de jeugd, maar met begin 20 kom je net van de universiteit, heb je net je studie afgerond en heb je dus nul ervaring met internationale atleten die op topniveau moeten presteren. Ze werkt haar oefeningen precies volgens het boekje af, sluit me aan op een apparaat waarmee ze mijn hersengolven meet, geeft ontspanningstechnieken en bestookt me met zachte muziek. Natuurlijk is het belangrijk dat ik me ontspan. Maar ik ben sceptisch of dat voldoende zal zijn om mijn probleem met het pak op te lossen. We voeren gekunstelde gesprekken, strikt volgens plan. Ik ontkom niet aan het gevoel dat geen van onze gesprekken werkelijk over mij gaat. Waarschijnlijk vertelt ze de volgende precies dezelfde dingen, ongeacht het soort probleem dat hij heeft.

Ik besluit het heft zelf in handen te nemen, ga zogezegd zelftherapie bedrijven. Ik ga duiken en geef mezelf een taak waar ik altijd al moeite mee had: met flessenzuurstof onder water rustig doorademen. Dat is voor mij bijna even moeilijk als de kwestie met het pak. Met de ademautomaat in de mond en de weerstand bij het ademen heb ik permanent het gevoel te stikken. Dat rubbermasker dat tegen mijn gezicht drukt en dan ook nog dat ademgeruis. Gevangen in mijn eigen wereld, net als in het pak. Ik denk dat de onderwatertraining me zou kunnen helpen om de zaak letterlijk tot op de bodem uit te zoeken. Ik bel Christian Redl op, een apneuduiker***** uit Wenen, en vraag of hij niet met zijn uitrusting langs kan komen: ‘Laten we in trainingscentrum Rif trainen!’

Christian komt en legt me uit hoe ik met behulp van een longfunctietrainer aan de ademweerstand kan wennen en mijn stressniveau kan laten dalen. Door dit apparaat kun je lucht aanzuigen en de ademweerstand via een flexibele membraan aanpassen. Hoe verder ik de membraan sluit, hoe groter de weerstand en hoe moeizamer het inademen. Dit trainingsapparaat kun je overal gebruiken, bijvoorbeeld terwijl je televisiekijkt: klemmetje op de neus, apparaat instellen, op de mond drukken en de stress komt helemaal vanzelf.

Joe Kittinger had me uitgelegd dat er voor gevechtspiloten systemen met persbeademing zijn. Die piloten moeten niet alleen bij het inademen een weerstand overwinnen, maar ook bij het uitademen. Een waanzinnige stress, omdat daar extreem veel kracht voor nodig is. De kunst van de toppiloot is om ook onder dergelijke condities nog hoge prestaties te leveren en beslissingen te nemen.

Bijna elke avond ga ik nu duiken. Aanvankelijk kan ik maar vijf, zes minuten onder water blijven, dan moet ik weer omhoog om zonder masker te ademen. Maar ik word met elke duik beter en op een gegeven moment lukt het me om onder te blijven tot de fles helemaal leeg is. Eén of anderhalf uur lang. Ik leg een stopwatch op de bodem van het bassin en probeer alleen door in- en uitademen mijn hoogte te veranderen: uitademen, zinken en vlak boven de bodem met een diepe ademteug het dalen stoppen. Ik probeer me onder water esthetisch te bewegen, bedenk steeds nieuwe targets om mezelf af te leiden van de ademstress. Rustiger ben ik nu in elk geval wel, misschien niet zo majestueus als een mantarog, maar ook niet meer zo gejaagd als in het begin. Ik adem gelijkmatiger, verbruik veel minder zuurstof, roei minder met de handen en sla mijn benen uit alsof het zwemvliezen zijn. Het duiken geeft me zelfvertrouwen. Het is mijn eigen weg, die parallel aan het conditietraject van Pansold verloopt en er toch haaks op staat.

..
*

..

Tijdens de drie maanden in Oostenrijk zoek ik steeds weer het contact met Art in de vs: ‘Hoe staan de zaken er bij jullie voor? Hoe ver zijn we nu? Hoe loopt het?’ Ik wil hem laten merken dat mijn interesse niet verflauwd is, en wil graag weten wat er aan de hand is op mijn ‘schip’. Ik weet dat de tests in Brooks dichterbij komen, dat mijn tijd in de vaderlandse comfortzone zo zoetjes aan afloopt. Dan komt de dag van de eindbespreking – zonder Pansold. Hij heeft geen tijd, zit in een meeting, laat hij mij weten. Drie maanden lang heb ik me in zijn training

afgebeuld, en hij komt niet eens naar de eindbespreking. In plaats daarvan stuurt hij Martin Pfeifenberger, met wie ik meestal getraind heb. En die zegt tegen mij: ‘Gefeliciteerd, je bent van bereslecht naar slecht opgeschoven.’ Pansolds afwezigheid en dit oordeel heb ik als extreem respectloos ervaren. De zoveelste eyeopener die me duidelijk maakt hoe belangrijk het is om een instinctief gevoel voor je omgeving te ontwikkelen. Ik kan niet zeggen dat het afscheid van Thalgau me bijzonder zwaar valt.

Natuurlijk ben ik na deze drie maanden op de fiets nog lang niet daar waar ik zijn moet. Ik weet nog altijd niet wat er gebeurt wanneer ik weer in het drukpak stap. Maar er is nog een beetje tijd: we hebben daar één maand ingeroosterd om me langzaam aan het pak te laten wennen. Elke dag een test, elke dag in de capsule, de complete procedure, zodat we, als we in Brooks naar de Air Force-basis rijden, daar ook werkelijk honderd procent kunnen presteren. Het team rond Pansold heeft duidelijke ideeën voor deze periode: in de maand waarin ik ter plekke het pak test, moet ik mijn trainingsplan trouw blijven, ik moet blijven fietsen. De bijbehorende trainingsschema’s geeft het team mij mee. Alleen, hoe moet ik dat daar doen, elke dag fietsen? Ik zal nu eens in dit en dan weer in dat hotel zitten, en iedereen die wel eens door de vs heeft gereisd, weet dat Amerikaanse hotels niet bepaald bekendstaan om hun grote aanbod aan leenfietsen. Christopher heeft de oplossing: mijn vriend Richard, die in l.a. is gebleven, regelt ter plaatse een bruikbare fiets voor mij.

Tot mijn verwondering hoor ik dat Red Bull er ook in de vs een eigen sportersmanagement op na houdt, direct bij mij om de hoek, in Santa Monica, begeleid door *performance director* dr. Andy Walshe, zeg maar de Amerikaanse versie van Pansold. Bij hem moet mijn maat een fiets voor mij afhalen.

Als Richard in Walshes kantoor zit en ze over van alles en nog wat kletsen, ziet hij aan de muur bedankbrieven van de bekendste football-, baseball-, ski- en ijshockeysterren hangen: ‘Bedankt voor de training!’ of ‘Dank je dat je mij verder geholpen hebt’.

Richard informeert bij Walshe hoe hij aan die brieven gekomen is en hoort dat Walshe een trainingscentrum leidt, samen met uitmuntend opgeleide sportpsychologen. Hij werkt zelfs regelmatig samen met de Navy Seals. Het is amper te geloven: daar zit de Amerikaanse coryfee op het gebied van prestatietraining en wij willen van deze man alleen een fiets! Af en toe worden dingen je gewoon in de schoot geworpen.

Richard aarzelt geen seconde en vraagt Walshe of hij zich zou kunnen voorstellen met mij samen te werken en of hij bereid is in Salzburg af te spreken. Walshe is meteen in vuur en vlam. Hij kent ons project, maar wist alleen niets van mijn problemen. Omdat hij intuïtief een psychologische verklaring vermoedt, stelt hij voor om ook een sportpsycholoog aan het werk te zetten van wie hij gelooft dat hij goed bij mij zou passen: Mike Gervais. Als Richard mij over het verloop van zijn ontmoeting met Walshe vertelt, ben ik als geëlektriseerd.

Kort daarop komt Andy Walshe naar Salzburg. We maken kennis in Hangar-7 en al in de eerste minuten van ons gesprek merk ik: dit is precies de man die ik nodig heb. Hij heeft persoonlijkheid en exact de juiste achtergrond. Hij kent Pansolds systeem, omdat hij het in Oostenrijk gezien heeft, om voor Red Bull hetzelfde in Amerika te installeren. Hij waardeert het werk van Pansold, maar weet ook dat atleten in de vs anders getraind moeten worden: ‘Daar heb je ook wel eens een *slackline****** nodig, soms wat jongleren en tussendoor ga je met je atleten surfen. Je kunt op veel manieren je doel bereiken. Er zijn verschillende wegen die naar Rome leiden.’ Het ziet ernaar uit dat ik qua trainingstype naar de Amerikaanse kant neig.

In Hangar-7, waar we drie maanden tevoren het Stratos-project al bijna begraven hadden, worden we het eens met Andy Walshe: ik moet naar hem toe komen. We willen de maand die resteert tot de tests in Brooks voor de psychologische begeleiding gebruiken. Walshe en ik zijn er allebei zeker van dat enkel fietstraining mij niet van de angst voor het pak zal bevrijden. Met gemengde gevoelens, maar toch ook optimistisch stap ik op het vliegtuig naar Los Angeles, terug naar mijn project.

Met het strijdplan van Andy Walshe gaat het Stratos-project voor mij een nieuwe fase in. En die begint met een ontmoeting met mijn hele team in Lancaster. Kort voor de bijeenkomst neemt Andy me terzijde: ‘Felix, ik ga nu eerst alleen met je team in conclaaf en peil samen met Mike Gervais de stemming. Jij wacht buiten, want ze zullen opener praten als je er niet bij bent. We moeten weten hoe het gesteld is met hun geloof in jou. Waar we staan.’ Dan loopt hij met Mike de vergaderruimte in naar mijn team, dat ik na de laatste slapeloze nacht in Santa Monica drie maanden geleden heb laten zitten.

Na wat een eeuwigheid lijkt, komen Andy en Mike eindelijk weer naar buiten, en Andy zegt alleen: ‘Felix, daarbinnen gelooft geen mens meer in je.’

..
*

..

Dat is hard. Volgens Andy vindt het team dat ik van het begin af aan veel meer tijd in het pak had moeten doorbrengen. Ze zeggen dat ik me er gemakkelijk van af heb gemaakt, verzwegen heb dat ik problemen had en niet voldoende aan mezelf heb gewerkt. Alle duimen wijzen omlaag. Ze zouden woordelijk hebben gezegd: 'Of hij in vier weken zover komt dat hij het vijf uur lang in het pak uithoudt? Nooit van zijn leven.'

'Je moet op een of andere manier je aanzien weer terugkrijgen,' raadt Andy mij aan. 'Ongeacht hoe je het aanpakt. Ze hebben behoefte aan iemand in wie ze kunnen geloven, en dat kan alleen jij zijn. Jij bent de atleet, jij hebt als skydiver en basejumper de knowhow. Sportief ben je nog altijd de man naar wie ze opkijken. Ik kan je nog niet zeggen hoe je dat het beste aanpakt. Maar ga nu met die jongens regelen hoe jullie de komende vier weken willen invullen.'

Dus ik loop onze vergaderruimte in en weet dat er nu nog maar één uitweg is: ik moet voor de sleutelfiguren van het project met de billen bloot. Ze zitten er allemaal: Joe Kittinger, Art Thompson, de technicus, Mike Todd, de ingenieur van het pak, op een rij aan de ene kant van de vergadertafel. Aan de andere kant, mijn kant, staan acht lege stoelen. Zelfs Mike, die ik eigenlijk voor een onvoorwaardelijke vriend had gehouden, zit aan de andere kant. Omdat hij een professional is en vindt dat het hier niet om gevoeligheden gaat. Hij is degene die mij in het pak helpt en hij wil niet degene zijn die mij er dood weer uit moet halen, alleen omdat ik me niet fatsoenlijk heb voorbereid.

Dit demonstratieve tafelfront tegen mij is een bittere teleurstelling. In de afgelopen drie jaar heb ik maar één enkele keer zwakheid getoond, slechts één keer kon ik iets niet. En het probleem met het pak heb ik nog niet eens zelf veroorzaakt, het was er gewoon. Zoals een ander hoogtevrees krijgt, zonder dat je hem daar werkelijk de schuld van kunt geven.

Drie maanden lang heb ik in Oostenrijk tegen mijn probleem gevochten, er hard aan getrokken. Wat ik niet wist, was dat mijn team in die tijd het gevoel had dat zij dag en nacht aan het project werkten terwijl ik thuis een luizenleventje leidde. Nu kom ik terug en verwacht dat ze mijn situatie begrijpen. Precies die ergernis hebben ze mij te kennen gegeven door bewust of onbewust aan de andere kant van de tafel plaats te nemen. Ik sta voor een tribunaal en probeer me te rechtvaardigen.

'Jongens, ik doe de komende vier weken alles wat nodig is om dit project te laten doorgaan. Ik vraag jullie slechts om twee dingen: dat we niet voor negen uur 's ochtends beginnen en dat ik elke dag een uur

middagpauze krijg, met een fatsoenlijke maaltijd, niet het fastfood dat jullie hier altijd bestellen. De rest maakt mij niet uit.' En wat gebeurt er? Ze gaan daadwerkelijk een voor een akkoord en geven me een tweede kans. Mike Gervais neemt het woord: 'Vooropgesteld dat het team instemt, beginnen we maar eens zo: alleen de helm opzetten, Felix. Het pak is dan later nog stress genoeg. We wijden ons eerst maar eens aan dat deel van het gebeuren dat voor jou een negatieve lading heeft: de helm.' En meteen staat Mike stevig in het team. En ik met hem.

**** Amerikaanse alpineskiester; voormalige Oostenrijkse schansspringer; Duitse autocoureur.

***** Vorm van vrijduiken.

****** Slacklinen is een trendsport waarbij je op een strak gespannen band probeert te balanceren.

Risico? Nee, dank je!: hoe ik basejumper werd

Het thema veiligheid begeleidt mij al mijn hele leven. Ik ben altijd al een waaghals geweest, maar wel een met een extreme hang naar veiligheid. Ik ben als kind nooit halsoverkop in een meer gedoken zonder vooraf na te gaan hoe diep het water was en of er rotsen in lagen.

Bij het basejumpen zijn er verschillende risicofactoren en je moet kijken hoe je de afzonderlijke aspecten en de daarmee verbonden gevaren onder controle kunt krijgen. Ik wilde nooit op geluk varen, maar op mijn vaardigheden vertrouwen, me goed voorbereiden, me de nodige bekwaamheden eigen maken.

Natuurlijk is het altijd riskant om in de diepte te springen, de vaste grond te verlaten. Maar uiteindelijk doe ik daarbij niet veel anders dan iemand die in een vliegtuig stapt. Ik taxeer de risico's. Als er elk jaar een vliegtuig van een bepaalde maatschappij zou zijn neergestort, doordat het onderhoud slecht of de piloten oververmoeid waren, zou ieder normaal mens zeggen: 'Schat, laten we liever een andere luchtvaartmaatschappij nemen.'

Dat hebben we allemaal met elkaar gemeen: een mens wil niet te veel riskeren, wil geen pijn oplopen. Wat ik doe speelt zich af op een hoger risiconiveau, maar de uitgangspunten zijn hetzelfde. Ik heb bovendien altijd geprobeerd om van de fouten van anderen te leren. Ik heb veel ongevalsverslagen gelezen om te zien: wat heeft hij verkeerd gedaan? Waarom is hij omgekomen? Waarom is deze of gene gewond geraakt? Waarom is de helikopter neergestort? En vaak moest ik zeggen: daar was ik ook ingetuind. Of: die fout had ik ook kunnen maken. Ik profiteerde zogezegd van het leergeld dat anderen hadden betaald. Je

hoeft niet elke fout zelf te maken. Dat is altijd een van mijn belangrijkste stelregels geweest en is doorslaggevend voor het feit dat ik na zeventien jaar extreme sport nog in leven ben.

In mijn hele carrière ben ik slechts één keer aan mijn voet gewond geraakt, toen mijn broer me bij een sprong eigenlijk had moeten helpen, en een tweede keer, toen ik bij het deltavliegen mijn linker bovenarm brak. In die arm zit ook nu nog een plaat met twaalf schroeven. Anders dan bij de mislukte sprong met mijn broer lag de fout voor het deltavliegongeluk heel duidelijk bij mij. Ik had destijds ervaring met paragliding, maar een vriend van mij deed aan deltavliegen en praatte me aan dat ik dat ook eens moest uitproberen. We namen een oude lesdelta, gingen een oefenhelling op en hij zei: ‘De meeste mensen denken dat ze bij de start op het frame van de delta moeten drukken. Je moet echter in de aanloop de neus van de delta eenvoudig naar beneden houden, dus trekken, zolang dat maar enigszins gaat.’ Een eigenaardigheid van mij, zowel positief als negatief, is dat ik altijd alles precies zo uitvoer als het me wordt uitgelegd, ook als mijn gevoel me iets anders zegt. Ik begon dus aan mijn aanloop, trok de neus van de delta naar beneden, rende en rende en rende, merkte dat ik geen stijgkracht kreeg, voelde dat het te snel ging, struikelde, stortte naar voren en de stuurbeugel verbrijzelde mijn arm. Ik krabbelde overeind en dacht nog: dat begint goed. Toen merkte ik opeens dat er iets niet klopte met mijn arm. Ik kon mijn vingers nog bewegen, maar mijn bovenarm was duidelijk gebroken. We waren ergens in de rimboe, het duurde een uur voor de ziekenwagen eindelijk arriveerde. Mijn shocktoestand werd extreem snel minder en ik kreeg verschrikkelijke pijnen. Onder de pijnstillers werd ik in Berchtesgaden bij een ziekenhuis afgeleverd. Ik herinner me nog dat ik in mijn schemertoestand oeroude röntgenapparaten, een antieke stethoscoop en een houten hamer zag en dacht: o jee, wat is dit voor een ziekenhuis? Wat ik niet wist, is dat de apparaten om me heen instrumenten uit vroeger tijden waren die er alleen voor de sier stonden.

Ik vroeg mijn vriend om Artur Trost op te bellen, een bekende die Hermann Maiers verbrijzelde voet na diens motorongeluk weer in orde had gemaakt. Ik wilde niet in dat middeleeuwse ziekenhuis geopereerd worden. Trost stelde toen meteen alles in het werk om me naar het ziekenhuis van Salzburg te laten brengen, waar ze de arm opereerden. Een extreem lastige operatie, omdat de *nervus radialis* geraakt was, de zenuw bij het spaakbeen die verantwoordelijk is voor het heffen en laten zakken van de hand. Als die niet meer functioneert, heb je een zogenaamde valhand. Ze hebben met een spreider mijn hele triceps

moeten opentrekken om überhaupt bij de brokstukken van mijn botten te komen. Een rijkelijk gecompliceerde aangelegenheid, waaruit ik een nieuwe les kon trekken: als je iets wilt leren, ga dan naar een fatsoenlijke school. Dat mijn maat een goede deltavlieger was, maakte hem nog lang niet tot een goede leraar.

Afgezien van dit ongeval heb ik in mijn leven geen botbreuken opgelopen. Bij het motorcrossen heb ik wel eens een paar gewrichtsbanden gescheurd, maar verder is alles heel gebleven. En zelfs die drie weken in het gips waren voor mij al een eindeloze kwelling, je reinste hel. Als ik dan naga wat de Noorse basejumpster Karina Hollekim moest doorstaan, van wie het valscherm in 2006 bij een routinesprong niet openging. Zij liep 25 botbreuken op en nadat de artsen haar benen hadden opgelapt, moesten ze de naden weer openen: in de open breuk hadden zich resten aarde afgezet van de plek van de impact, wat tot vreselijke ontstekingen leidde. Dat kan ik me allemaal niet eens voorstellen. Maar waarschijnlijk kijk je er in zo'n situatie heel anders tegenaan en ben je al blij als je eens een nacht kunt doorslapen.

Ik was altijd iemand die er extreem onder leed als hij gewond was. Dat is de belangrijkste reden waarom ik zo voorzichtig ben: omdat ik ervan gruw om gewond te raken. Ik heb een uitgesproken hekel aan ziekenhuizen. Drie dagen aan één stuk in een ziekenhuis en ik draai door. Ik heb een 'vooral niet gewond raken'-gen en ben extreem voorzichtig, overal en altijd.

Dat bleek ook bij mijn eerste schreden als basejumper. Als kind klom ik al graag op rotsen en keek dan van bovenaf in de diepte, steeds met de gedachte: daar zou ik nu vanaf willen springen! Hoe gaaf zou het zijn als ik nu gewoon een duik kon nemen en heelhuids beneden aankwam! Die gedachte was op een of andere manier altijd aanwezig. Precies als die droom die sinds mijn kindertijd steeds terugkeert: ik loop de straat af, doe twee, drie stappen, en dan stijg ik op en vlieg. Zomaar, zonder moeite. Ik noem deze droom mijn levensdroom.

Als kleine jongen tekende ik al parachutespringers. Begin jaren 90 zag ik een film waarin twee jongens in Yosemite National Park in de vs een aanloop namen en eenvoudig van een enorm klif naar beneden sprongen. Ik dacht meteen: dat is te gek!

Nadat ik die video had gezien, liet de gedachte ooit eens een basejump uit te proberen me niet meer los. Ik volgde het in het begin niet eens bijzonder consequent; per slot van rekening was ik parachutespringer. Internet was nog geen gemeengoed en niemand van

ons parachutespringers wist precies wat basejumpen inhield, laat staan dat we een basejumper kenden.

De enige uit onze omgeving die al eens een basejump had gedaan, was Hans Ostermünchner uit Bad Tölz, in Duitsland. Hij repareerde en verkocht parachutes, en had een basejump gewaagd omdat hij wilde weten hoe dat aanvoelt. Eén keer. Maar in zijn zaak werkte een Amerikaan als parachutepakker die basejumper was en van wie het verhaal de ronde deed dat hij cursussen zou geven. Zijn naam was Tracy Lee Walker. Ik vroeg Hans of ik Tracy's telefoonnummer kon krijgen. Hij gaf het mij, op een papiertje gekrabbeld, en ik droeg het daarna bijna een jaar lang in mijn portefeuille. Dat kleine papiertje zou de grote ommekeer in mijn leven brengen. Zonder dat nietige stukje papier was ik waarschijnlijk eeuwig motorfietsmonteur gebleven. Des te opmerkelijk dat ik het zo lang alleen maar bij me droeg. Maar ik had nu eenmaal nooit geld en een basejumpcursus bij Tracy, dat was me duidelijk, zou vast een hoop geld kosten. Ik dacht: zolang ik geen geld heb, kan ik hem ook niet opbellen. Het briefje viel al bijna uit elkaar en was grijs van het muntgeld dat erbij in mijn portemonnee had gezeten, toen ik het nummer dan eindelijk toch draaide.

Tracy meldde zich in een moeilijk verstaanbaar *slang*. Hij komt uit Texas en mijn Engels was destijds nog vrij bescheiden. Tracy kon geen zin Duits spreken, afgezien van: *'Ein Weißbier, bitte!'* En meer kan hij nu nog niet, na zeventien jaar in Duitsland. Hij is wel een apart type, op het eerste gezicht een complete loser, die naar Duitsland was gekomen voor een film over basejumpen waar nooit iets van terechtgekomen is. Met het baantje als parachutepakker hield hij zich op een of andere manier staande. Toen hij naar de parachutezaak van Hans Ostermünchner kwam en naar een baan solliciteerde, had hij geen tanden meer in zijn mond. Ostermünchner zei tegen hem: 'Als je bij mij werkt, heb je tanden nodig' en stuurde hem naar een bevriende tandarts. Tracy kreeg nieuwe tanden, de kosten daarvoor kon hij afbetalen door in de zaak te werken. Tracy, zo hoorde ik later van hemzelf, heeft nooit een echte kindertijd gehad. Zijn moeder had elke week een nieuw zuiplap als vriend en al die bezopen figuren hadden Tracy geslagen. Op een dag vond hij 's ochtends toen hij opstond een zak aardappelen op tafel, met een briefje van zijn moeder ernaast: ze had de benen genomen en haar beide zoons laten zitten. Tracy groeide op in een Bad Boy School voor kinderen en jongeren uit ontwrichte thuissituaties. Hij heeft een wild verleden, des te meer bewonder ik hem om zijn oprechtheid en onvoorwaardelijke hulpvaardigheid.

Aan het eind van ons korte telefoongesprek nodigde hij me bij hem thuis uit. Toen hij de deur opendeed, dacht ik alleen: o god! Om twee uur ’s middags stond die man daar in ochtendjas voor mij, ongeschoren, bier in de ene hand, sigaret in de andere, de man die mij het basejumpen, een van de gevaarlijkste sporten ter wereld, moest bijbrengen. Nou ja, eerst maar eens kennismaken. We dronken het volgende biertje samen, rookten een sigaret en raakten in gesprek. Hij vertelde mij over Jason Rooney, een Australiër die totaal krankzinnige dingen gedaan heeft: Jason is van de Sydney Harbour Bridge en van hoteldaken gesprongen, met het basescherm op de buik in plaats van op de rug. Dingen waarop ik alleen met de ene ‘wauw!’ na de andere reageerde. Toen zei Tracy drie woorden die zich in mijn geheugen griften.

‘Hij is dood.’

Wat was er gebeurd? Vóór de sprong checken alle professionele basejumpers de wind. Rooney deed dat door papieren balletjes te laten vallen, maar hij droeg daarbij nog geen parachute. Hij verloor zijn evenwicht, viel voorover en stortte 130 meter naar beneden, de dood tegemoet. ‘Zoiets gebeurt vaker dan je denkt,’ zei Tracy. Onprofessionele stoerheid. Hij wilde stoer doen, cool zijn, en nu is hij dood, omdat hij niet cool, maar een domoor was. Dit verhaal was voor mij precies de juiste speldenprik: altijd oppassen, altijd het hoofd erbij houden. Die vent had al zeventig sprongen uitgevoerd, had met een surfboard gesprongen, had tig salto’s in vrije val gemaakt, en stierf bij een banale windcheck, omdat hij zijn parachute niet om had.

Vervolgens vroeg Tracy me: ‘Wat zou je willen doen?’

‘Een goede basejumper worden,’ antwoordde ik, zonder te weten wat dat precies inhield.

‘Als je basejumper wordt, moet je je erop instellen dat je je baan, je geld en je vriendin verliest.’

Wat een maffe opmerking! dacht ik bij mezelf. Maar hij zou gelijk krijgen. Na de onfortuinlijke sprong met mijn broer, waarbij deze mijn hulpscherm te vroeg losliet en ik als door een wonder overleefde, verloor ik mijn baan, had ik geen geld meer en raakte ik niet veel later mijn vriendin kwijt, en Tracy heeft het geweten, die hond.

We begonnen met de opleiding. ‘Je moet één ding weten dat belangrijker is dan al het andere,’ verklaarde Tracy: ‘Hoe je een parachute inpakt.’

En vervolgens moest ik pakken, pakken en nog eens pakken. Hij spreidde het scherm uit in zijn kleine woning en liet het me vele malen

inpakken, zonder dat ik zelfs maar theoretisch in de buurt van een eerste basejump kwam.

Omdat ik al parachutespringer was, begon ik bij het pakken niet bij nul. Een paar details zijn bij het base-scherm anders, dat was mij na drie, vier pakpogingen voldoende duidelijk. Maar Tracy zei: ‘Nu pakken we nog een keer.’

‘Hè, ik kan het toch al?’

Maar hij liet zich niet van de wijs brengen: ‘Openmaken! Opnieuw pakken!’

Ik begon, moest toen even naar het toilet en pakte verder.

‘Zou je met dit valscherm springen?’ vroeg Tracy mij, toen ik klaar was.

‘Natuurlijk!’

‘Zeker weten?’

‘Ik heb het zelf gepakt en ben honderd procent zeker.’

‘Gefeliciteerd, je bent dood.’

Terwijl ik op het toilet was, had hij twee koorden verdraaid, wat ik bij de laatste controle eigenlijk had moeten zien. Maar ik had gedacht: waar eerst niets was, raakt ook niet vanzelf iets verdraaid. Je gaat er immers niet van uit dat iemand aan je scherm gaat rommelen. Maar Tracy had weer eens gelijk. Er kan zó veel gebeuren: iemand wil je pesten, een kind speelt met je scherm, een hond knabbelt eraan en trekt de lijnen eruit. Tracy’s stelling was: ‘Altijd checken, jongen! Ga er niet van uit dat het klopt, alleen omdat je het niet veranderd hebt. Kijken, kijken, kijken! Hoe langer je voorzichtig bent, hoe langer je de spullen controleert, hoe langer je leeft.’

Ik ben extreem dankbaar dat ik juist deze kerel heb leren kennen, die mij op het juiste moment de juiste lessen heeft geleerd. En zo zie je maar: je kunt ook bij een blowende, bierdrinkende paradijsvogel tot basejumper uitgroeien. En als je van jezelf al een pietje-precies bent en je leraar is nog secuurder, dan gaat de reis in elk geval in de juiste richting.

Waar ik mijn eerste basejump zou uitvoeren? Ik had geen idee. Maar ook dat wist Tracy natuurlijk: op Bridge Day, het onofficiële wereldkampioenschap basejumpen in West Virginia. Sinds 1980 treffen de beste basejumpers elkaar op de derde zondag van oktober op de New River Gorge Bridge. De dag herinnert aan de openstelling van de 900 meter lange brug op 22 oktober 1977. Tijdens Bridge Day wordt de brug een dag lang voor alle verkeer afgesloten om de legale wedstrijd met een afspringhoogte van 267 meter mogelijk te maken. Voor het geval er iets gebeurt, patrouilleren er reddingsboten op de rivier onder de brug. In

1980 keken 40.000 mensen toe, in de afgelopen 30 jaar is het aantal naar 200.000 toeschouwers gestegen. Er springen honderden mensen op één dag naar beneden, vertelde Tracy: ‘Bij de goeden kun je een beetje afkijken. Dat is de beste en veiligste plek om het basejumpen te leren.’ Dus oefende ik verder met pakken, pakken en nog eens pakken. En toen was het zover: op naar Bridge Day!

Ik herinner me de avond voor Bridge Day nog precies. Het hotel was uitsluitend voor basejumpers gereserveerd. Dat was een spektakel op zich! In de gangen zaten sommigen op de grond, met pizza en Budweiser, en rookten joints. Ik baande me een weg naar mijn kamer en dacht: dat is niet mijn wereld. Ik wil basejumpen. Dat is het enige wat ik met deze jongens deel. Maar dat gedrag, die joints, dat bier, dat is niet mijn stijl. Ik wil liever fatsoenlijk gekleed springen, in een professioneel tenue met *branding*. En ik wil verhalen kunnen vertellen en verkopen om daarmee hopelijk ooit ook financieel rond te komen en me verder te ontwikkelen.

Toen ik de jongens de volgende dag op de brug hun kunststukjes zag uitvoeren, dacht ik bij mezelf: ja, dit heeft beslist iets. In schoonspringen was ik als kind in het openluchtbad al goed geweest. Bij de eerste tien, zo nam ik me voor, kom ik hier zeker. Bij mijn eerste sprong wilde ik een nonchalante *backflip* maken, een achterwaartse salto. Dat vertelde ik ook mijn toenmalige vriendin, die meegekomen was. ’s Avonds zaten we in een bar, toen ze Tracy van mijn backflip-idee vertelde. Mijn coach ontplofte: ‘Wat is er met jou aan de hand? Ik ben je leraar! Dat kun je uit je hoofd zetten. Je springt heel normaal, doet precies wat ik je zeg of je bent mijn leerling niet meer, begrepen? Ik bepaal wanneer we wat doen, niet jij.’

Een duidelijke boodschap. Toen ik de volgende dag met alle anderen op de brug stond, in een rij als bij de bakker, nam ik me voor: volgend jaar kom ik niet meer als toeristisch springer, maar als mededinger en dan doe ik mijn backflip. Dat was weer typisch Baumgartner: nog geen enkele basejump gedaan, maar nu al in wedstrijdmodus. Ik heb vervolgens heel braaf een normale sprong uitgevoerd, zonder backflip. Alles verliep volgens plan, afgezien van het feit dat ik midden in de rivier landde en niet, zoals gebruikelijk, bij de oever. Drie, vier anderen, aan wie ik als nieuweling bij de landing voorrang wilde geven, blokkeerden de aanvliegroute, zodat ik zelf niet bij de oever uitkwam. Maakt niet uit, ik was allang blij: mijn eerste basejump! De kop was eraf en ik wist meteen: dit is mijn sport. Het voelde van meet af aan goed.

Ook Tracy was tevreden over mijn prestatie en vertelde dat er nog een mooie brug in de buurt was, bij de Pine Creek, die we eens moesten bekijken. Anders dan bij de New River Gorge Bridge waren sprongen van de Pine Creek Bridge het hele jaar illegaal. Een sprong vanaf 70 meter met een kolenberg als landingsterrein, waarbij Tracy boven moest blijven staan en mijn *pilot chute* moest vasthouden. Een beetje sceptisch was ik in het begin wel. Ik wist dat hij elke dag meer dan één glaasje dronk en heb me vaak afgevraagd: hoe kan hij drie, vier dagen lang onderweg zijn zonder moe te worden? Dat hij ook lsd gebruikte, heeft hij mij pas veel, veel later verteld. En aan zo iemand vertrouwde ik mijn leven toe? Die wilde mij wat over veiligheid vertellen? Maar dat was nu eenmaal Tracy's levensstijl.

Ik zal nooit vergeten hoe hij op die brug achter mij stond. Beneden wachtte mijn vriendin met de videocamera. Daags ervoor was ik voor het eerst met slechts één scherm gesprongen. Als parachutespringer was ik gewend om op twee schermen te kunnen vertrouwen, en plotseling was het er één minder. Je geeft vijftig procent zekerheid weg, voor je gevoel tenminste. Als parachutespringers waren we bovendien nooit lager afgesprongen dan van 1000 meter hoogte. De vorige dag dus 267 meter, en nu maar 70! En toen ging alles heel snel: ik sprong, het scherm ging open, perfecte landing, video in de pocket. En hoewel alles voorbij was voordat ik goed en wel besefte wat er gebeurde, was ik als in een roes. *'Ik deed het bijna in mijn broek,'* noteerde ik later in mijn basejumpboek. Maar ik wilde meteen nog eens springen, om ook beeldmateriaal van boven, van de afsprong, te hebben. We reden terug naar het hotel, pakten de parachute opnieuw in, reden naar de brug en deden de tweede sprong van die dag. Daarna wist ik: oké, dit is nu mijn sport. Ik heb de slag van die sprongen van de hoge en de lage brug te pakken, drie sprongen in twee dagen: perfect!

Elke sprong had me een ongelooflijke kick gegeven. Ik was volledig vrij in mijn doen en laten, en hoefde geen rekening te houden met de een of andere piloot, of me zorgen te maken over het geld. Ik ging eenvoudig de brug op, sprong naar beneden en ging als ik wilde gelijk nog een keer naar boven. En er waren duizenden mogelijkheden om te springen: van zendmasten, bruggen, rotsen of gebouwen. Mijn kinderdroom om te kunnen vliegen was werkelijkheid geworden: nu kon ik overal af springen zoals ik als kind altijd had gewenst, met niets anders dan dat scherm op mijn rug. Het spannendste moment is die ene seconde voordat je de stap naar voren zet. Dat is de beslissing: nu kun je je nog omdraaien, daarna is het voorbij. Het gewicht van je lichaam passeert het

standvlak. Je hebt nog niet eens een stap gezet, maar alleen naar voren geleund. En nu kiep je om, je kunt niet meer terug. Een minuut later sta je op de grond, kijkt omhoog en denkt: een minuut geleden was ik nog daarboven. Er ging een nieuwe wereld voor me open. Ik kon misschien niet vliegen, maar ik kon vrij vallen, zonder te sterven.

Als kind las ik alleen superheldenstrips. Superman was mijn lievelingsheld, op de voet gevolgd door Spider-Man, al stoorde ik me bij hem aan het feit dat hij bij het vliegen door de grote stad altijd op zijn spinrag was aangewezen. Ik wilde een cape hebben zoals Superman, maar op een gegeven moment besefte ik dat zoiets alleen in de wereld van stripboeken bestond. Toen stuitte ik op het verhaal van Thor, die met zijn reuzenhamer zwaait en daarmee wegvliegt. Daarop dacht Baumgartner junior: oké, met een hamer kan ik zwaaien, dan zal ik er ook wel mee kunnen vliegen! Tja, die pogingen mislukten jammerlijk, en dus moest ik het op de prille leeftijd van vijf jaar inzien: de mens kan inderdaad niet vliegen. Mijn droom was voorlopig uitgedroomd.

Ik heb ook gegoocheld. Mijn goocheldoos, mijn eerste fischertechnik-set, mijn teddybeer, alles ligt tot op de dag van vandaag nog zorgvuldig gearchiveerd bij mijn ouders thuis. De goocheldoos had mijn hoofd compleet op hol gebracht. Als ik een truc instudeerde, oefende ik eindeloos en verkondigde dan trots: ‘Mama, papa, kijk eens wat ik kan!’ Meestal werkte het niet. Dan was er stress: ‘Net op mijn kamer kon ik het nog wel! Ik kom zo weer terug!’ En dan oefende ik net zo lang tot het lukte.

Bij het parachutespringen ben ik eigenlijk via mijn moeder verzeild geraakt. Haar beste vriendin was getrouwd met een parachutespringer die Roland Rettenbacher heette. Die twee kwamen vaak bij ons op bezoek en Roland werd mijn eerste leraar parachutespringen. Toen vervolgens het paragliden opkwam, was ik een van de eersten in Oostenrijk die de nieuwe sport uitprobeerden. Omdat je er geen vliegtuig voor nodig had, maar startte vanaf een helling, was deze vorm van vliegen duidelijk goedkoper dan het parachutespringen. Tegenwoordig kun je het je amper meer voorstellen, maar wij renden destijds nog met normale parachutes de hellingen af. Met de moderne paraglidingschermen is het starten veel makkelijker. Destijds reisde ik met een paar jongens regelmatig naar Lanzarote om te paragliden. Daar vloog ik vaak zes, zeven uur lang voor de berg heen en weer tot het donker werd. En zelfs dan wist ik nog niet van ophouden, maar vroeg ik de jongens de koplampen van hun auto’s aan te doen om ervoor te zorgen dat ik ook in het donker de

landingsplaats vond. Ik kon gewoon nooit genoeg krijgen van het vliegen.

Maar het basejumpen stelde alles wat ik voordien had beleefd in de schaduw. De 500 mark******* die ik Tracy voor de opleiding heb betaald, waren het best geïnvesteerde geld van mijn carrière, ook al was het toen heel veel geld voor me.

..

De wetenschap dat als je je huiswerk hebt gedaan, als je goed voorbereid naar de start gaat, je je goed voelt; dat was het eeuwige pakken waard. Tijdens de eerste Bridge Day die ik meemaakte, had Tracy mij in het bijzijn van alle andere profs mijn scherm laten pakken, als absolute beginner. Maar ik bleef ontspannen en dacht bij mezelf: ik zal ze eens laten zien hoe goed ik kan pakken. Dat gevoel en de bevestiging daarna! Een openbaring. Normaal gesproken zou ik tegen Tracy hebben gezegd: 'Hé, kunnen we niet ergens anders pakken? Iedereen kijkt!' Maar nee, in plaats daarvan zei ik tegen mezelf: dat de anderen al vaak gesprongen hebben, betekent bij lange na niet dat ze goed pakken. Dit gevoel wilde ik ook later hebben: me goed voelen en zeggen: 'Jongens, jullie mogen best kijken, geen probleem.'

Ook die gruwelijke video's die Tracy mij meteen bij onze eerste ontmoeting had laten zien, schrikten mij niet af. Negentig procent van de basejumpers die hij mij liet zien, waren bij een van hun sprongen om het leven gekomen. Eén video herinner ik me nog bijzonder goed: een vent springt van het Hilton in Londen, zijn scherm draait, dat wordt een '180'er' genoemd, de grootst denkbare ramp bij het basejumpen. Het gaat van *boem* en je knalt tegen het object waar je vanaf springt, in plaats van ervan weg te vliegen, doordat het scherm zo snel draait dat je het slechts met moeite kunt controleren. De arme drommel is vele malen tegen het gebouw gekwakt, van balkon naar balkon. Hij was al bewusteloos, en crashte er nogmaals tegenaan. Toen hij beneden aankwam, was hij dood. Dat was 'm, de keerzijde van de medaille. Het was me duidelijk: ik moest verdomd goed oppassen en steeds op alles letten, zodat mij zoiets niet zou overkomen.

Niki Lauda heeft mij eens over zijn tijd als formule 1-coureur verteld. Destijds kwam het nog voor dat je als coureur na een ongeval op de baan stopte en keek of je kon helpen. Voor hem was een coureur in de vangrail geslingerd en Niki zag dat de vangrail zich dwars door de bestuurder heen had geboord. Het was meteen duidelijk dat elke hulp te laat kwam. Wie destijds in de formule 1 een ernstig ongeval kreeg, was dood of verloor op z'n minst zijn benen, omdat er nog geen

veiligheidscockpit was. Voor Lauda waren er nu twee mogelijkheden: ‘Of ik stop acuut, of ik hou de wagen met alle macht op de baan. Want anders eindig ik net zoals die vent in de vangrail.’ Dat was het beeld dat hij met zich meedroeg. Voor mij waren het die video’s van Tracy. Ik zag die ongelukken en dacht bij mezelf: daarvan moet ik me verre houden.

Ik geloof dat succesvolle sporters veel dingen gemeen hebben. Lauda’s concurrent James Hunt pakte bijvoorbeeld altijd zijn koffer voordat hij vanuit zijn hotel naar de race vertrok. Dat heb ik bij enkele van mijn sprongen ook gedaan. Alles ingepakt, me in de deuropening nog eens omgedraaid en gedacht: hopelijk kom ik over een paar uur terug. En zo niet, dan is het beter dat je de koffer met al je spullen zelf hebt gepakt. Die klus wil je geen vriend aandoen, wanneer jij er niet meer bent.

Echte doodsangst heb ik tot nu toe alleen op het standbeeld van Jezus gehad. De eerste sprong van een rots was ook stressvol, met alle woeste geluiden die je hoort als je met een snelheid van 180 kilometer per uur langs een rotswand omlaag vliegt.

Voor mij was dat een heel belangrijke ervaring. Je hebt geen idee hoezeer je aan het leven hangt als je nooit hebt meegemaakt dat je het bijna verloor. Ook iemand die zwaar ziek is en wil sterven, merkt hoezeer hij aan het leven hangt; hij wil nog niet weg zijn, wil nog eens zijn ouders zien en zijn vriendin, wil zijn kinderen groot zien worden, van een zondag genieten. Ik heb veel vrienden door het basejumpen verloren. Stuk voor stuk goede basejumpers.

Ik ervoer het basejumpen als een eeuwigdurend examen waaraan ik me vrijwillig onderwierp. Ik begeef me in gevaar, maar kom er dankzij mijn opleiding, een goede voorbereiding en mijn *skills* ook weer uit. Als een onervaren toerist bij ijs en sneeuw een 2000 meter hoge berg op gaat, dan verkeert hij in groot gevaar en riskeert te sterven, omdat hij de uitrusting verkeerd heeft gekozen en geen ervaring heeft. Een ervaren alpinist gaat een berg op die viermaal zo hoog is, maar heeft twintig jaar ervaring en het juiste materiaal en is in vergelijking slechts minimaal in gevaar, bijvoorbeeld doordat er een lawine kan ontstaan waartegen ook hij niets kan doen. Bij mij is het net zo: wanneer ik spring, ben ik wel in gevaar, maar ik kan het overzien. Omdat ik me heb voorbereid en geoefend heb, omdat ik van de hoed en de rand weet. Als dat niet zo was, stond ik met één voet in het graf.

Angst is daarbij een vaste begeleider. Zolang ik de angst onder controle heb, is hij mijn vriend, maakt hij me klaarwakker en

geconcentreerd. Verlies ik de controle, dan slaat de angst om in paniek en wordt hij mijn doodsvijand.

******* Omgerekend 250 euro.

Misleiden en vermommen: mijn eerste wereldrecordsprong

De Petronas Twin Towers in Kuala Lumpur waren in 1999 mijn eerste grote basejumpproject. De sprong van het hoogste gebouw ter wereld is de ultieme trofee voor iedere basejumper, meer waard dan de titel van wereldkampioen. De sprongen die ik vóór de Petronas Twin Towers had gedaan, waren ook goede basejumps geweest, maar zonder uitzonderlijke waarde. Voor mijn carrière als basejumper was het steeds belangrijker geworden om objecten te zoeken die alom bekend waren.

Een goed criterium voor de keus bleken ansichtkaarten. Bijna elk object waar ik als basejumper vanaf ben gesprongen kun je als ansichtkaart kopen. En inderdaad heb ik ook zelf van elk van deze objecten een kaart mee naar huis genomen. De Petronas Twin Towers moesten een mijlpaal in mijn carrière worden. Maar een waarvoor ik heel sluw moest opereren.

Het Petronas-project verliep in verscheidene etappes, waarvan het onderzoek ter plekke, de planning thuis in Salzburg en natuurlijk de sprong zelf de belangrijkste waren. Alles bij elkaar had ik vier weken. Toen we het gebouw in Kuala Lumpur wilden betreden, begonnen de moeilijkheden al. De Petronas Twin Towers zijn geen openbaar gebouw, maar puur kantoorbehuizing. Anders dan acht jaar later bij mijn project ‘Taipeh 101’ had dit gebouw geen panoramarestaurant of een enorm bezoekersplatform van waaruit je, vermomd als toerist, de situatie op de afspringplek had kunnen verkennen. Het onderzoek ter plekke beperkte zich tot buitenspionage. Voor de sprong zelf zou ik op een of andere manier langs de beveiliging moeten komen en in het gebouw zelf alles voor de vuist weg moeten beslissen. Het was me duidelijk: deze zaak zou ik met uiterste omzichtigheid moeten aanpakken.

In 1999 kon Red Bull zijn atleten nog niet voortdurend eigen cameramannen of fotografen ter beschikking stellen. Ik had de mazzel dat er in de periode waarin mijn sprong zou plaatsvinden in het nabijgelegen Sepang een Grand Prix-motorrace werd gehouden. In de trainingsfase van de race haalden we daar een cameraman en een fotograaf vandaan met de volgende opdracht: ‘Jullie rijden naar Kuala Lumpur, daar springt Felix Baumgartner van de Petronas Twin Towers. Dat gaan jullie filmen en daarna kunnen jullie weer terug naar de race.’ Ik moest dus niet alleen illegaal het gebouw binnendringen, maar

bovendien stipt om 16:00 gesprongen zijn, omdat we anders geen professionele foto's en video's zouden hebben. En zonder die opnames zou er geen berichtgeving in de media zijn. Aangezien het mijn tot dan toe grootste en belangrijkste project was, lag er heel wat druk op.

Een officiële vergunning voor de sprong krijgen was destijds uitgesloten. Basejumpen was eind jaren 90 nog iets buitenissigs. Vandaag de dag heeft het als extreme sport bijna dezelfde positie als andere takken van sport. Navenant moeilijk was het destijds om de sprongen bij tv-zenders onder te brengen. Anderzijds toonden de zenders altijd interesse als ik iets deed wat even spectaculair als illegaal was. Bij mijn illegale projecten zocht ik in principe naar een uitgekiende manier om de wet te omzeilen. Ik vond het belangrijk dat elk project stijl had en naast alle illegaliteit van een zeker respect voor de samenleving getuigde. Deuren intrappen is niet chic. Mijn voorbeeld was eerder een figuur als James Bond. Hij is *clever* en toch heeft hij respect voor de zaak, probeert zich met listen en lagen toegang te verschaffen, zonder dat het te bruut wordt, altijd in de juiste proportie.

Uitgekiend en stijlvol, zo moest ook mijn Petronas-sprong voor het voetlicht komen. Een hele week besteedde ik aan spionagewerk rond het gebouw en zo ontdekte ik dat er op spitsuren 20 tot 25 beveiligers op de been waren. In uniform of undercover, wat makkelijk te zien was omdat ze nogal opvallend in hun hemdskragen spraken. Het gebouw was verdomd goed bewaakt, zoals het hoort voor het hoogste gebouw van de wereld. Voor mij was het belangrijk om uit te zoeken wat de globale werktijden waren en hoe de mensen die het gebouw betraden zich kleedden. Het ging erom in de massa op te gaan.

Om acht uur 's ochtends stroomden duizenden mensen de twee torens in. Zo veel dat de beveiligers onmogelijk iedereen konden controleren. Mijn vermoeden was dat er een systeem was en dat alleen diegenen gecontroleerd werden die opvielen, door kleding of gedrag. De beveiligers zouden erop zijn getraind om mensen aan te spreken die nerveus om zich heen keken of er anders uitzagen dan een gewone kantoormedewerker. Dus koos ik voor een vermomming die zich bij mijn eerste sprong van een gebouw, twee jaar eerder, vanaf het Swissotel in Chicago, al bewezen had: businesstenue en attachékoffer. Die laatste kwam heel gelegen, want ik moest immers mijn parachute en een kleine videocamera bij me dragen, waarmee ik de sprong van boven wilde documenteren. Een cameraman mee naar boven nemen was geen optie. Met zijn tweeën val je eerder op, bovendien was de kans groot dat de

cameraman na mijn sprong acuut gearresteerd werd en dat zijn camera met de waardevolle beelden in beslag zou worden genomen.

De stap die volgde: de toegangspas die iedereen die het gebouw betrad aan een ketting om de nek droeg. Destijds had je gelukkig nog geen iris- of vingerscans. Wat ik nodig had, was een foto van een van die toegangspasjes, om het thuis na te kunnen maken. Ik kocht een kleine fotocamera waarbij je de ontspanner niet hoort, sprak voor het gebouw een medewerker aan, stak hem het toestel toe en vroeg hem of hij een foto van mijn vriend en mij kon maken. En terwijl ik daarbij de camera voor zijn borst hield, drukte ik onopvallend op de ontspanner, en had het voorbeeld voor mijn legitimatiekaart. Ik paste hem aan met behulp van Photoshop, lamineerde hem en hing hem aan een van die klassieke schakelkettinkjes van goedkoop aluminium.

In de loop van mijn naspeuringen had ik gezien dat het schoonmaken van het gebouw voortdurend doorging. ’s Ochtends werd van een kraan aan de top een gondel met vier glazenwassers langs de gevel van glas en glimmend staal omlaag gelaten. Deze enorme glazenwasserskraan was voor mij de enig mogelijke afspringplek, aangezien het gebouw trapvormig gebouwd is en naar beneden toe breder wordt. Ik heb zelfs even overwogen om bij het glazenwassersbedrijf te solliciteren. Maar een Oostenrijkse glazenwasser? Dat zou vragen hebben opgeroepen: wat heeft die dan uitgevreten, dat hij in Kuala Lumpur glazen moet wassen? Dat idee viel dus af. Tegen mijn foto- en videojongens zei ik: ‘Als jullie mij op die kraan zien klimmen, dan weten jullie genoeg. Dan gaat het beginnen. We hebben wel radiocontact, maar ik kan niet garanderen dat dat functioneert. En richt de camera’s niet te vroeg op mij. Een camera die ergens op gericht is, trekt altijd de aandacht.’

En toen marcheerde ik dus op de ingang af, ’s morgens om acht uur tijdens het hevigste spitsuur, in mijn pak, met mijn attachékoffer in de hand, een krant onder de arm en het vervalste pasje om de nek. Bovendien droeg ik nog een honkbalpet met het logo van de firma Sauber, omdat ik erachter was gekomen dat die kantoren in het gebouw gehuurd had. Ik dacht dat het geen kwaad kon als de beveiliging me voor een medewerker aanzag die zich bovengemiddeld met zijn werkgever identificeerde.

Al bij het betreden van het gebouw werd ik ietwat paranoïde. Iedereen leek me aan te kijken en te weten wat ik van plan was. Zo moet een bankrover zich ook voelen die bij een overval de ruimte met de bankloketten betreedt. Desondanks probeerde ik zo onopvallend

mogelijk te kijken. Wie ’s morgens naar kantoor gaat, kijkt niet nerveus om zich heen, maar stevent doelbewust op de lift af, reist naar dezelfde etage als elke morgen, stapt uit en loopt naar zijn kantoor. Ik deed dan ook mijn best om niet mijn hoofd te bewegen, maar alleen mijn ogen, en stond kort daarna voor vijf of zes verschillende liften. Enkele gingen naar de twintigste etage, andere naar de veertigste. Aangezien ik helemaal naar boven wilde, nam ik zo doelbewust mogelijk de lift die naar de hoogste etage ging. Onderweg moest ik overstappen, de volgende potentiële foutenbron, omdat ik zou opvallen als ik niet onmiddellijk op de volgende lift afkoerste. Helemaal boven, zodra de deur openging, zou het grote moment komen: wie zou me daar ontvangen? Een beveiliger? De chef van een of ander bedrijf? Zou iemand mij aanspreken? Gelukkig wachtte niemand me op toen de deur openging. De gangen waren leeg. De laatste paar etages leken niet verhuurd te zijn. Vermoedelijk waren de kantoren hierboven het duurst. Mijn mazzel, want zo kon ik me daar enigszins ongedwongen bewegen.

Aan het eind van de gang op de bovenste verdieping bereikte ik een glazen deur, die niet openging. Ik kon alleen nog via de brandtrap, die schuil moest gaan achter een van de deuren die ik gepasseerd was. Ik opende ontelbare deuren; nu eens ging er een elektriciteitscentrale met schakelkasten achter schuil, dan weer een serverruimte, dan weer airconditioningsapparatuur. Helemaal aan het andere eind van de gang leidde een smalle trap omhoog naar een soort luik, dat moest de toegang tot het dak zijn! Kort voor ik het luik opende, zag ik het voor me. Ik ben bijna bij het doel, bij de laatste kilometers van deze marathon van bedrog. Nu nog naar beneden springen en wegkomen zonder gearresteerd te worden, dan zou ik de man zijn die van het hoogste gebouw ter wereld is gesprongen. Red Bull zou weten dat het op het juiste paard had gewed en we zouden meteen de volgende actie kunnen plannen. Die gang naar dat luik was pure stress. Die twijfel aan mezelf! Zou het me lukken? Als zakenman verkleed daar naar binnen marcheren, was dat niet te veel Hollywood? Zoiets zag je toch alleen in de bioscoop?

Klopt allemaal. Maar het heeft toch gewerkt. In de vijftien jaar daarna heb ik steeds weer gemerkt: vaak loopt het in het leven net als in de film.

Veel mensen denken dat de sprong de meeste stress geeft. Maar het springen zelf geeft me geen stress, maar altijd alleen de angst om te falen. Angst om te sterven had ik ook in Kuala Lumpur niet, omdat ik perfect voorbereid was. Ik had mijn scherm zelf ingepakt, was volleerd skydiver en basejumper. Ik was al wereldkampioen en nu stond ik op het

punt om het hoogste gebouw ter wereld te veroveren. Totdat er een nog hoger gebouw gebouwd zou worden, zou er zeker vier, vijf jaar verstrijken. Vier, vijf jaar heerste dan rust, net als bij de Olympische Spelen. Dan weet je ook: vier jaar lang ben ik olympisch kampioen. Pas daarna zou ik me weer moeten bewijzen.

Dat alles ging door mijn hoofd toen ik in de Petronas Twin Towers het laatste luik opende. En ook nu had ik geen idee wat daarachter schuilging. De glazenwassers, die juist pauze hadden? Daarop was ik voorbereid: ik had geld bij me, ongeveer evenveel als een glazenwasser in Maleisië in een heel jaar verdiende. Zelfs als ze ondanks het smeergeld de politie belden, had ik nog genoeg tijd over om te springen. Voorzichtig opende ik het luik op een kier en vergewiste me ervan dat er niemand op het dak stond. Ik tuurde naar de kraan en zag geen gondel. Dus hingen die jongens ergens verder omlaag, onder aan het gebouw. Mooi zo.

Al die tijd had ik geen radiocontact met mijn maten op de grond gehad. Ik wist niet of ik al door de politie werd gezocht, noch of mijn cameramensen misschien al gearresteerd waren. Pas boven op de kraan konden we weer contact opnemen: ‘Het gaat gebeuren, mensen!’ Mijn attachékoffer liet ik boven staan, met een bericht voor het beveiligingspersoneel. ‘Bedankt voor deze sprong!’ stond op het briefje, dat ik nog snel even voor de camera hield. Eigenlijk had ik helemaal geen zin om te filmen, ik wilde gewoon zo snel mogelijk springen. Ik moest een compromis vinden en de belangrijkste opnames maken, zonder tijd te verspillen. Wat heb je nodig om het verhaal te vertellen? En wat heb je nodig om je doel te bereiken? Wat is te veel? Wat is luxe? Ik vond het heel moeilijk om de juiste verhouding te vinden. De regisseur in mij zei: ‘Hé, Felix, ik heb die opnames en die momenten nodig!’ Tegelijk foeterde de basejumper: ‘Man, verlies niet te veel tijd met dat gefilm. Misschien zijn de beveiligingsmensen al lang onderweg!’

Met de aan mijn arm vastgetapete camera en het valscherm op mijn rug liep ik balancerend als een koorddanser de kraan op en had de eerste 4, 5 meter alleen gebouw onder mij. Ik had weliswaar een parachute, maar dat hielp me op dit moment nog niets. De arm van de kraan was eerst mooi breed, maar werd verder naar voren steeds smaller. Voor me uit kon ik bovendien een plas olie onderscheiden, die van een lekkende hydraulische leiding afkomstig moest zijn. Ik ging zitten. Ik wilde niet tijdens de laatste 2 meter vallen en moest afwegen: wat is op dit moment doenlijk en wat niet? Vanuit het draaiboek gezien zou het natuurlijk cooler zijn geweest om lopend verder te balanceren en dan af te springen,

en niet de laatste meters zittend naar het eind van de kraan te roetsjen. Maar als ik met het scherm op mijn rug tegen het gebouw knalde, was ik nog verder van huis. Zo heb ik altijd al in elkaar gezeten. Enerzijds een groot ego dat zichzelf in de schijnwerpers wil zetten, anderzijds het bewustzijn om me op het juiste moment in te houden en te zeggen: hé, dat wordt nu te veel. Dat brengt je veiligheid in gevaar.

Mijn camerajongens meldden zich en haalden me uit mijn overwegingen. Ze hadden me gezien toen ik de kraan op klom. Meer dan een uur had het geduurd, vanaf het moment dat ik in het gebouw was verdwenen tot aan mijn verschijning op de kraan. Maar in plaats van me vrolijk te begroeten, kwam de fotograaf met speciale wensen: ‘Als je springt, kun je de parachute dan openen als je boven de verbindingsbrug tussen de twee torens bent? Dat zou mooi zijn, want dat is het karakteristieke deel van het gebouw.’ Geweldig hoor, was ik erin geslaagd tot hier te komen, was ik zo goed als springklaar, moest ik in vrije val nog met één oog kijken waar die brug was. Ieder ander was al blij geweest als zijn scherm openging. Maar de fotograaf had gelijk: je hebt altijd de juiste foto’s en video’s nodig om het verhaal rond te maken. Precies dat onderscheidde mij van het begin af aan van de meeste andere basejumpers: dat ik dat alles meeleverde. Dat is natuurlijk ook de reden waarom het nooit louter een genoegen was: omdat ik elke keer zo veel opdrachten moest vervullen dat ik aan de sprong zelf qua beleving veel tekortkwam. Maar daarom heb ik het ook zo ver gebracht en kan ik er nu van leven.

Met een pure adrenalinejunk kan een groot concern zich niet identificeren. Die willen een professional die bij het merk past en de eisen die aan hem gesteld worden kan realiseren. Dat waren duidelijke richtsnoeren die ik me vroeg eigen heb gemaakt. Mijn langetermijndoel was niet twintig partners, maar twee, drie grote. Met twintig sponsoren word je een reclamezuil. Niemand weet meer waar je werkelijk voor staat. Sporters die twintig sponsoren hebben, zijn óf zeer geliefd óf de bedrijven betalen zo weinig dat je er twintig nodig hebt om het te redden.

Ik sprong, opende mijn scherm boven de brug, en toen ik beneden landde, hoorde ik de fluitjes van de beveiligers al. Mijn indruk was dat ze helemaal niet gemerkt hadden dat ik van het gebouw gesprongen was. Ze dachten vermoedelijk dat ik een paraglider was. Ik liet me achter een hek rond een bouwterrein vallen en moest kort uitblazen. Eerst maar eens adrenaline afbouwen. Toen belde ik Thomas in Oostenrijk. De jongens thuis waren immers stand-by en wisten: we hebben vandaag óf een geweldig verhaal, óf een arrestatie, óf een dode atleet. Er wisten

misschien vijftien of twintig mensen van het project. Het was toen allemaal nog heel familiair, een echte goudgraverstijd. We verheugden ons over elk klompje dat we vonden, en de Petronas Twin Towers waren twee bijzonder grote.

Daarna ging ik te voet terug naar het Marriott Hotel, waar Tracy op me wachtte. Het scherm had ik opgerold en in mijn *stash bag* gepropt, een kleine tas die je op de rug kan dragen. Ook dat had ik vooraf geoefend: op het moment dat het scherm inzakt, meteen de lijnen pakken, het scherm opvouwen en compact onder de arm klemmen, al lopend de stash bag uit de zijzak halen, het scherm erin proppen, het harnas erachteraan, en ik ben al niet meer herkenbaar als basejumper, maar enkel als een zakenman met een rugzak op zijn rug. Het beveiligingspersoneel zoekt intussen naar een parachutist met harnas. Als in plaats daarvan iemand in pak heel rustig langsloopt, wordt hem hoogstens gevraagd: 'Hebt u een parachutist gezien?' En kon ik zeggen: 'Ja, die is net langs mij heen gerend.'

Vermommen en misleiden: dat heeft me als basejumper steeds beziggehouden. Me als een kameleon onzichtbaar maken of in de gekste rollen kruipen. Voor het Petronas-project had ik tal van ideetjes in mijn hoofd: een pastoorskleed, een rolstoel of een gipsarm die je snel om en af kunt doen. Allemaal om de beveiliging te laten denken: die kan het niet geweest zijn. Door de jaren heen heb ik veel afleidingsmanoeuvres van bioscoopfilms afgekeken en een ware schatkamer aangelegd.

Zo ook het idee om met een kruisboog een lijn naar het Jezusbeeld in Rio te schieten, om vervolgens omhoog te kunnen klimmen: dat was geïnspireerd op de film *The Rock* met Nicolas Cage.

Maar nog even terug naar Kuala Lumpur. Het was dus allemaal perfect gelukt, maar toch was de zaak achteraf nog bijna slecht afgelopen. Na de sprong logeerde ik met Tracy een paar dagen in het Marriott, waar ik het niet kon laten om 's nachts een paar keer van het hoteldak te springen. Omdat er op de hoogste twee verdiepingen werd gebouwd, kwam ik zonder grote problemen op het dak. Van 150 meter omlaag, een mooie sprong, zonder bijzondere wensen van fotografen. We ontmoetten elkaar telkens om middernacht boven, rookten een sigaret en dan sprong ik, en beneden weer snel naar binnen, met het scherm onder de arm langs de receptie. De beveiliging deed zelfs de deur open: 'Hallo, meneer Baumgartner.' Na de derde sprong stond er een nieuwe beveiligingsmedewerker, die helemaal doordraaide en de politie belde.

Tracy en ik sloegen op de vlucht, doken een zijstraatje in en verstopten ons in een openbaar toilet. De enige schuilplaats in de wijde

omtrek, dus werden we tamelijk snel ontdekt en naar de politiepost gebracht. Met behulp van een tolk verdedigden we ons zo goed als we konden, doodsbenauwd dat het Petronas-verhaal ons hier zou inhalen. Op een gegeven moment vertelden we in onze wanhoop dat je in Oostenrijk te allen tijde van het dak van je hotel mag springen, mits je op het parkeerterrein van het hotel landt. Geen idee dat dat in Kuala Lumpur niet zo was, anders was ik nooit gesprongen… Na korte ruggenspraak zeiden ze: ‘Oké, ondertekent u deze drie kantjes, dan laten we u vrij.’ De pagina’s waren leeg. Ik zei: ‘Wat moet ik dan ondertekenen? Er staat helemaal niets op.’ Waarop de beambte zei: ‘Goed, dan heb ik nu per kantje nog drie uur nodig om het in te vullen.’ Nog eens negen uur op de politiepost? Na de zes uren die we daar al geweest waren, geen bijster aanlokkelijke gedachte. Ik ondertekende de lege kantjes en kreeg het consigne mee om in de toekomst alleen nog in Oostenrijk van hoteldaken te springen.

Jezus in Rio: een beeld voor de eeuwigheid

De ideeën voor mijn sprongen kwamen hetzij van mij, hetzij van vrienden die ergens een goede brug of een bijzonder geschikt gebouw hadden ontdekt. Of Red Bull kwam ermee, zoals bij het idee voor de sprong van het Jezusbeeld in Rio de Janeiro in het jaar 1999, niet meer dan acht maanden na de recordsprong van de Petronas Twin Towers. Red Bulls nieuwe marketingchef voor Brazilië kwam juist van Pepsi en mocht sporters voor acties naar dat land halen. Hij zei: ‘Zou ons nationale symbool niet iets voor die Felix Baumgartner zijn, die van de Petronas gesprongen is?’

De Petronas Twin Towers en het standbeeld van Jezus hebben op het eerste gezicht niet veel gemeen, maar mij stelden ze voor precies dezelfde vraag: hoe kom ik boven? De marketingchef had bouwplannen van het 30 meter hoge beeld te pakken gekregen en wist dat er een trap was voor de schoonmakers, die de sculptuur tweemaal per jaar reinigen. De ingang naar de trap was een met hangsloten afgesloten deur, die met een breekijzer open te krijgen zou zijn. Maar: was dat slim? Per slot van rekening had ik te maken met een heilig beeld dat voor de Carioca’s******** geloof en geluk symboliseert en waarvan de 28 meter wijd geopende armen voor de warmte en vriendelijkheid staan waarmee de Brazilianen hun bezoekers ontvangen.

..

Niemand zou staan juichen als ik me met geweld toegang tot het beeld verschafte. Mij stond iets sportiefs voor ogen, een kleine triatlon:

kruisboogschieten, klimmen, springen. Het idee om het Jezusbeeld in Rio met behulp van een kruisboog te beklimmen, was, zoals gezegd, afkomstig uit de film *The Rock.* Daarin zit aan het begin een scène waarin de omheining van een zwaar beveiligd complex wordt overwonnen met pijlgeweren die aan hun projectiel een staalkabel hebben. Dat met de staalkabel zou voor mij echter weinig geschikt blijken.

Eerst moest ik uitproberen of de truc met de kruisboog echt kon werken. Ik was nog in Oostenrijk en dacht na waar ik een geschikt exemplaar kon opduikelen. Ik herinnerde me dat ik ooit had gehoord over een kruisboogschietvereniging in de buurt van Salzburg. Die spoorde ik op en ik werd doorverwezen naar de winkel waar de schutters hun kruisbogen kochten. Toen ik de verkoper uitlegde wat ik van plan was, keek hij me aan alsof ik hem daarna een appel van het hoofd wilde schieten. Ik had hem om een kruisboog gevraagd waarvan het projectiel 60 meter kan overbruggen: 30 meter omhoog en 30 meter weer omlaag, met een lijn eraan. Daar heb je een extreem sterke kruisboog voor nodig, zei de verkoper. Hij kon er wel een voor me regelen, maar zodra je een 60 meter lange kabel aan de pijl bevestigde, zouden de ballistische eigenschappen eronder lijden. De pijl had dan extreem veel gewicht te trekken. Dus rees de vraag: wat nemen we in plaats van een kabel?

Ik bestelde de kruisboog en verrichtte mijn eerste pogingen met gewoon verpakkingstouw. Een complete flop. Het touw spoelde niet snel genoeg af en remde de pijl. Volgende poging: jaloeziekoord. Zeer dun, heel sterk, in grote lussen op de grond gelegd. Alleen: vanwege de grote lussen begon de pijl na een korte vlucht te wiebelen. Ik probeerde alle soorten touw en koord die er in de bouwmarkt te krijgen waren, zonder succes. Ik raadpleegde tal van mensen over het probleem. Op een avond zat ik toevallig aan een biertje met een sportvisser en die vertelde me over een dun nylonsnoer dat als een serpentine opgewonden was. Een zogenaamd *fast flight*-snoer, dat de man voor het vissen met pijl en boog gebruikte. Ik heb de volgende dag in een hengelsportzaak meteen drie rollen van dat bijzonder dunne en sterke snoer gekocht, bouwde er een houder voor op de kruisboog en ondernam een nieuwe poging: de pijl vloog met een gesis bijna loodrecht omhoog en landde na een perfecte vluchtbaan enkele meters van mij vandaan. Het eerste schot was dus geregeld. Maar aan een dun hengelsnoer kon ik niet naar de arm van het Jezusbeeld klimmen. Wat ik nodig had was een 11 millimeter dikke klimlijn. De Jezusarm is immers 2 meter breed en van steen, dat wil zeggen: de lijn die ik aan het eind van het fast flight-snoer zou

bevestigen, moest een zekere wrijving kunnen verdragen. Dus regelde ik een 3 millimeter dikke klimlijn: die was wel tegen de wrijving bestand, maar was ook nog te dun om eraan omhoog te klimmen. Uiteindelijk zou ik met behulp van deze lijn de 60 meter lange klimlijn over de Jezusarm kunnen trekken. Naar boven ging het dan met hulp van twee *jümars*, stijgklemmen met voetlussen, waarmee ik mezelf naar boven kon trekken, zoals de bergklimmers Alexander en Thomas Huber bij hun snelklimpartijen. Met dit verschil dat ik me niet aan een rotswand, maar vrij zwevend onder de Jezusarm omhoog zou werken. Tot zover de theorie.

Nu moest het plan zich in de training bewijzen. Ik doorkruiste Salzburg op zoek naar bouwkranen van ongeveer 30 meter hoog om de hele procedure een keer onder enigszins reële condities te simuleren. Op een gegeven moment stond ik in de schemering pijlen over een bouwkraan heen te schieten. De voorbijgangers zullen zich afgevraagd hebben wat die man met die zwarte kruisboog daar toch uitspookte…

Nadat het schot over de bouwkraan vijf, zes keer op rij was gelukt, klom ik een eind aan de lijn omhoog om ook dat te trainen en uit te vinden hoe inspannend de klim eigenlijk was. Het was vermoeiend, maar gegeven mijn klimervaring doenlijk. Het drieste plan met Hollywood-tintjes kon dus daadwerkelijk doorgang vinden.

Ware het niet dat er een nog veel grotere horde was: hoe moest ik mijn *high performance*-kruisboog in Brazilië door de douane krijgen? Ik had geen idee van de invoerbepalingen voor kruisbogen en zoals altijd als ik bij een project ergens tegenaan liep, wendde ik me tot een expert. Ik raadpleegde een kennis die bij een internationaal expeditiebedrijf werkte, en die zei: ‘Dat is een wapen. Het blijft vast en zeker bij de douane hangen. En versturen duurt eeuwen en is even onzeker.’ Dat was niet wat ik wilde horen. Een kruisboog in Brazilië kopen? Mijn research wees uit dat je in Rio wel kruisbogen kon kopen, maar niet een die krachtig genoeg was voor mijn plannen. Het zag ernaar uit dat ik hem zelf mee moest nemen. Maar hoe?

Ik wendde me nogmaals tot de verkoper in de wapenwinkel: ‘Hoe zou het eigenlijk in zijn werk gaan als ik met mijn kruisboog aan een internationale wedstrijd wil meedoen? Hoe gaat dat dan met het wapen?’

‘Je hebt papieren nodig en moet lid zijn van een schietvereniging en aangesloten zijn bij de Oostenrijkse boogschietsportbond.’

Dat was mij te moeizaam. Maar een Braziliaanse douanier had vast geen idee hoe een lidmaatschapsbewijs van de Oostenrijkse boogschietsportbond eruitzag. Daarvoor zou ik niet eens een origineel

exemplaar nodig hebben, zoals bij het Petronas-pasje; er moest gewoon iets op staan wat er officieel uitzag. En een uitnodiging voor een lokale kruisboogschietwedstrijd in Rio kon ook geen kwaad.

Toen was het eindelijk zover dat ik met drie koffers naar Rio toog. Op het vliegveld aldaar werd ik, zoals verwacht, uit de rij bij de douane gehaald. Wat ik met die kruisboog in mijn bagage van plan was. ‘Ik ben sportschutter en ben onderweg naar een kruisboogschietwedstrijd,’ antwoordde ik. ‘Hier zijn mijn uitnodiging en het bewijs dat ik het recht heb het wapen te vervoeren.’ De douanier haalde drie, vier collega’s erbij, die allemaal keken alsof ze van toeten noch blazen wisten. Als ze de kruisboog confisqueren, dacht ik, is het hele project voorbij voordat het goed en wel begonnen is. Maar de douanebeambte zei ‘Oké’ en zette een stempel op mijn papieren. Halleluja! Toen vroegen ze me mijn tweede koffer te openen, die met de parachutes. De douanier keek opnieuw ongelovig en vroeg: ‘Dat hoort ook bij u?’

‘Ja,’ antwoordde ik, ‘ik wil nog een beetje parachutespringen.’

‘Ah, op die manier.’

En toen kwam de laatste koffer, met alle klimuitrusting. De douaneman moet hebben gedacht: wat is dat voor een vogel? Gelukkig kwam hij niet op het idee dat ik de inhoud van de drie koffers samen zou gebruiken en hij liet me passeren. Ik sleepte mijn koffers door de douane en zat al spoedig te zweten in de taxi naar het hotel. Gelukt! De uitrusting was in het land.

Voor de volgende dagen had ik eigenlijk een ontspanningsprogramma ingepland, maar ik kon niet gewoon bij het zwembad gaan liggen luieren. Ik móést meteen weten hoe het er daarboven bij het standbeeld uitzag. Per slot van rekening had ik het nog nooit in het echt gezien en al helemaal niet vanuit basejump-oogpunt. Van internet wist ik dat de Jezus zich zo’n 700 meter boven de zeespiegel verheft en op alle foto’s zag het eruit alsof je die 700 meter ook daadwerkelijk kon springen en vliegen. Maar was dat in werkelijkheid ook zo? Dus hup, taxi in, via de haarspeldbochten omhoog naar de Corcovado, de berg waarop het Jezusbeeld staat. En daar was hij, de Cristo Redentor, of Christus de Verlosser: met een presentie en een aura, vijf keer zo dramatisch als het op internet was overgekomen. Maar vanaf elke haarspeldbocht kreeg ik een andere indruk van de ligging van het bezoekersplatform aan de voet ervan: nu eens stak de rechte, naar de steilere helling toe gekeerde arm ver over het platform uit, dan weer niet, afhankelijk van de gezichtshoek. Toen ik eindelijk boven was, liep ik meteen naar de balustrade aan de rand van het platform. Aan alle vier de

hoeken hangen daar grote schijnwerpers die het standbeeld ’s nachts verlichten. Die balustrade was nu opeens de grootste horde. Daar moest ik bij de sprong overheen. Tracy hing een waterfles als een soort dieplood aan de schijnwerper, keek loodrecht naar boven en zag: de rug van de hand lag precies boven het platform. Dat was schrikken! 700 meter afspringhoogte was zojuist tot 29 meter verschrompeld. Nog nooit was iemand met gesloten parachute van 29 meter hoogte gesprongen. Hij kwam, zag en overwon? Vergeet het maar! Het zag er niet best uit, en aan een overwinning viel op dat moment al helemaal niet te denken. Mijn plan was naar zijn grootje. Eigenlijk had ik meteen weer naar huis kunnen vliegen, maar ik had het beeld al in mijn hoofd van hoe ik op de arm van Jezus stond… Er moest een nieuw plan komen.

Ten eerste moest ik mijn partner Red Bull informeren. Thomas Überall zei: ‘Als het werkelijk zo gevaarlijk is, willen wij het niet riskeren. Kom naar huis!’

‘Jullie moeten zelf eens naar de Jezus komen kijken,’ was mijn antwoord, ‘en voelen hoe majestueus hij is! Als het niet gaat, kom ik naar huis. Maar geef me een week om een paar dingen uit te proberen. Ik heb nog een idee. Geen flauw benul of het werkt.’ Mijn idee heette pilot chute.

Een pilot chute is een klein valscherm, een soort hulpscherm. Je trekt het al vallend tevoorschijn, werpt het in de luchtstroom, en als je snel genoeg bent, ontvouwt het zich en trekt via een verbindingslijn de hoofdparachute naar buiten. Voor zeer lage sprongen gebruiken we bij het basejumpen een relatief grote pilot chute, omdat die sneller lucht vangt. Maar bij een sprong van 29 meter zou ik al lang op het bezoekersplatform te pletter zijn geslagen voordat het scherm openging. Ik wist dat ik mijn hulpscherm op de afspringplek zou moeten vastbinden, zodat mijn parachute kort na de afsprong automatisch zou opengaan. Daartoe moest ik echter eerst uitzoeken hoe snel zo’n scherm openging als het vastgebonden was. Bovendien moest het worden vastgebonden met iets wat scheurvast genoeg was om het scherm uit de verpakking te trekken, maar anderzijds te zwak om mijn lichaamsgewicht te dragen, omdat ik anders met mijn parachute aan de Jezushand zou blijven bungelen. Ook een cool beeld, maar sportief niet even waardevol. De politie zou in alle rust foto’s van mij kunnen maken voordat ze me zouden losmaken en arresteren.

Het nieuwe plan voor de laagste basejump aller tijden zag er als volgt uit. We zoeken een brug, zo mogelijk over water, springen met een gefixeerde pilot chute en meten hoe snel de parachute opengaat. Het

laagste wat ik tot dan toe gesprongen had, was de Mangfall-brug, die onderdeel is van de snelweg München-Salzburg. Dat was krap 70 meter geweest, omdat Tracy er nu ook bij is. Hij hield het hulpscherm vast, trok het scherm eruit en liet los. Maar op de Jezushand zou ik in mijn eentje staan. Het marketingteam van Red Bull Brazilië adviseerde de Rio-Niteróibrug voor onze testsprong: op het hoogste punt 72 meter hoog boven het water. Ik zou per taxi de brug op rijden, mijn scherm aan de brugreling vastbinden, de sprong filmen en meten hoe snel het scherm open was gegaan. Het enige wat nog ontbrak was iets waarmee ik het scherm kon fixeren, iets wat sterk genoeg was om het scherm eruit te trekken, maar het vervolgens zou vrijgeven. Tracy stelde plastic vuilniszakken voor: 'Hoe meer je die oprolt, hoe stabieler ze worden,' was zijn idee. Mijn leven zou dus aan een vuilniszak hangen.

In een fitnessruimte testten we met gewichten de scheurvastheid van verschillende vuilniszakken. De lijnen van het scherm zijn 5, 6 meter lang, zo lang zou de vrije val dus zeker duren. Er zou 80 kilo gewicht aan deze lijnen hangen, dus kon je de vuilniszak rustig een paar keer extra samendraaien. Uiteindelijk kwamen we erachter dat vijfmaal oprollen het perfecte resultaat opleverde. De volgende vraag die zich aandiende, was waar ik bij de sprong van de Rio-Niteróibrug moest landen. In het water? Te riskant. Het duurt eeuwig voor je daar met een parachute weer uit komt, en als de politie me bij deze illegale sprong betrapte, zouden ze me het scherm gegarandeerd afpakken en me opsluiten. Ik kon veel beter op een boot landen en me daar ook meteen mee uit de voeten maken. We besloten de man aan het roer niet in te lichten, maar hem alleen te zeggen dat we onder de brug een beetje wilden filmen. Gelukkig had Tracy vroeger als schipper op de Mississippi gevaren; hij was gepokt en gemazeld en wist waar je de boot vanuit het perspectief van een basejumper moest 'parkeren' en hoe je verhinderde dat de boot afdreef. We hadden vooraf in de haven een boot uitgezocht die een achterplecht had waarop ik zou kunnen landen. Tracy dirigeerde de boot dus onder de brug. De schipper was licht geïrriteerd dat hij zijn boot op de meter nauwkeurig moest manoeuvreren, en dat alleen voor een ultrakorte film.

Boven op de brug was het mijn taak de taxichauffeur duidelijk te maken dat ik midden op de brug uit zijn auto wilde stappen. Op de beleefde vraag van een illegale basejumper zou hij dat vast niet doen. Daarom deed ik mijn parachute al helemaal om, trok er een jack overheen aan en riep midden op de brug: 'Stop, ik ben misselijk. Ik moet kotsen.' Dat was het toverwoord. Mijn taxichauffeur trapte vol op de rem. Ik legde het geld voor de rit op de achterbank, bedankte, stapte uit,

liep naar de balustrade, bond mijn scherm met de vuilniszak vast en merkte dat achter mij al een opstopping was ontstaan. De bestuurders zagen dat ik een parachute op mijn rug droeg en beseften dat ik zo dadelijk zou springen. Ze riepen in het Portugees iets wat als aanmoedigingskreten klonk. Ik keek omlaag, meldde Tracy over de radio dat hij de boot nog een beetje moest bijdraaien, sprong af, landde perfect, en de schipper gaf al weer gas.

Dat was dikke pret geweest, vooral vanwege de ‘ik moet kotsen’-act. Natuurlijk had ik de waarschijnlijke reactie van de taxichauffeur op dat moment ingecalculeerd en voor mijn doel gebruikt. Maar ook nu was het belangrijk voor me geweest om daarbij geen klootzak te zijn. Ik wilde mijn doel bereiken, als het moest ook met illegale middelen. Maar niemand mocht schade lijden, afgezien misschien van de beveiligers, die vast wel een uitbrander zouden krijgen nadat ik hen om de tuin had geleid. Maar ik zag het zo dat ik de gaten in de beveiliging blootlegde en daarmee een onbetaalde veiligheidsadviseur was, die incognito werkte.

Terug in de hotelkamer bekeken we de video van mijn sprong en stelden de volgende berekening op: precies 1,5 seconde na mijn afsprong hing ik aan het volledig geopende scherm. Vanaf 29 meter hoogte zou ik na 2,5 seconde het bezoekersplatform van het Jezusbeeld bereiken. Dat betekende dat ik één seconde speling had om het platform te ontwijken. Niet veel, maar een seconde is een seconde. In de formule 1 is dat een eeuwigheid. En voor ons project betekende het dat het doenlijk was. Prompt belde ik weer naar Thomas: ‘Het wordt lastig, maar het kan werken.’

Voor het tijdstip van de sprong waren er twee mogelijkheden: de eerste was dat we ’s nachts naar het standbeeld reden. Om acht uur ’s avonds wordt het complex voor toeristen gesloten en vervolgens door beveiligingsmedewerkers bewaakt, die we mogelijk konden omkopen. Dus reden we op een avond de berg op, speelden dat we toeristen waren en observeerden een wachtpost, die zijn huisje uit kwam, en zijn collega, die met zijn geweer binnen bleef zitten. De twee maakten geen bijster omkoopbare indruk op ons. Bij deze gelegenheid bekeken we ook het terrein onder het standbeeld: de berg Corcovado ligt in de uitlopers van het Tijuca-regenwoud, en het standbeeld wordt omgeven door louter struikgewas, vol ongedierte en slangen, dat alleen met een kapmes te overwinnen was en geen onopvallende toegangsweg voor ons bood.

Bleef alleen nog het tweede alternatief over: we rijden vroeg in de avond omhoog, verstoppen ons in het struikgewas terwijl de toeristen nog op het platform rondlopen, en wachten tot het complex gesloten

wordt. Het leek onwaarschijnlijk dat de beveiligers dan nog het struikgewas zouden uitkammen. In de vroege ochtend, voordat het bezoekersplatform om acht uur weer openging, zou het dan voor ons beginnen.

Voor het welslagen van het project waren ook de weersomstandigheden beslissend. Bij een sprong van 29 meter hoogte moet het windstil zijn. Door wind zou mijn scherm kunnen draaien en dan zou ik niet meer over de balustrade van het platform heen komen. Ook mocht het niet regenen. Het oppervlak van het Jezusbeeld bestaat uit zeepsteen, een zelfreinigend, glad gesteente dat bij vochtigheid extreem glibberig wordt. Als het ook maar een beetje regende, had ik geen mogelijkheid meer om te springen, omdat ik me dan op het standbeeld niet veilig zou kunnen bewegen.

Een ander belangrijk punt was de helikopter. Die hadden we beslist nodig voor onze opnames. Anders dan de taxichauffeur op de Rio-Niteróibrug moesten we de helikopterpiloot natuurlijk in ons plan inwijden. We vonden een piloot die al voor verschillende Red Bull-events had gevlogen en die er geen moeite mee had dat het niet legaal was wat we van plan waren.

Op een windstille avond reden we de berg op naar het standbeeld: Tracy, twee cameramannen van een grote Duitse zender, twee fotografen, twee helpers die de omgeving kenden, en ik. We verborgen ons in het struikgewas. Ik zei: ‘Mondje dicht, mannen! Geen sigaretten, geen licht. Hoofd onder het gebladerte en zwijgen!’ Om vier, vijf uur moest het gebeuren. Voor de opnamen wilden we de zonsopgang afwachten.

De nacht in het struikgewas was een gruwel. Daar zaten we te midden van insecten en slangen in alle variaties, omgeven door nooit gehoorde geluiden. We konden kaartspelen noch eten en probeerden vergeefs een beetje slaap te pakken. Daarvoor gingen we op scheef gegroeide bomen liggen, waaraan we ons vastsjorden om er niet af te vallen. Zo brachten we de halve nacht door, tot het tegen twee uur ’s nachts begon te regenen: *tak, tak, tak* klonk het op de bladeren. Ook dat nog. Springen terwijl het regende was onmogelijk. Daar kwam nog bij dat de cameramannen zoiets natuurlijk niet gewend waren en begonnen te mopperen: ‘Voor dit soort shit worden we niet betaald.’

Dit scenario herhaalde zich vier of vijf keer. Elke keer dezelfde ellende: ’s avonds om zes uur de deur uit, ’s morgens om acht uur kletsnat terug. Op een gegeven moment zijn we een paar extra vuilniszakken gaan meenemen om niet compleet doorweekt te raken. We lagen in die zwarte plastic zakken, met een paar gaten erin om door te

ademen, en op een gegeven moment was het dan: *tik, tik, tik*. Weer niets. Dat heeft zich diep in mijn geheugen gegrift: het is koud en nat, je ligt op een boom, het doet pijn en je weet al: dit wordt 'm weer niet.

En dan waren er ook nog geldproblemen. De cameramannen hadden om een of andere reden hun voorschot niet gekregen en dreigden met een boycot: 'Zolang het geld er niet is, draaien we niet verder.' Juist op die dag was het weer natuurlijk ideaal, geen drupje regen te bespeuren, en ik had geen camerateam meer. Ik reed naar de chef van de buitenlandstudio in Rio, vertelde hem van mijn levensdroom en probeerde hem voor mij en ons project te enthousiasmeren. Inderdaad ontbood hij kort daarop de cameramannen bij zich, stelde hun een toeslag voor de verzwaarde werkomstandigheden in het vooruitzicht, en ziedaar: de troep was weer aan boord. Ook nu waren psychologie en doorzettingsvermogen beslissend. Niet dat ik geen momenten van twijfel heb gekend. Bij al mijn projecten zijn er twijfelaars geweest die ik het tegendeel bewezen heb. En met elk geslaagd project slinken de twijfels aan mezelf ten gunste van een waanzinnig zelfvertrouwen: ik heb het altijd klaargespeeld. Ik moet het gewoon perfect plannen en weer alles geven, op mijn hoede zijn, kien zijn, dan gaat het ook nu weer lukken.

De volgende nacht zaten we nogmaals in het regenwoud, in onze vuilniszakken, en het werd twee uur en er was nog steeds geen wind, geen regen. Toen voelde ik: oké, nu kan het wat worden. Na de vele tegenslagen begon ik me het verloop van de sprong weer voor de geest te roepen, weer alles naar voren te halen wat onder de frustratie begraven lag. En toen schoot ik om vier uur 's ochtends daadwerkelijk de eerste pijl de lucht in. Ik wist: van deze pijl hangt nu heel veel af. Het was nog pikkedonker, maar het standbeeld was helder verlicht. Een kort ogenblik kon ik de pijl met mijn ogen volgen, toen verdween hij in de donkere nacht en hoorde ik alleen nog hoe het snoer zich afspoelde. Op een gegeven moment merkte ik dat de trekkracht van de pijl minder werd. Toen wist ik: nu is het hoogste punt bereikt, nu moet hij weer naar beneden komen, en het volgende moment kwam het projectiel neer op het bezoekersplatform, aan de andere kant van de arm. Ik kon het nauwelijks geloven. Het had gewerkt, het eerste schot was een voltreffer!

Het doel van dit marathonproject kwam dichterbij: het beeld dat mij onsterfelijk moest maken. Dat de mensen kijken en zeggen: 'Wauw, moet je zien!' Ik wist: dat is een beeld voor de eeuwigheid. Het is merkwaardig, maar ik heb de wereld altijd al iets willen nalaten. Ik vond het altijd al een verschrikkelijke gedachte dat een mens sterft en dat er niets van hem achterblijft. We komen en we gaan. Je eigen omgeving

herinnert zich je nog, maar de rest zegt: ‘Ken ik niet.’ Over mensen die iets hebben achtergelaten wordt altijd gesproken, die zijn als het ware nog steeds onder ons: Edmund Hillary, Neil Armstrong, Dennis Hopper. Dat had ik steeds in mijn hoofd, dat wilde ik ook. Het beeld voor de toren van de Petronas Twin Towers heb ik niet als beeld voor de eeuwigheid gezien. Maar een mens die op de rechterhand van het Jezusbeeld van Rio staat, dat was mijn eerste grote kans op dit soort onsterfelijkheid, dat voor mij altijd heel, heel belangrijk is geweest.

En nu stond ik er vlak voor. Heel voorzichtig trok ik de lijnen na elkaar over de Jezusarm en wist: nu kan er bijna niets meer misgaan. Nou ja, ik moest die 29 meter ook nog klimmen. Een waanzinnige krachttoer met de stijgklemmen! Dat had ik ondanks mijn trainingssessies volledig onderschat. Totaal uitgeput kwam ik boven en bekeek de hand eerst maar eens van dichtbij. Daar moest ik nu mijn vuilniszak aan bevestigen. Ik had eerder al een helikopterrondvlucht gemaakt en daarbij vele foto’s van boven genomen. Overal op de Jezushand had men bliksemafleiders aangebracht, nadat het standbeeld bij onweer steeds weer door de bliksem getroffen en beschadigd was. Met een speciale knoop die Tracy mij had voorgedaan, legde ik rond vijf van die bliksemafleiders knopen, als zekering. Toen was de bühne gereed, de heli kon komen. Er was nog een beetje tijd over. Tijd voor Jezus en mij.

Uit de hotellobby had ik voor ons vertrek de avond tevoren een klein bosje bloemen meegejat. Die bloemen legde ik nu op Jezus’ schouder om hem mild te stemmen. Ik ben niet diepgelovig, maar dit was een delicate onderneming. Daarbij kon een kleine offerande voor de Zoon van God geen kwaad. Tot mijn voorzorgsmaatregelen behoorde daarom ook een kleine plastic fles. Het was duidelijk dat ik in de tijd dat ik hierboven zou zitten op een gegeven moment zou moeten plassen. En ik wilde in geen geval vanaf het Jezusbeeld naar beneden plassen! Dat zou blasfemie zijn geweest, dat kon echt niet. En dus plaste ik na mijn lange moeizame klim, waarvoor ik veel gedronken had, in de plastic fles en wierp die naar de jongens beneden, begeleid door de radioboodschap: ‘Opvangen en afvoeren!’ Geen sloten forceren, niet tegen Jezus aan plassen, een bloemetje neerleggen en hem beleefd verzoeken: ‘Hé, laten we dit nu samen doen. Het is voor ons allebei iets nieuws.’ Dat leek mij de juiste, verstandigste weg te zijn.

Iemand met wie het goed gaat, denkt zelden aan God. Pas wanneer het echt slecht met ons gaat of we een ziektegeval in de familie hebben, beginnen we opeens weer te bidden: ‘God, help me!’ Dat heeft me bij al mijn sprongen begeleid: op de gevaarlijke momenten, als het niet veel

scheelde of ik zou mijn leven verliezen, heb ik het gesprek met God gezocht.

In gedachten verzonken zat ik daarboven te wachten op het juiste moment voor de afsprong. Om half zeven ging langzaam de zon op en wist ik: nu wordt het ernst. De collega's beneden stonden via de radio in contact met de helikopterpiloot, die stand-by was en op het groene licht wachtte. Op dat moment meldde een van mijn helpers vanaf zijn uitkijkpost: 'De beveiliging komt eraan!' Óf de beveiligingsdienst vertrok voor de eerste controleronde van die dag, óf ze waren geroepen. Hoe het ook zij: nu moest het snel gebeuren. Ik maakte de klimlijn los. Er was nu geen weg meer terug. De beveiliging beneden op het platform had me al opgemerkt. De beide mannen waren volledig van streek omdat ik daarboven op de hand zat. De twee cameramannen hadden ze al aangehouden, daarom waren er vanaf het bezoekersplatform geen opnames, alleen vanuit de helikopter en van onder het platform. En van mijn handcamera. De tolk legde ons later uit dat de beveiligers alleen van ons af wilden voordat om acht uur hun baas kwam en ze hun baan verloren.

Op de hand, 29 meter hoger, was ik nu volledig op mezelf geconcentreerd. Tot nu toe had ik er alleen maar gezeten, nu stond ik voor de eerste keer op. Om mijn evenwicht niet te verliezen keek ik niet recht naar voren, maar boog ik mijn hoofd licht naar beneden. En toen hoorde ik de helikopter. We hadden afgesproken dat hij driemaal om me heen zou vliegen, en wanneer de zon voor de fotografen onder de juiste hoek stond, zou ik springen. Net als bij de Petronas-sprong moest ik ook hier niet alleen aan de sprong, maar ook aan de fotografen denken en het artwork in het achterhoofd houden. Overlevingsmodus en werkmodus liepen synchroon. We hadden de beelden nodig! We wilden het per slot van rekening aan de hele wereld laten zien!

Staande op het Jezusbeeld nam ik plotseling alles alleen nog gedempt waar, ook het rotorgeluid van de helikopter. Ik wist: als de helikopter na het derde rondje voor mij opduikt, is dat het commando voor de afsprong. De helikopter kwam, ik sprong, en mijn hoofd was volkomen leeg, afgezien van de gedachte aan de ruk die de vastgebonden pilot chute zou veroorzaken. Het kwam mij voor als een halve eeuwigheid, toen voelde ik het. Het hoofdscherm werd naar buiten getrokken, ontvouwde zich, en ik trok al aan de rechter stuurlijn, om boven het bezoekersplatform te komen. Elke meter telde, je ziet aan de foto-opnames hoe krap het was. Als het scherm maar een tikje langer nodig had gehad om open te gaan, dan had ik al mijn botten gebroken of

erger. Met de nodige zwier zeilde ik heel krap over de balustrade en toen ging het 700 meter omlaag in de richting van de landingsplaats. Het was even over zevenen ’s ochtends in Rio de Janeiro, en ik wist: je hebt zojuist de coolste sprong ooit gemaakt! Nu kunnen ze je hoogstens nog opsluiten of een geldstraf opleggen. Maar de sprong, dat majestueuze beeld, dat kan niemand je meer afpakken.

Die drie, vier minuten die ik vloog, tot ik in een park met enorme vlakken groen en palmen landde, gingen gepaard met een onbeschrijflijk gevoel van vrijheid. Na mijn landing schoot ik weer terug in de hectiek, omdat ik in de zogenoemde vluchtauto moest springen, die met gierende banden wegreed. Dat was misschien niet meer absoluut nodig geweest, maar het was het puntje op de i van een spectaculaire sprong.

Terug in het hotel was ik moe als na een triatlon. Alle stress viel van me af. Bij de Petronas Twin Towers had ik niet die vreemde ‘dit zou je laatste sprong kunnen worden’-gedachten gehad. Met 470 meter valhoogte was dat geen grote opgave geweest, een eenvoudige basejump. Bij de sprong van het Jezusbeeld hing mijn leven van één enkele seconde af. Als het scherm niet op tijd openging, kwam ik in een rolstoel terecht of was ik dood. Het was mijn tot dan toe gevaarlijkste project geweest, het project met de kleinste veiligheidsmarge. Vóór de sprong had ik zelfs een testament opgesteld waarin ik vastlegde dat mijn lichaam gecremeerd moest worden en de as uitgestrooid over de Drachenwand in Mondsee en dat mijn beste vriend Hubert Greinöcker mijn ktm-motorfiets en mijn Mercedesbus zou erven.

..
*

..

De sprong in de Mamet Cave, een diepe verticale grot in het Kroatische Velebitgebergte, in het jaar 2004, was voor mij een volgende stap in de confrontatie met mijn angsten en mijn verlangen naar absolute controle. Tot dan steunden alle sprongen en projecten op mijn zintuiglijke indrukken. Mijn oog neemt iets waar en op basis daarvan neem ik een beslissing. Iets niet kunnen zien of inschatten schept angst. De duisternis jaagt de mens altijd angst aan. Wie komt daar? Wie is dat? Staat er iemand naast mij?

Er is me vaak gevraagd of ik bij mijn sprongen een hoogtemeter gebruikte, maar dat was mij veel te onnauwkeurig. Een geoefend oog is een aanzienlijk preciezer meetinstrument. Bij alle sprongen waarbij ik het scherm pas heel laag mocht openen, gebruikte ik als referentiepunt altijd mensen op de grond. Sneeuw of water was lastig, maar bij mensen

wist ik altijd precies: die worden vanaf een bepaalde hoogte plotseling zienderogen groter. Als ik de T-shirtkleur herken, wordt het tijd om het scherm te openen. Vroeger zei ik vaak voor de grap: ‘Ik trek pas aan de lijn wanneer ik kan zien of iemand zachte of scherpe mosterd op zijn worst heeft.’

Maar aan de rand van de Mamet Cave had ik niets aan mijn ogen. Daar ontbrak iets waarop ik jarenlang had vertrouwd: het zicht. Alsof je met een auto plankgas met 180 kilometer per uur een compleet zwarte tunnel binnenraast terwijl je weet dat ergens in die tunnel een voertuig op de weg staat! Ik moest een andere manier vinden om te weten wanneer het moment was gekomen om aan de lijn te trekken. In het begin had ik overwogen de grot uit te lichten. Maar dat zou de natuurlijkheid hebben verstoord, het mystieke van de plek was dan weg geweest. Toen kwam ik op het idee van het aftellen. Een stem moest me over de koptelefoon toespreken: ‘Scherm openen in vijf, vier, drie, twee, één!’ Waarbij aan het eind van het aftellen een hoogfrequente toon moest klinken, zodat ik het juiste moment in het geraas van de val niet kon missen.

Ik reed naar een maat in Klagenfurt die een geluidsstudio had en zei: ‘Laat eens een paar tonen horen die echt pijn doen aan het oor!’ Twee uur later had ik een audiobestand van een vijfsecondenaftelling op mijn mp3-speler. Langer zou mijn val vanaf de afsprong tot het trekken aan de lijn niet duren. Om de juiste instelling van de countdown te bepalen moest ik een paar proefsprongen van gelijke hoogten maken. Op een mp3-speler vertrouwen die me vertelde wanneer ik het scherm moest openen, betekende voor mij de controle uit handen geven.

Bij dit ongewone gevoel kwam nog dat die grot extreem nauw en moeilijk toegankelijk was. Als ik daarbeneden mijn botten brak, moest ik eerst uit de grot worden gehaald en kon pas dan met de reddingshelikopter naar een gereserveerd noodbed in het ziekenhuis worden gevlogen. Deze grot was een zeer ongunstige plek om gewond te raken.

Voor de dag van de sprong hadden we daarom een perfecte reddingsketen georganiseerd. Er waren specialisten in grotberging ter plekke en een arts uit de vs met een koffer vol medicamenten. Hij zei: ‘Als je daarbeneden ligt, ben je blij dat deze pillen bestaan.’ We hadden een helikopter laten komen die me binnen veertig minuten naar het ziekenhuis van Klagenfurt zou hebben gebracht. Daar was een bed voor me gereserveerd, en een hoofdarts hield zich gereed. Dat alles was ondenkbaar geweest zonder een partner die bereid was om deze veiligheidsmaatregelen te financieren, ook in het geval de sprong

afgezegd moest worden en alles voor niets betaald werd. Voor Red Bull is het altijd het belangrijkste dat de atleet gezond thuiskomt, pas dan komt de prestatie. Na het verschrikkelijke ongeluk van Karina Hollekim bijvoorbeeld heeft men haar budget verdubbeld, eenvoudig om te laten zien: ‘Om het geld hoef je je geen zorgen te maken. Zorg dat je gezond wordt, dat alles met je been weer in orde komt. Wij staan achter je!’ De wetenschap dat Red Bull me onvoorwaardelijk steunde, hielp mij mentaal bijzonder. Te weten: dit zijn professionals, als er iets misgaat, halen ze me uit die grot. Dan staat er een reddingshelikopter met bemanning klaar en binnen veertig minuten zegt de dokter: ‘Meneer Baumgartner, u gaat nu een poosje slapen.’ En van het zagen en schroeven krijg je dan niets meer mee. Dat helpt enorm. Als ik die zekerheid niet had gehad, dan was ik zo afgeleid geweest dat ik de prestatie waarschijnlijk niet had kunnen leveren. Ook hier was het geheim: voorbereiding, structuren opzetten om alles behalve de sprong van me af te kunnen zetten. En de sprong werd een doorslaand succes: één minuut voor de aftelling zette ik mijn helm op, liep naar het afspringpunt op een kleine vooruitstekende rots aan de rand van de afgrond, sloeg een kruisje, liet me in de donkere diepte vallen en opende de parachute dankzij de mp3-countdown exact daar waar de trechtervormige grot naar beneden toe net wijd genoeg was om te verhinderen dat ik bij de aanvlucht voor de landing tegen de rots knalde. De landingsplaats zelf was gemarkeerd met een pijl van *glow sticks*, die ik kort na het opengaan van de parachute op de bodem van de grot kon onderscheiden. Na de landing stootte ik een jubelkreet uit die nog lang in het inwendige van de grot nagalmde.

..
*

..

Red Bull had vóór de Mamet-sprong natuurlijk geweten dat bij alles wat ik deed een veiligheidsbuffer extreem belangrijk voor mij was. Ze wisten: ‘Felix doet het alleen als alles veilig is. Als er geen reddingshelikopter is, hoef je hem niet eens te vragen, dan springt hij niet, dat kan ik je nu al zeggen.’ Per slot heeft iedereen zijn normen. We hebben ooit bij een actie in Amerika een video gedraaid waarbij de regisseur zei: ‘Het is hier binnen te heet. Zo kan ik niet werken.’ Vervolgens heeft hij een halve dag lang rondgebeld om airconditioning te regelen. Iedere normale opdrachtgever had dan gezegd: ‘Ja, hallo! Dat kost geld! Dat kost tijd!’ Maar bij Red Bull wist men: ‘Deze man levert nu eenmaal alleen goed werk als het in de ruimte precies 18 graden is en

er misschien nog een portie sushi op tafel staat. Als het 19,5 graden is, is hij minder scherp.' Dat kost allemaal een hoop geld en veel tijd, maar als alles perfect geregeld is, is hij gewoonweg de beste regisseur van allemaal. Zo'n status moet je verwerven. In het begin is het misschien nog: 'Dank je feestelijk, we zoeken wel een ander.' Maar op een gegeven moment heb je je bewezen en weten ze: 'Als we aan zijn vijf wensen voldoen, hebben we lol met hem, dan levert hij goed werk af. En als we daarvoor een kooi met een parkiet voor hem moeten neerzetten, dan zij dat zo!'

Maar hoe succesvoller en groter mijn projecten werden, hoe meer ook de druk van de verwachtingen groeide: bij de sponsoren, bij de media, in de openbaarheid. Dat maakte het steeds moeilijker voor mij. Het is als in de formule 1: als nieuwkomer kun je het eerste jaar relatief onbevangen rijden, zolang je de kar niet bij elke race compleet in de prak rijdt. Geen mens verwacht iets van je. Maar zodra je hebt laten zien wat je kunt en in de kopgroep meedraait, draaien alle schijnwerpers jouw kant op: 'Ah, die zou wel eens een zege kunnen halen.' En wee je gebeente als je in de volgende race maar zesde wordt! Zo begint de druk toe te nemen.

Zo was het ook bij mij. In het begin zou niemand me hebben nagewezen als ik niet tot het Petronas-dak was doorgedrongen. Maar als je zoals ik vele jaren succesvol bent, dan gaat iedereen ervan uit: 'Die kan dat. Die komt wel weer thuis, geen twijfel aan.' Dan is alleen verliezen nog verboden. Dat heb ik als waanzinnig zwaar ervaren. Ik had niet meer het recht, niet langer de luxe dat ik thuis kon komen met de boodschap: 'Jongens, het is niet gelukt. Wat proberen we nu?'

Voor mij zijn er drie soorten druk. De eerste is de druk dat iedereen er op grond van je jarenlange succes op een bepaald moment van uitgaat dat je wint of het goed doet. Dat is de alpineskiër Hermann Maier lang zo vergaan. Die heeft een bepaalde tijd dusdanig gedomineerd dat de tweede plaats een enorme teleurstelling was. De pers zet dan het woord 'slechts' voor je eindklassering, wat meteen als een echt slechte prestatie klinkt. Ze zouden ook kunnen schrijven: 'Een nipte 0,02 seconde van de zege verwijderd.' Als sporter lees je 'slechts tweede' en denk je: hé, wat heet hier 'slechts'? Ik ben een fractie van een seconde later gefinisht en jullie doen alsof ik na het derde poortje als een amateur in het vangnet ben gedonderd. Het is moeilijk om je dat niet aan te trekken. Je voelt de druk om je reputatie van winnaar te verdedigen.

De tweede soort druk is de mediadruk, de druk die je voelt als je weet dat de hele wereld toekijkt. Voor het Stratos-project hebben we

jarenlang tests uitgevoerd, en de media waren daar niet bij. Vervolgens zochten we de openbaarheid en plotseling stond ik op een heel ander podium. Iedereen kijkt mee, wil recht op inspraak en heeft ook het gevoel te moeten meepraten. Dat maakt het enorm moeilijk.

De derde soort druk is het fysieke ongemak als er voortdurend iemand een camera voor je neus houdt, hoewel je eigenlijk wil werken. Zolang alles goed gaat, is dat niet zo erg. Dan doe je graag eens een interview of laat er een camera bij toe. Maar als het niet lekker loopt, is het laatste waar je behoefte aan hebt een camera of een interview. De bbc heeft ons bij het Stratos-project vijf jaar lang vergezeld en hun crew moest natuurlijk elk moment bij dat verhaal betrokken zijn, omdat dát de authenticiteit zou geven: de ups en downs. Maar wanneer de camera liep, kon ik niet zo praten, me niet zo natuurlijk gedragen als bij een dergelijk project eigenlijk nodig was geweest. Ik mocht niet vloeken, nooit het bevrijdende f-woord zeggen, kon niet open en bloot op een fout wijzen. Die voortdurend aanwezige camera's leidden af en stoorden ons. Ik zei tegen de bbc-jongens: 'Sorry, maar we moeten ook wel eens wat werk verzetten.'

De wetenschappers waren al helemaal niet aan camera's gewend. Een wetenschapper is in de regel geen grote prater, die heeft zijn hele leven lang in stille ruimtes gestudeerd, en nu moet hij opeens voor de camera iets zeggen en daarnaast nog zijn gecompliceerde werk verrichten. Dat werkte niet en leidde tot talrijke conflicten. Dat was extreem slopend en had een grote impact, hoewel ik eigenlijk al mijn energie voor dit enorme project nodig had.

Dat was bij het Stratos-project een belangrijk punt: hoe kan ik problemen oplossen zonder dat het energie vreet? Tijdens de hele Stratos-voorbereiding heb ik daarvoor geen oplossing gevonden. Mijn maat Richard was iemand die bepaalde dingen voor me kon regelen. Maar tegelijk moest ik ook zelf met het een en ander in het reine komen, uitzoeken waarom bepaalde dingen mijn energie opzogen. En ja, vaak moet je ook kunnen knokken. Ik wil geen ruzie maken, maar vaak is er een bevrijdingsslag nodig. Soms stond ik op zo'n moment net voor de volgende test, en had ik nog een hartslag van 180 vanwege het geknok. Dat was misschien het ergste aan Stratos: de afschuwelijke dubbele belasting als atleet en troubleshooter. De mensen die eigenlijk mijn vrienden waren en met wie ik goed kon werken, moest ik steeds opnieuw de les lezen. Dan was er twee uur lang een rotsfeer, en tegelijkertijd had ik al deze mensen ook weer nodig voor de volgende stap. Dat waren allemaal energievreters. Je brandt jezelf op en dan is het heel moeilijk

om de focus terug te vinden. Na twee uur discussie moet je de helm weer op, terug in de stoel, de knop omzetten en zeggen: oké, dit is mijn cockpit, daar zijn mijn knoppen…

Ik was zelf verrast hoe vaak ik op zulke momenten aan mijn moeder moest denken en aan haar taken als huisvrouw. De was doen, twee kinderen opvoeden, de boekhouding, eten voor mijn vader, eten voor mij, omdat we nooit hetzelfde aten. De volgende dag hetzelfde liedje, en geen dag in de week vrij. Met kinderen heb je geen vrije dagen. Integendeel: de een heeft de mazelen, de ander kiespijn, en altijd komt er nog een uitdaging bovenop. Ik heb het grootste respect voor alle huisvrouwen en hun managementkwaliteiten. En dat gevoel dat je vastzit in een eeuwig eisende tredmolen die elke dag nieuwe problemen en uitdagingen aan het licht brengt, dat gevoel achtervolgde me tijdens het hele Stratos-project.

******** Bijnaam van de bewoners van Rio.

Therapie in Lancaster en een gedwongen pauze voor Stratos

De volgende dagen en weken hangt eenvoudig alles af van Andy Walshe en de sportpsycholoog Mike Gervais. Ze treden altijd samen op. Hun opdracht: ervoor zorgen dat ik het uithou in dat vervloekte drukpak, en wel langere tijd, niet slechts een paar miezerige minuten. Ons doel: de tests in de Air Force-basis Brooks doorstaan. Tijdsbestek: vier weken. Verdomd weinig tijd. Parallel aan het psychologische werk met mij, de piloot in spe, moet samen met het Stratos-team aan het eigenlijke project ‘vliegen door de geluidsbarrière’ gewerkt worden.

Na een week zullen we weten of het de goede kant op gaat. Zo niet, dan hebben we het worstcasescenario en moeten we Brooks afzeggen. Geen idee wat er dan met mij en het Stratos-project gebeurt. Maar ik ben uiterst gemotiveerd. Ik heb me blootgegeven aan het team, mijn geheim is sinds drie maanden onthuld en nu hebben we met Andy en Mike twee nieuwe mensen in het team die ik vertrouw, bij wie ik het gevoel heb: het klopt.

Mijn paktherapie begint in de aankleedruimte. Mike stuurt mij uitgerekend naar de ruimte waarin ik het pak ben gaan haten. De ruimte waar Mike Todd mij altijd het pak aantrok, de ruimte waar de drie pakken, de reserveonderdelen en de meetapparatuur worden bewaard. Mijn *hate room*. Mike Gervais vraagt me: ‘Wat is je probleem precies?’ Ik vertel hem dat dit pak als een gevangenis aanvoelt, dat ik doodsbang ben te weinig lucht te krijgen, en over die walgelijke rubberlucht. Met het oog daarop doet hij mij een polsband om en zegt: ‘Oké, ik wil dat je nu meteen de helm opzet. Alleen de helm, zonder pak. Twintig minuten

lang en je beschrijft mij daarbij hoe het met je gaat. Op een schaal van één tot tien. Eén betekent dat je volkomen ontspannen bent, tien dat je in paniek raakt en er beslist uit wilt.' En daar gaat-ie: helm op, vizier omlaag, dan zuurstof. Als ik het vizier omlaag heb, moet er zuurstof worden toegevoerd, anders stik ik. Meteen merk ik dat het een enorm verschil is of ik daar zit met alleen de helm op of in het complete pak. In het pak ben ik hermetisch van de buitenwereld afgesloten. Als ik maar een zeker gevoel van vrijheid heb en op z'n minst mijn vingers vrij kan bewegen, helpt dat al een beetje.

Ik zit op de zogenaamde *pre-breathing chair* en Mike vraagt: 'Hoe voel je je?' Ik beschrijf hem mijn gevoelstoestand, open en eerlijk: 'Nu weet ik weer waarom ik het zo haat. En ik weet ook dat op een gegeven moment het punt komt dat ik er alleen nog maar uit wil.' Ik weet dat we open kunnen praten, dat ik mijn angst kan en mag laten zien, dat ik geen toneel hoef te spelen om het team over het een of ander een rad voor de ogen te draaien. Ik kan gewoon zeggen: 'Nu heb ik stress.' Een bevrijdend moment. Een moment dat me paradoxaal genoeg van de stress bevrijdt. Maar tegelijk bespeur ik de druk dat er in mijn hoofd iets gebeuren moet, anders zouden we hier immers niet zitten. We hebben nog vier weken, waarbij de laatste week al voor de tests is ingeruimd. Drie weken dus. Niet veel tijd om dit probleem op te lossen.

Na tien minuten in de helm is mijn gemoedstoestand op level drie: lichte spanning, maar nog uit te houden. Mike praat op me in: 'Probeer eens om met je gedachten uit de helm te gaan. Denk nu eens niet: ik zit hierin, ik krijg te weinig lucht, het is benauwd, het is warm. Ga met je gedachten naar buiten! Kijk eens in wat voor ruimte je bent. Als we met elkaar praten, ben je met je gedachten direct bij mij. Als je naar achteren kijkt, heb je je gezichtsveld al verruimd.' Juist in zo'n helm is het belangrijk op welk spoor je zit. Je wilt aan je neus krabben en denkt: shit, ik kan daar nu niet bij. Ik heb al de hele tijd jeuk. Het jeuken wordt steeds erger.

Dan komt Art binnen en zegt: 'Wat zijn jullie aan het doen, jongens?' Mike antwoordt rustig: 'Ik doe net een test met Felix.' Art zegt dat hij mij even moet spreken, vertelt me iets over een apparaat dat weer functioneert, en verdwijnt na twee minuten. Ik concentreer me weer op Mike en merk dat ik helemaal niet meer aan mijn jeukende neus heb gedacht. De jeukprikkel was eerst nog overheersend aanwezig, maar amper werd ik afgeleid of ik was die hele neus vergeten. Mike heeft gelijk: ik moet mezelf afleiden, moet met mijn gedachten die helm uit, ik kan er niet in blijven zitten en voortdurend over allerlei dingen

nadenken! Ik moet wat zien, een film, een videogame spelen, terugtellen, gewoon die helm uit!

Dus leid ik mezelf met allerlei dingen af. Op een gegeven moment vraagt Mike: 'Hoe voel je je?'

'Nou, vier, misschien vijf,' antwoord ik.

'We zitten al op twintig minuten. Red je nog tien minuten? Dan hebben we een half uur. Dat zou een goed begin zijn.'

Ik ben nog niet in paniek. En ik weet: ik kan tamelijk dicht bij dat punt komen, omdat ik het vizier elk moment kan opendoen. Wanneer ik in het pak zit, kan ik daar niet zomaar uit. In het pak zou ik me niet zo dicht bij deze grens wagen. Maar met alleen de helm op is het probleem binnen een seconde opgelost. Dat alles vertel ik Mike; we praten en praten. Op de schaal ben ik nu dicht bij de zeven. Mike heeft mijn hartslag gemeten, maar verklapt me de waarden niet, hij praat gewoon verder, de hele tijd door: 'Kunnen we nog wat langer doorgaan? Je moet x eens proberen. Je kun y beter laten.' Met de meest uiteenlopende afleidingsmanoeuvres probeert hij meer tijd los te peuteren, mijn inhibitiedrempel steeds verder omhoog te krijgen. Hij pusht me in tienminutenblokken en zegt ten slotte: 'Dat waren 57 minuten. Dat uur maken we nog vol. Dan stoppen we echt.' Ik roep: 'Dat heb je al drie keer gezegd!' Drie minuten later heb ik een uur gehaald. Op de eerste dag!

Pas nu vertelt Mike me over mijn polswaarden: 'Je hebt de helm drie maanden niet opgehad. Iedereen kijkt nu naar je, naar hoe je reageert nu je weet: we hebben maar drie weken. En als we het in drie weken niet redden, dan komt de test er niet, en als de test er niet komt, dan gaat het project misschien niet door. Maar je hebt nu een uur gered. En weet je wat? Je hebt in dit ene uur je toestand beschreven op een schaal van drie tot zeven, dat wil zeggen van meer of minder ontspannen tot "Ik moet er nu langzamerhand uit". En je hartslag is afgezien van een variatie van plus of min twee geen moment veranderd! Met andere woorden, wat je mij zojuist beschreef, heeft zich alleen in je hoofd afgespeeld, niet in je lichaam. Je lichaam heeft geen stress, anders zou je hartslag omhooggaan. Plus of min twee hartslagen in een uur, maar je gevoelstoestand gaat van enigszins ontspannen tot "Ik moet er nu uit". Dat is dus allemaal inbeelding. Je hoofd vertelt je iets wat er helemaal niet is.'

'Is dat goed of slecht?' vraag ik hem.

'Dat is goed! Je hoofd brengen we sneller in orde dan je lijf. Als het het lijf was, dan was drie weken kort dag. Je hoofd kunnen we binnen die

tijd echter op orde brengen.’

‘Cool! Het is dus toch niet zo erg als ik dacht!’ Ik kan mijn geluk amper bevatten.

De aanpak is duidelijk: praten, praten, praten. Meestal zitten we in onze zilveren trailer, om de tafel, altijd met z’n drieën, Mike, Andy en ik. Andy is degene die intussen ook het contact met het team onderhoudt en op basis van de psychologische analyses de volgende stap introduceert. Mike is er alleen voor mij. Langzamerhand ontwikkelen we onze routines. Elke morgen, voordat ik het pak of de capsule in klim, overhoort Mike me: ‘Wat is het doel voor vandaag? Wat was de les van gisteren?’ Dan volgen tien minuten met ontspanningsoefeningen, waarin Mike praat: ‘Sluit nu je ogen. Stel je voor: je bent in je capsule.’ Zijn stem is heel rustig en ik merk hoe ook ik rustig word. Dan zegt hij: ‘Stel je voor: je bent in het pak,’ en mijn hartslag gaat plotseling omhoog. Later legt hij mij dat uit: ‘Je hartslag gaat ook omhoog als ik zeg: “Je gaat morgen je eerste bungeejump doen. Stel je voor: je staat boven, je voelt het koord aan je benen.” Je versnelde hartslag heeft dus niets met het pak te maken.’ Puur met woorden probeert hij mijn hartslag weer omlaag te brengen. ‘Het kan zijn dat ik je nu kort stress bezorg. Maar je merkt dat je zuurstof krijgt, verse zuurstof, honderd procent zuurstof. Koel, verfrissend. Je merkt hoe de zuurstof opstijgt, in je hoofd komt en naar je hersencellen gaat. Je voelt hoe aanwezig, hoe wakker je bent.’ Zo gaat het de hele tijd. Ik hoor hem aan en denk: ah, ja, verse zuurstof. Het is alsof je in de winter naar buiten gaat: ‘Geweldig, die frisse lucht vandaag.’ Dit eindeloos op mij inpraten stimuleert mijn hele lijf, omdat Mike de processen zo goed kan uitleggen. Hij programmeert me voor de komende opgave met behulp van visualisaties. En dat werkt. Ik verheug me al bijna op de zuurstof. Wanneer ik vroeger het vizier dichtklapte, dacht ik: nu ben ik geïsoleerd in mijn kleine wereld. Nu denk ik: hoera, daar komt de verse zuurstof! Interessant hoe de focus plotseling verandert. Er gebeurt precies hetzelfde, alleen mijn waarneming is anders.

Mikes volgende trucje volgt ook dit principe en hoewel ik het doorzie, werkt het: ‘Kijk eens naar het pak. Jij bent de enige op de wereld die zo’n pak heeft. Alle astronauten krijgen een standaardmodel. Ze zijn er in drie maten, die aangepast kunnen worden. Maar het jouwe is op maat gemaakt. Elke millimeter van het pak is op jou toegesneden. Je bent de enige burger die zo’n pak bezit. Je bent geen astronaut, bent niet bij de nasa, niet bij de Air Force.’ Hij blijft me lekker maken: ‘Als je het draagt, onderscheidt het je van alle andere mensen. Je beoogt er iets

groots mee. Daar waar jij heen gaat, kan een mens niet overleven, behalve als je dit pak draagt.’ Ik merk natuurlijk meteen waar hij op afkoerst. Maar Mike heeft gelijk: ‘Met het pak ben je een ander mens. Het pak is als een mooi uniform, als een snelle wagen. Zo één waarmee je pal voor de disco parkeert, niet ergens achter op het parkeerterrein. Eén waarnaar mensen zich omdraaien, één waardoor je vrouwen leert kennen die je zonder die wagen niet zou leren kennen. Zo is het ook met het pak. Het biedt je toegang tot een andere wereld, een zeer selecte wereld. Het is een uiterst exclusieve club waar je bij gaat horen. Het pak is je vriend, niet je vijand. Zónder het pak zal daarboven het volgende gebeuren: je bloed gaat koken. Het water in je lichaam begint te schuimen. Bloed, ogen, slijmvliezen, alles begint te schuimen. Maar het pak verhindert dat.’

Met zijn eindeloze lofzang brengt Mike me daadwerkelijk zover dat ik naar het pak kijk en denk: best gaaf, eigenlijk! Zo had ik het nog nooit bekeken. Ik had steeds alleen gedacht: shit, nu moet ik dat pak in! Alle anderen zitten buiten, aan de koffie, kunnen zich vrij bewegen, alleen ik zit opgesloten in dit pak. Drinken gaat moeizaam, bewegen gaat moeizaam. Ik benijd ieder mens buiten dit pak om zijn normaliteit. Er zijn dingen waar je normaal nooit over nadenkt als je met de mouwen opgestroopt in de frisse lucht zit. Maar als je dat niet meer hebt, als je in dit pak zit, dan voel je opeens een gemis van de gewone dingen van het leven. En nu komt er een psycholoog die zegt: ‘Hierbinnen hoef je geen zwemvliezen aan te doen en een duikbril op te zetten. Maar als je buiten in het meer springt, ben je blij met die dingen. Dan zie je wat onder water, kun je ademen onder water, beweeg je sneller. En met je pak is het net zo, als je eenmaal daarboven in de stratosfeer bent.’

Mike heeft het dus voor elkaar gekregen om een verandering in mijn hoofd teweeg te brengen. Daarna geeft hij mij de volgende taak: ‘Ik zou graag eens horen hoe jij je zoon zou uitleggen wat er eigenlijk speelt. Stel je gewoon voor dat je een zoon hebt. Je werkt aan een project, je bent basejumper, je hebt twintig jaar lang succesvolle projecten uitgevoerd. Nu heb je een groot afsluitend project op stapel staan en dreig je bij de horde “pak” te stranden. Je team gelooft niet meer serieus in je, je sponsor weet het niet zo goed: moeten we het doen, moeten we het niet doen? En jijzelf hebt ook niet helemaal helder hoe het verder moet. Je wilt wel, maar weet niet of je het kunt. Hoe zou je dat aan je zoon uitleggen?’

Mike en ik kennen elkaar op dat moment vier of vijf dagen, hebben in die korte tijd nog geen echt diepe vertrouwensband opgebouwd en ik

moet in het bijzijn van deze bijna wildvreemde tegen mijn denkbeeldige zoon over mijn gevoelens praten? Ik voel me net een acteur die plotseling over de grond moet rollen terwijl er allemaal cameramensen bij staan en iedereen lacht. Hier is het net zo: ik praat nu met mijn zoon en leg hem de kwestie met het pak uit. Belachelijk.

‘Nou, ik zou hem zeggen dat…’

Prompt valt Mike me in de rede: ‘Nee, nee. Niet: “Ik zou zeggen…” Praat tegen hem. Stel je voor dat je zoon op die stoel zit. Praat met je zoon!’

‘Is dat een grapje, of zo? Wil je werkelijk dat ik tegen die stoel daar praat?’ vraag ik verbijsterd.

En Mike zegt: ‘Vraag niet steeds. Doe het gewoon. Heb vertrouwen.’

‘Oké, dat kan ik wel doen.’ Dus ik begin met de stoel te praten waarop mijn fictieve zoon zit. Het krankzinnige is dat ik me geen woord kan herinneren van wat ik verteld heb. Ik heb het compleet uit mijn geheugen gewist. Ik weet alleen nog dat ik een gesprek met een niet-bestaande zoon heb gevoerd. Dat neem ik Mike en Andy nu nog kwalijk: ‘Dat was een van de ergste dingen die jullie met mij gedaan hebben.’ Hun antwoord verbluft me elke keer opnieuw: ‘Ja, maar het ging er toen überhaupt niet om wat je uitleg zou zijn. Het ging maar om één ding: ben je bereid ook zoiets afwijkends te doen? We moeten gewoon weten: hoe bereid is onze Felix eigenlijk? Wil hij werkelijk alles geven? Het was gewoon een test. Een psychische striptease.’ Als ik tegen die twee had gezegd: ‘Zoiets stoms doe ik niet, volgende vraag!’ dan hadden ze geweten: aha, hij is niet bereid om alles te geven. We hebben niet van hem verlangd dat hij zijn pink eraf snijdt of zoiets. Hij moet alleen zijn zoontje iets uitleggen. En zelfs dat doet hij al niet. Misschien is hij nog niet helemaal op zijn diepste punt. Of hij wordt al weer overmoedig en zegt tegen zichzelf: ‘Ik red het ook wel zonder jullie. De laatste keer heb ik het al een uur in het pak uitgehouden. Ik heb jullie niet meer nodig.’

Het ging er dus alleen om dat ik een zoveelste test zou doorstaan. Langzaam ontwikkelt zich tussen ons een vriendschappelijke relatie. In het begin waren het gewoon twee psychologen die ik graag mocht. Maar het waren niet mijn vrienden. Andy is midden 40, Mike rond de 30. Mike ziet eruit als Tom Cruise: Rolex-horloge, V-halstrui, een ambitieuze psycholoog. Gewoon een goeie vent. Hij heeft iets uitdagends, maar weet ook wanneer hij weer gas moet terugnemen. Met hun psychologische trucs hebben Mike en Andy al de beste atleten op de wereld geholpen. Daar waren slimme figuren bij, maar ook volledig eigenzinnige

persoonlijkheden die wars waren van adviezen. Voor elk soort karakter hebben ze bepaalde methoden en procedures ontwikkeld. Bij mij werken ze ook met hun lichaamshouding, leunen nadrukkelijk ontspannen achterover in hun stoel en zeggen: ‘Kom, vertel me eens wat over je leven!’ Ik ben meteen aangespoord. Maar wat ik dan precies vertel? Geen idee. Dat heb ik meteen weer weggezet. Daar was zo veel pijnlijks bij, dat heb ik werkelijk verdrongen.

Op een van de volgende dagen vraagt Mike me: ‘Wat denk je dat er zou gebeuren als we je het pak aantrekken, op een tafel vastbinden, de deur op slot doen en zeggen: “Je moet daar vijf uur liggen.” Nu, in dit stadium, waarin je dat nog niet kunt. Wat denk je dat er dan gebeurt?’

‘Ik zou me na een half uur onbehaaglijk gaan voelen, na drie kwartier echt slecht en na een uur draai ik door.’

‘En dan?’

‘Weet ik niet. Waarschijnlijk zou ik me willen losrukken.’

‘Maar dat kun je niet. Die riemen zijn zo sterk dat je je niet kunt losrukken. En er komt niemand.’

‘Ik schreeuw en verbruik veel zuurstof, wil mezelf bevrijden.’

‘Ja, maar je kunt jezelf niet bevrijden. Je komt niet weg van de tafel.’

‘Misschien val ik flauw of krijg ik een hartinfarct.’

‘Dat is precies wat er niet zou gebeuren,’ spreekt Mike mij tegen. ‘Bij een gezond mens is er altijd een reservoir voor paniek. Dat moet je je voorstellen als een benzinetank in een auto. En daaruit haalt het lichaam alles wat het nodig heeft voor de paniek. De adrenaline voor het schreeuwen, voor het zweten, de hartslag gaat omhoog. Maar op een gegeven moment ben je zo moe dat je ophoudt, dat je tegen jezelf zegt: “Het helpt dus niets. Ik kan niet meer.” Ik heb ooit een oceaanzeiler gesproken. Die zat drie dagen lang in een storm, was de hele tijd bang dat hij dood zou gaan. Hij heeft geschreeuwd van stress, echte paniekaanvallen gehad. Tot hij na zeven, acht uur totaal uitgeput was en dacht: ik kan alleen nog proberen door te varen. Als ik nu moet sterven, dan kan ik dat toch niet veranderen. Wanneer het reservoir leeg is, beperkt het lichaam zich tot de meest basale functies. Het heeft geen kracht meer om bang te zijn. Dat is in de oorlog zo, dat is zo wanneer een baby huilt en er komt niemand. Op een gegeven moment geef je het op en zeg je tegen jezelf: ik moet het accepteren. Het lichaam levert geen energie meer. Dat betekent: het wordt beter. Op een gegeven moment is de paniek voorbij,’ zegt Mike, en hij beëindigt zijn voordracht met de woorden: ‘Je gaat niet dood van paniek.’

Van dat alles had ik geen flauw idee. Ik zou het ook nooit hebben gedacht. Ieder mens zou instinctief toch zeggen: op een gegeven moment draai ik door en krijg een hartinfarct. Zeker 95 procent van de mensen gelooft dat het zo is: een foltering tot de dood. Maar de dood komt niet. Van dat alles maakt Mike mij bewust. Mijn probleem zit in mijn hoofd, niet in mijn lijf. Maar ik weet dat ik op de goede weg ben. Ik heb het al eens een uur in de helm volgehouden. Ik ben bereid alles te geven, heb zelfs met mijn niet-bestaande zoon gesproken. Ik weet dat de toestand waarvoor ik bang ben niet erger wordt, dat de paniek op een gegeven moment voorbijgaat. Rond dezelfde tijd krijg ik een kaart van Nicole met een citaat van de Amerikaanse bokser James John Corbett dat mijn instelling treffend samenvat:

..

Hou vol. Als je voeten zo moe zijn dat je naar het midden van de ring terug moet dansen, vecht nog een ronde! Als je armen zo moe zijn dat je ze amper meer in de dekkingshouding krijgt, vecht nog een ronde! Als je neus bloedt en je ogen al blauw geslagen zijn en je zo moe bent dat je wou dat je tegenstander je een kaakslag gaf die je onder zeil doet gaan, vecht nog een ronde! Want de bokser die steeds nog een ronde doorvecht, zal nooit verslagen worden!

..

Erg behulpzaam is ook Mikes ontspanningstechniek tegen stress: gewoon adem inhouden, handen en voeten zo strak mogelijk tegen elkaar drukken en na dertig seconden weer loslaten! Dat brengt de hartslag meteen omlaag, je gelooft het amper. Mike heeft mij verteld dat hij eens een voordracht voor zijn voormalige opleiders moest houden en toen had hij waanzinnig plankenkoorts. Zomaar wat leken iets vertellen, dat is eenvoudig. Maar als je voormalige docenten daar zitten die de stof door en door kennen en kijken hoe je je ontwikkeld hebt, dan sta je voor een heel ander soort uitdaging. Dan ligt de lat een flink stuk hoger. Mike zei: ‘Toen heb ik zo veel stress ervaren dat ik achter de bühne alles gedaan heb wat ik jou nu vertel.’ Ik doe deze dertigsecondenoefening vaker, ook thuis. Mike weet gewoon zo veel dingen. Er zit niets mystieks bij, niets waarvan je zegt: ‘Wat een waanzin!’ Maar hij haalt eenvoudig altijd de juiste dingen uit zijn gereedschapskist, vaak heel banale: ‘Aan iets positiefs denken? Tuurlijk, is toch logisch.’ Je moet het alleen ook echt doen.

Mike heeft in zeer korte tijd uitgevonden hoe ik functioneer. Ik vertel hem hoe ik de tests in het pak tot nu toe steeds benaderd heb. Meestal komt de stress drie dagen ervoor op gang: dan heb ik al geen

kracht en energie meer, ik sla mijn krachttraining over, ben niet gemotiveerd. Ik moet voortdurend aan de test en het pak denken, dan kan ik niet ook nog trainen. Zelfs bij zulke banale dingen als een restaurantbezoek begin ik me al af te zonderen, blijf liever thuis, kook iets voor mezelf, heb geen zin in openbaarheid. En ik ben dolblij dat er nog een dag tussen zit, dat ik nog deze buffer heb. Eén dag voor de test merk ik vervolgens hoe mijn hartslag een beetje omhooggaat en mijn gedachten nergens anders meer om draaien. Er is geen film die me interesseert, geen tv-programma, ik beantwoord geen e-mails meer. De focus ligt alleen nog op dat ene ding: de test. En in het achterhoofd: shit, daar komt het pak aan te pas.

Echt heftig wordt het als ik mijn appartement in Santa Monica uit kom, in de auto ga zitten en weet: over twee uur stap ik uit in Lancaster, en dan moet ik het pak in. Onderweg zijn mijn mijlpalen: als ik dat grote, markante bord van het tankstation passeer, is het nog maar een uur naar Lancaster. Of, in Lancaster: daar gaat de snelweg over een heuvel vanwaar je uitkijkt op de stad. Daar heb je Lockheed en vele andere grote bedrijven met hun fabriekshallen, en nu ben ik er al bijna. Ik rij ons terrein op, parkeer de auto, loop naar binnen, voorbij de secretaresse: louter beelden die ik al ken, louter tussenstations op weg naar het onvermijdelijke, regelrecht het negatieve in. Mike hoort me aan en verheldert mijn gedachten: ‘Weet je wat je doet? Brooks is je getto. Je zit in een trein van negatieve gedachten, met als eindstation Getto. Daar is het bord van het tankstation, daar is de heuvel: allemaal dingen die in het getto eindigen. Je zou er bij het eerste of tweede station uit moeten stappen. Je weet dat de trein in het getto eindigt en jij blijft zitten. De trein rijdt de ondergang tegemoet en jij blijft zitten. Je moet die trein uit, na één station, na twee stations, zo snel mogelijk.’

Een trein van negatieve gedachten: zo noemde Mike dat. ’s Nachts heb ik zijn uitleg in getekende vorm verwerkt, in een paar schetsen. Zo werkt het allemaal nog eens door: het pak maakt me tot de held. Morgen heb ik een test, maar morgenavond zal ik die test achter de rug hebben. Dan ben ik weer een stap verder in het project. Het team is happy, Red Bull is happy. Ik moet zien dat ik de gettotrein verlaat. ’s Avonds zullen we bij de nabespreking zitten en krijg ik mijn vijf vinkjes, daarmee heb ik test 1 doorstaan. Met dat succes ga ik de volgende ronde in. Morgen zijn het dan zes vinkjes. *Think positive!* Het kan zo eenvoudig zijn.

De volgende les verloopt volgens een inmiddels bekend patroon. Mike stelt vragen en beantwoordt ze meteen zelf: ‘Wat kun je in je leven beïnvloeden? Kun je je vriendin beïnvloeden? Slechts beperkt. Kun je

het weer beïnvloeden? Niet echt. Kun je je team beïnvloeden? Tot op zekere hoogte. Maar als Art morgen zegt: “Ik gooi alles erbij neer” of hij krijgt een hartinfarct, dan is de projectleider weg. Dat kun je niet beïnvloeden. Alles welbeschouwd is het enige wat je kunt beïnvloeden, spijkerhard bekeken, je eigen denken. Is het glas halfvol of halfleeg? Zie ik de test morgen positief tegemoet of negatief? Als de test niet goed uitpakt, kun je nog steeds zeggen: “Wat was er goed aan de test? De eerste tien minuten waren super, toen voelde ik me echt gemotiveerd, toen wist ik alles samen te brengen. Oké, laten we dan die eerste tien minuten herhalen!”’

Interessant. Wat Mike mij daar vertelt, kun je overal in je leven gebruiken: in je werk, bij salarisonderhandelingen, in je relatie. Het hangt altijd van jezelf af hoe je de dingen ziet. Als je dertig, veertig procent van je plannen kunt verwezenlijken in het leven, ben je al heel goed bezig. De meeste mensen kunnen er helemaal niets van waarmaken. Of ze kennen hun plannen wel, maar maken ze toch bewust niet waar.

Nog een truc waarmee Mike werkt, zijn kleine beloningen. Als de atleet koffie voor het team meebrengt, gaat de test al heel anders van start. Of het verhaal met de vrije vrijdag. Na anderhalf, twee weken merkte het team dat de oefeningen bij mij de goede kant op gingen. Op vrijdagavond reed ik altijd naar Santa Monica naar mijn appartement, weg van de arbeidersstad Lancaster, een verandering van omgeving als beloning voor een zware werkweek. Plotseling laat het team weten: ‘Hé, Felix, het loopt al zo goed, het gaat zelfs al wat beter dan we dachten. Eigenlijk kunnen we de vrijdag vrijmaken. Dat wil zeggen, je kunt al op donderdagavond naar huis rijden, dan heb je de vrijdag, zaterdag en zondag in Santa Monica. Wij redden ons wel.’ Een lang weekend: een aanlokkelijk aanbod. Maar nu komt de psycholoog en strateeg in mij naar boven die zegt: dat doe ik nu niet. Ik geef liever het goede voorbeeld en begin het tempo op te voeren. Ik haal mijn leiderspositie terug!

Dus mijn antwoord op het aanbod van mijn ploeg om al vroeger naar huis te rijden is: ‘Geweldig. Bedankt voor het aanbod. Maar ik zou de vrijdag graag benutten. Santa Monica is geweldig, maar ik heb genoeg aan de zaterdagen en zondagen daar. Op vrijdag doen we het volgende: we bekijken de techniek van de capsule, de schakelschema’s, zodat ik vertrouwd raak met alle knoppen en wat ze in werking stellen. We hebben nu alles compleet, de capsule is klaar, nu moet ik langzaamaan alles weten, nu moet het ding mijn ruimteschip worden. Wat kan dit ruimteschip? Ik ben de enige die aan boord is. Ik heb geen technicus bij

me, kan alleen over de radio vragen stellen. Dan is het heel goed als ik de techniek begrijp, voor het geval er een probleem ontstaat. Dus doen we op vrijdag een techniekcursus. Oké?’

Het team ziet op dit moment: aha, hij begint zich voor de techniek te interesseren. Vroeger was het precies omgekeerd. Toen zei ik: ‘Zo is het wel weer mooi geweest in het pak. Ik hoef niet nog langer. En jullie hebben vast nog veel te doen.’ En taaide ik af, naar mijn weekend in Santa Monica. Nu moet het team aanwezig blijven, kan niet vroeger naar huis, moet wat werk verzetten, zich voorbereiden, omdat ik morgen naar zus of zo informeer.

Ik hou mijn mannen op tempo: ‘Ik wil het pak een keer helemaal uit elkaar halen: binnenvoering eruit, slangen eruit, hardware eruit. Wat doet deze regelaar? Hoeveel druk hebben we daarbinnen? Waar loopt deze leiding naartoe? Als die leiding kapotgaat, wat gebeurt er dan met het pak?’ Elke middag om vijf uur geef ik mijn mensen nog een paar huiswerkopdrachten mee: ‘Mike, kun je alsjeblieft voor morgen zo’n lijst maken? Die heb ik nog nodig voor zus en zo.’ Zodat de groep ook na vijven nog bezig is. Ze worden uitgedaagd, zijn druk in de weer, en komen niet op de gedachte dat ik er misschien niet honderd procent bij ben.

Andy observeert mij en zegt tegen me: ‘Ik weet niet waar je het vandaan haalt, maar je doet het precies goed. Na die eerste teammeeting zei ik: “Je moet je leidersrol terugpakken.” Te gek, hoe je dat nu doet! Helemaal op je gevoel! Ik hoor de mensen ’s avonds praten, wanneer jij buiten bent. Ze verbazen zich over je: “Hij komt nu steeds al op zondagmiddag. Vroeger kwam hij pas op maandag.” Zoiets verspreidt zich als een lopend vuurtje: “De baas is er al!”’

Het gaat in stijgende lijn. Het team is gemotiveerd. Mijn autoriteit komt weer terug, nu eens met kleine stapjes, dan weer met forse schreden. Dat heeft op zijn beurt weer effect op mijn eigen motivatie: ik ga ’s avonds weer naar de fitnessruimte, geef een uur lang nog eens echt gas. En als beloning na afloop met mijn maat Richie naar Black Angus voor een lekkere steak en een mooie fles rode wijn van het wijngoed van de golfer Greg Norman. Op een gegeven moment is het een vaste kreet tussen ons: ‘En nu een steak en een golfer.’

Ik ben nu mentaal helemaal klaar voor de tests in Brooks. Voordat ik in het pak klim, geven we elkaar zelfs een high five. Als een voetbalteam dat voor de wedstrijd in de kleedkamer nog even de koppen bij elkaar steekt en zich oppept. Dat is mijn ritueel geworden, zoals de entreemuziek van een bokser die de ring betreedt.

Toneelspelen hoef ik gelukkig niet meer. De grote test in Brooks komt dichterbij en daarmee ook mijn drie vijfurige tests. Meteen de eerste is al waanzinnig interessant. Het gaat om technische dingen, om zuurstof en stikstof. Als ik in de capsule uitadem, heb ik in mijn uitgeademde lucht nog heel veel zuurstof, dat wil zeggen, ik verrijk de capsule met zuurstof. Als de zuurstofverzadiging daar echter de grens van 28 procent overschrijdt, bestaat er potentieel gevaar op brand. Als je een elektrische schakelaar omzet, kan er een kleine vonk ontstaan, en die zou de capsule in brand kunnen zetten. Dat is destijds met de Apollo 1 ook gebeurd: de capsule van de drie astronauten was met honderd procent zuurstof gevuld: ze zetten de eerste schakelaar om, er ontstond een kleine vonk, en de capsule brandde al. Geen van de drie is er meer uit gekomen en ze zijn op het lanceerplatform op de grond verbrand.

Daarom is het bij onze tests altijd belangrijk dat we onder de 28 procent verzadiging blijven. We hebben zelfs een eigen display in de capsule. Als de wijzer naar 27 gaat, draai ik de stikstof open om het zuurstofgehalte weer te drukken. Bij deze vijfurige duurtest is de stikstof ook bedoeld om het pak te koelen. Daarbij hebben we gemerkt dat de stikstofreserve waarschijnlijk niet voldoende zal zijn voor de vijf uur. Als de stikstof opraakt, kan ik ten eerste het pak niet meer koelen en ten tweede komt het zuurstofgehalte dan boven de 28 procent. Tijdens de test zie ik vervolgens dat het krap wordt en probeer ik de stikstof voor de pakkoeling compleet terug te draaien. Ik moet voortdurend heen en weer kijken, ik moet rekenen, checken – en kom er überhaupt niet aan toe me af te vragen hoe lang ik al in het pak zit. De vijf uren vliegen voorbij. Richie staat al buiten voor de capsule met het bier in zijn hand. Wat ben ik blij! Vijf uur met pak aan in de capsule! Nadat ik dacht dat het project voorbij was. Nadat niemand meer in me geloofde. Nadat iedereen aan de andere kant van de tafel zat. Achteraf begrijp je die vreugde niet meer zo goed. Het is immers nog niet eens een testsprong, we staan nog op de grond! Maar op de grond was het nu eenmaal de belangrijkste test, en die was als een sprong voor ons en voor mij.

Anderzijds krijg ik één gedachte niet uit mijn hoofd: hopelijk komt er geen terugval. Het is een probleem dat in mijn hoofd zit en hoe moet ik weten of mijn hoofd me niet weer een streek levert? Ook rokers en drinkers hebben last van terugvallen, hoewel ze een jaar lang niets meer gerookt of gedronken hebben. Om een of andere reden beginnen ze toch weer. Dit gevaar is aanwezig, tot aan het einde van het project, dat is mij duidelijk.

Op dit moment loopt mijn training met Andy en Mike zo goed dat ik vóór de grote Brooks-test zelfs nog een keer kort naar Oostenrijk kan vliegen. Als ik met Richie in Salzburg aan tafel zit, gaat ’s avonds de telefoon. Christopher Reindl van Red Bull aan de lijn: ‘Kom je even langs? We moeten praten.’ We spreken af in het Red Bull Media House en Christopher heeft geen goede berichten voor me: ‘We zijn aangeklaagd en moeten het project voorlopig stopzetten. We hebben eerst juridische zekerheid nodig.’ Ik zit daar en hoor mezelf zeggen: ‘Dat meen je toch niet?’ Maar Christopher maakt geen grapje: ‘We weten sinds een week dat we de stekker eruit trekken. Ik wilde het je gewoon niet eerder zeggen omdat je nog die grote eindtest had en we niet wisten hoe die voor jou zou aflopen. We moesten eerst zeker weten: kan Felix het? Zo ja, dan kunnen we die rechtszaak aangaan. Kan hij het niet, dan zetten we er sowieso een punt achter, dan hoeven we er niet voor te gaan knokken. Het is allemaal doorgesproken met Dietrich Mateschitz. We zetten het project in de ijskast en we zetten ook de ontwikkeling niet verder door.’

Christopher zegt dat de rechtszaak best eens een langdurige affaire zou kunnen worden: in het beste geval een jaar, in het slechtste vijf. Kunnen we het project vijf jaar op stand-by zetten? Over vijf jaar ben ik 48. Ik vraag hem: ‘Wat wordt er nu van mij verwacht?’ Christopher antwoordt: ‘Niets. Misschien werk je in de tussentijd verder aan je carrière als helikopterpiloot.’

Ik loop naar buiten, stap in de auto en rijd tweeënhalf uur rond. Ik weet niet meer waar ik gereden heb, alleen dat ik Bruce Springsteen had opstaan en niets meer registreerde. Drie weken geleden zat ik nog bij nul, mijn team stond recht tegenover me, ik heb met mijn denkbeeldige zoon gesproken, al die tests gedaan, vijf uur in die ellendige capsule doorgebracht, en dat drie keer, ik heb getraind, gezond gegeten, alles gedaan wat nodig was, kom naar huis en zeg: ‘Oké, ik ben zover!’ En dan is het: ‘Maak er een mooie winter van!’ Dat slaat compleet de grond onder mijn voeten weg. Dat kan gewoon niet waar zijn. En de vooruitzichten: tussen één en vijf jaar. Wat doe ik al die tijd? Een jaar met skivakantie? Ik heb iets onvoltooids in mijn hoofd dat ik wil voltooien. De tijd werkt niet in ons voordeel. De cameratechniek ontwikkelt zich verder, Joe Kittinger is al over de tachtig. Er zijn zo veel dingen die aan een zijden draadje hangen. Een jaar pauze zou nog gaan, één jaar is te overzien. Maar vijf jaar? Dat kunnen we vergeten.

Met één klap is ook Richie werkloos en ik kan hem niet zeggen voor hoe lang. De situatie is kritiek. Maar dan is het toch

verbazingwekkend hoe snel ik weer gemotiveerd ben. De volgende dag word ik wakker met de gedachte: ik kan het nog helemaal niet geloven dat mij dat gisteren gebeurd is. Maar oké, één jaar. Positief denken! Het glas is halfvol, niet halfleeg. En gegeven het geluk in het leven dat ik altijd heb gehad, duurt het vast niet langer. Nooit of te nimmer gaat dat vijf jaar duren! We staan in ons recht en hebben de beste advocaten van de wereld. Laten we maar eens van één jaar pauze uitgaan. Dan ben ik nog steeds dezelfde, mentaal ben ik sterk. Joe heeft een hart als van een 20-jarige. Dat met de cameratechniek zal wel lukken. En ik versnel in het pauzejaar mijn opleiding tot helikopterpiloot.

Zo had ik al op dag één na de schok weer een nieuw doel. Rond tien maanden later zat ik in een taxi naar de Basler Uhrenmesse toen Christopher belde: ‘We hebben het juridische probleem opgelost. Groen licht: we gaan verder!’ Ik reed daar door Basel en dacht bij mezelf: ja, ik heb het steeds geweten, dat is mijn verhaal! Ik heb dat dieptepunt niet overwonnen om vervolgens de hele zaak te begraven. Ik heb tot nu toe alles in mijn leven afgemaakt. Een rechtszaak met een losgeslagen Amerikaan die meent de rechten te hebben op een project dat in de voorbije decennia al door talloze recordjagers is nagejaagd? Natuurlijk had die geen poot om op te staan. We waren weer *in business*, we activeerden de hele structuur in Lancaster, lieten de jongens weer opdraven, oriënteerden ons opnieuw, begonnen met de specifieke training en pakten de draad op praktisch hetzelfde punt op als waar we gestopt waren.

Bittere pillen en een ontslag

Nu dus Brooks. De grote test waarvoor ik ooit midden in de nacht op de vlucht was geslagen. Drie weken lang hebben we daar na mijn terugkeer naar Lancaster voor getraind, drie inspannende vijfurige tests en een *blind cockpit check* afgewerkt, waarbij ik blindelings alle knoppen moest bedienen, voor het geval in de capsule het vizier van mijn helm zou beslaan. Ontelbare tests, die door onze wetenschappers bevestigd moesten worden, zodat we zouden kunnen zeggen: ‘Oké, Felix kan het. Nu kunnen we met een rustig geweten naar Brooks gaan.’ In Brooks zijn we voor de eerste keer niet meer in onze eigen biotoop, maar als het ware in de wetenschappelijke openbaarheid: bij de professionals van de Air Force en de nasa, de hogepriesters in ruimtevaartzaken. Die kijken ons heel nauwlettend op de vingers en zullen dan hopelijk zeggen: ‘*Well done*, huiswerk gedaan, uit de kunst. We hebben vertrouwen in jullie en zien dat het de goede kant op gaat.’ Mijn horrorscenario is de

omgekeerde duim. Als de profs zeggen: ‘Afbreken! Dat kunnen jullie vergeten!’ dan is het Stratos-project morsdood. Die cracks zullen meteen kunnen inschatten hoe goed we zijn. En of we goed genoeg zijn om verder door hen gesteund te worden.

Tot nu toe hadden we de indruk dat de nasa onze activiteiten met een zekere argwaan bekeek. Die drankenfabrikant uit Oostenrijk, die plotseling de ruimte in wil, waar, zoals iedereen weet, alleen de nasa werkelijk thuishoort. De Air Force daarentegen was onze partner, heeft ons haar faciliteiten zoals de basis in Brooks ter beschikking gesteld, evenals allerlei testapparatuur. Ook daarom is het zo belangrijk dat we deze mensen overtuigen, zodat ze er zeker van kunnen zijn dat ze hun spullen in de juiste handen hebben gelegd en ze intact weer terug zullen krijgen.

In november 2011 is het dan eindelijk zover: de beslissende tests op de Brooks City-Base in San Antonio, Texas. Drie uitstapjes staan mij te wachten: in de op de grond staande capsule kunnen vluchten op grote hoogten gesimuleerd worden. Daarbij worden de uitrusting en de systemen in de capsule getest. Ook onze checklists voor alle complexe procedures op grote hoogte komen op de proefbank, en niet in de laatste plaats ik, de atleet. Ik moet het telkens vijf uur uithouden met mijn beste vriend, het pak. En niet alleen uithouden: ik moet binnen dat tijdsbestek allerlei taken volbrengen en daarbij kan ik mij geen fouten of concentratieverlies veroorloven. Bij de eerste test hebben we niet te onderschatten problemen met de vizierverwarming. Nadat deze zich zelfstandig op de hoogste stand activeert, zijn we gedwongen een noodknop te installeren. De test moet afgebroken worden. Op de tweede dag gaat het niet veel beter: de noodschakelaar, die we onder de druk van de tijd snel moesten aanschaffen, blijkt niet optimaal en breekt af. Daarmee is ook de tweede test mislukt. De derde test verloopt volgens plan en we krijgen het zwart op wit: *‘The Red Bull Stratos capsule is man-rated’,* de capsule is geschikt voor menselijk transport, en wel tot op een hoogte van 36.600 meter, de tot dan toe grootste hoogte die ooit in Brooks werd gesimuleerd. Dat we een jaar later nog een paar duizend meter hoger zouden komen, vermoedt op dit moment nog niemand. En ik ben alleen al dolblij omdat nu eindelijk vaststaat: ‘Felix kan het!’ En daar gaat het om.

De enige hordes die er bij de samenwerking met de Air Force geweest zijn, betroffen de firma David Clark, die de ruimtepakken voor de Air Force vervaardigt. De Air Force zelf produceert geen pakken. David Clark had ons drie pakken verkocht, maar zonder de nodige

hardware mee te leveren. Dus zonder de ventielen en regulatoren met behulp waarvan het pak onder druk wordt gezet. Het was als een opblaasboot zonder ventiel, en daarmee een enorm probleem. Ook Joe en Art waren door deze coup compleet verrast. Het gevolg was dat we alleen *unpressurized* konden testen, dus zonder druk in het pak. In de windtunnel, bij parachutesprongen vanuit het vliegtuig: allemaal zonder druk in het pak. Omdat die verdomde hardware ontbrak.

Dat was weer een van de duizend voetangels en klemmen van het Stratos-project: dan heb je het geld, dan heb je het team, dan heb je de Air Force, dan heb je David Clark ervan overtuigd dat we de juiste mensen zijn om een pak aan te verkopen, en dan verkopen ze ons het ding zonder hardware, voor ons doel dus volledig nutteloos en waardeloos.

Aan het begin van de onderhandelingen met Clark was het motto nog een compromisloos ‘We verkopen niets’ geweest. Een botte afwijzing. Op dat tijdstip hadden we waarschijnlijk nog niet genoeg competente en gerenommeerde mensen in het team en werden we door Clark niet serieus genomen. Toen lukte het ons om Joe aan boord te halen, en ook nog Einar Enevoldson, een testpiloot die duizenden uren in een dergelijk pak had doorgebracht. Allemaal mensen die een naam hebben binnen deze *community*. En toen we met dit team weer bij Clark gingen zeuren, zeiden ze plotseling: ‘*Wow*, Einar Enevoldson zit erbij, en Joe Kittinger en Art Thompson, die was al betrokken bij het B-2 Stealth-programma. Ze hebben nu echt goede mensen aan boord. Als die allemaal meedoen, geven we het project een kans.’ En dus kregen we bij Clark toch een afspraak voor een meeting. Nou ja, het was eigenlijk geen meeting, eerder een vijf uur durend kruisverhoor. We moesten al het mogelijke en onmogelijke, bij voorkeur met schriftelijke bewijzen, staven. Bovendien legden de mensen van Clarks team uit: ‘Jullie hebben niet alleen een pak nodig, maar ook absoluut een drukcapsule!’ Dus een tweede systeem, voor het geval het andere uitvalt. Joe Kittinger ging voor zijn sprong niet in een drukcapsule omhoog, maar in een open gondel die aan een ballon was bevestigd. Alleen zijn pak beschermde hem. Clark schreef ons dus meer veiligheid voor, wat volstrekt met onze belangen strookte. De kosten waren daardoor hoger en we zouden meer tijd nodig hebben, maar die gunden we onszelf.

Ondanks alle ergernis, de dure pakken en de onzekere toekomst ontvingen we uit Salzburg het bevel: doorgaan! Een jaar lang hebben we geprobeerd om de Air Force aan boord te krijgen. Maar dat is een overheidsinstelling, gefinancierd met belastinggeld. Vind dan maar eens

de kolonel die zegt: ‘Geen probleem, daar help ik jullie graag mee.’ Want als bij ons behoorlijk gedurfde project iets misging, zou het snel zijn van: ‘Waar hebben jullie de hardware eigenlijk vandaan? Van de Air Force? Hoezo krijgen burgers hardware van een overheidsinstelling?’ Dan zou de Air Force er als medeverantwoordelijke bij staan als Felix Baumgartner omkwam. Daar kwam nog bij: kolonels zien zichzelf in de regel op weg naar generaal en hebben daarom een smetteloos blazoen nodig. Als er een smetje op komt, word je geen generaal meer. Daarom was het aantal potentiële ondersteuners zeer begrensd, vooral in dit vroege stadium, toen de sprong door de geluidsbarrière nog in het verre verschiet lag.

We hebben het uiteindelijk klaargespeeld dankzij het constante netwerken van Art en Joe. Zij hebben nu eens hierheen een brief geschreven, dan weer daarheen, belegden meetings, voerden gesprekken, klopten aan deuren. We hebben de Air Force heel langzaam beslopen, van alle kanten. Op een gegeven moment mochten we langskomen, kregen de hardware in het pak ingebouwd en mochten testen. Een uur lang in de drukkamer. Daarna hebben ze de hardware weer verwijderd en reden wij met het lege pak naar huis. Absurd, maar toch een eerste test. Bijna een jaar lang ging dat zo. Het zag ernaar uit dat we de hardware nooit zouden krijgen. Als een soort wanhoopsdaad hebben we toen besloten de strategie te veranderen: ‘Laten we naar de Russen gaan!’

Ik nam contact op met Franz Viehböck, een Oostenrijkse kosmonaut, die destijds op de mir zat. In een Russisch pak. We ontmoetten elkaar in Hangar-7 en ik legde hem ons probleem voor. Ik was me bewust van de problematische kant van dit idee: een project dat in Amerika moest plaatsvinden, met een Russisch ruimtepak. Twee compleet tegengestelde systemen. Een wild plan, geboren uit pure nood. Maar we hadden al zo veel voorwerk verricht en wilden voor geen goud opgeven. Viehböck bracht vervolgens zijn contacten met de Russen voor ons in stelling, maar binnen een maand kwam de afwijzing: ‘*Njet!* Interesseert ons niet.’ Dus was voor ons het motto: weer terug naar de Air Force! En op een gegeven moment, toen we er al niet meer in geloofden, hebben we de hardware dan toch nog gekregen. Dat was de lang gehoopte volgende stap: eindelijk konden we zo testen als voor dit project nodig was, met een drukbestendig pak.

Een belangrijke factor voor dit succes was, zoals gezegd, Joe Kittinger, onze ingang tot de Air Force. Joe is een grote, die al door velen is benaderd met soortgelijke ideeën als het onze. Maar hij heeft hen allemaal afgewezen. Zonder hem hadden we een serieus probleem gehad.

Om Joe kom je bij zo'n project niet heen, aangezien hij de enige is die de nodige ervaring en contacten heeft. Het had ook kunnen gebeuren dat hij zich niet met ons had ingelaten. Maar Joe toonde zich onder de indruk omdat we Art al aan boord hadden, een man met een Air Force-achtergrond, iemand uit zijn community. En hij zag dat een firma als Red Bull ons zeer professioneel en financieel solide rugdekking gaf. Joe wist even goed als ik: veiligheid kost geld. Als je drie testsprongen wilt uitvoeren en het adequaat wilt voorbereiden, dan heb je geld nodig.

Tussendoor was in al die jaren steeds weer concurrentie opgedoken, maar die heb ik nooit serieus genomen. Omdat ik wist wat er bij kwam kijken, omdat ik inmiddels besefte hoe groot het project werkelijk was. In het begin denk je: een pak, een ballon, een capsule en we kunnen! Maar dat is niet zo. Aanvankelijk dachten we ook dat het eenvoudiger zou zijn, maar we merkten toen: het is veel, veel complexer. Het werd mij duidelijk waarom vijftig jaar lang niemand dit record had weten te breken. Er is de afgelopen vijftig jaar technologisch veel gebeurd, in de autosector, in de luchtvaart en in de wetenschap in het algemeen, en toch heeft vijftig jaar lang niemand het klaargespeeld om het record van Joe te breken. Dat heeft zijn reden. Red Bull werd soms nerveus: 'Nu moeten we gas geven. Er heeft al weer iemand een startpoging gepland.' Maar ik keek het aan, de uitrusting, het team, het pak, de support, en wist: dat kan niet werken. En als hij van de grond komt, komt hij waarschijnlijk niet levend terug. Opstijgen is één ding, maar zie maar eens de geluidsbarrière te doorbreken en het te overleven. Dat is heel andere koek.

Joe was voor ons team de professional, die al deze dingen met verstand, ervaring en inzicht kon inschatten. De eerste keer dat we elkaar ontmoetten was op 16 augustus 2008 in Florida, tijdens een meeting met de parachutefirma Strong Enterprise. Aan de hotelbar stelden we vast dat uitgerekend deze dag de 48e verjaardag van zijn sprong was. Hij zei tegen mij: 'Of dat nou toeval is?' Ik zei: 'Joe, dat moeten we vieren!' Het ijs was gebroken, een feestelijke aftrap. We hebben gezellig een fles wijn gedronken en konden van meet af aan goed met elkaar overweg. Volgens mij droeg ook het grote leeftijdsverschil daaraan bij. Als Joe maar drie, vier jaar ouder was geweest, dan zou er te veel ego in het spel zijn geweest. Zo kon hij misschien wat makkelijker loslaten: Hé, ik ben nu 80 en heb vijftig jaar lang dit record gehad. Het is tijd voor een nieuw record, tijd om te zien wat er vandaag en in de toekomst technisch en wetenschappelijk mogelijk is, en ik kan het team daarbij helpen, ze hebben me nodig. Die spirit heeft hij van begin af aan uitgestraald. Hij

stond met honderd procent inzet achter de zaak. Langzamerhand kwamen nu de juiste mensen erbij. Het was wel heel lastig om het kaf van het koren te scheiden. Gelukkig kon ik hierbij meestal op mijn gevoel afgaan en heb ik me slechts zelden vergist. En toen gebeurde het uitgerekend bij één. Bij Art.

Bij onze projectleider zat ik ernaast, in zekere zin. Het was me van voren af aan duidelijk dat het heel lastig zou worden om iemand te vinden die de vijf, zes benodigde basiseigenschappen bezat om zo'n gigantisch project te leiden. Als hij er slechts vier van had, was hij al goed, maar álle skills zou waarschijnlijk niemand meebrengen. Waar het Art aan ontbrak, was mensenkennis en het vermogen misstanden te herkennen en in geval van nood op tijd het roer om te gooien. Door zijn grote vertrouwen in iedereen liet hij veel dingen versloffen en pas wanneer het helemaal niet meer ging, werd er over het probleem gesproken. Ik heb vaak met hem gesteggeld en tegen hem gezegd: 'Art, die medewerker is niet goed voor ons. Ik zie zijn werkplek, zie de puinhoop die hij daar heeft. Dat kan niet in zo'n technisch beroep, dat alle kabels zo rondslingeren. Je moet daar orde hebben, gestructureerd zijn. Bij een creatief iemand vind ik dat best. Die moet andere vaardigheden hebben. Maar iemand die technisch werkt: nee! Als ik alleen al die kar van hem zie: een oude Mazda-cabrio, deels met hout opgelapt, zodat het dak niet omlaag komt, met siliconen afgedicht, één grote puinhoop. En die figuur bouwt aan een onderdeel waarvan mijn leven afhangt! Sorry, Art, maar daar heb ik geen goed gevoel bij!'

Ik heb Art lang geobserveerd. Mijn probleem: hij was een vriend. Hij heeft mij geholpen om dit project überhaupt op de rails te zetten, was de eerste die ik aansprak, omdat ik niemand anders kende die voor deze herculische taak in aanmerking kwam. Aan de andere kant was ik toch de onofficiële projectleider. Degene die het team bijeenhield, die de firma Red Bull vertegenwoordigde. En ik moest ook mijn eigen leven in het oog houden, omdat ik degene was die daarboven, volledig op zichzelf teruggeworpen, fouten met mijn leven zou moeten betalen.

Een veelheid van merkwaardige beslissingen op personeelsvlak mondde uiteindelijk uit in het ontslag van Art. In veel dingen was hij goed, maar al te vaak kneep hij beide ogen toe en zei hij over medewerkers die ik ter plekke zou hebben ontslagen: 'Nou ja, die heeft net een kind gekregen en een huis gekocht. Die heeft het geld nodig, die kunnen we nu niet zomaar op straat zetten.' Voor een nuchtere projectleider, die in eerste instantie rationeel moest handelen, was Art gewoon een te grote mensenvriend.

Een ander voorbeeld. Een lasser solliciteerde bij ons. Het ging om de stalen kooiconstructie voor de bol waarin ik zou zitten en die later nog bekleed en geïsoleerd zou worden. Deze bol werd omringd en gesteund door een stalen kooi, en die stalen kooi moest worden gebouwd door een lasser met luchtvaartcertificatie, aangezien het immers om een luchtvaartuig ging. Daar kon je niet eenvoudig de eerste de beste bankwerker aan zetten. Ik zat bij Art op kantoor, was voor de eerste keer aanwezig bij een sollicitatiegesprek. Ik was heel bewust blijven zitten vanuit de gedachte: dat wil ik wel eens horen. Hoe ziet zoiets eruit bij Art? Nou, Art zat daar en vroeg aan de lasser: ‘Zo, hoe gaat het met je? Wat heb je zoal gedaan?’ Hij antwoordde: ‘Van alles en nog wat. Ik heb deze klus nodig. Ik heb een aanbetaling gedaan voor een huis en heb het geld nodig.’ Binnen een half uur had Art hem aangenomen. De vent woonde 130 kilometer verderop, ik had in dat halve uur geen enkel getuigschrift gezien, en natuurlijk had Art ook niet nagetrokken of de man blufte en of hij echt iets geleerd had. Ik bedoel, je kan toch niet iemand aannemen alleen omdat je hem sympathiek vindt en omdat hij het geld nodig heeft?

Op een gegeven moment hoor je dan weinig verrassend: het project ondervindt opnieuw vertraging. Het een en ander zou niet gereed zijn gekomen. Nu had ik echter een ‘insider’ in Lancaster, iemand die mij wel eens iets vertelde. En deze insider vertelde mij dat het hele project vertraging opliep omdat de lasser er een potje van had gemaakt. Hij belde me op en zei: ‘Felix, die lasser werkt helemaal niet hier. Die heeft thuis gewerkt.’ Met het volgende resultaat: hij had een maand nodig gehad om drie kooien te lassen en geen ervan paste. Waarop ik zei: ‘Wat? Ze passen niet? Dat moet je toch controleren!’ Lastig, als je 130 kilometer verderop woont. Art had hem deze klus gegund en na een week had de lasser hem opgebeld en gezegd: ‘Hé, Art, kan ik dat ding niet thuis in mijn werkplaats lassen? Anders moet ik elke dag 130 kilometer rijden, heen én terug. En mijn vrouw, ach, je weet wel, Art…’ En Art had geantwoord: ‘Ja, geen probleem of je hier last of thuis. Zolang het resultaat hetzelfde is…’ En zo onttrok het werk van de lasser zich aan onze controle. Als hij in Lancaster had gewerkt, hadden we de resultaten bekeken en gezegd: ‘Hé, daar klopt iets niet.’ In een bedrijf werken is altijd wat anders dan thuis werken. Thuis belt je vrouw je op, of het kind is ziek, dan moet je op het kind passen: daar is nooit die serieusheid zoals wanneer je op een bedrijf werkt. Dus hebben we drie kooien voor niets laten bouwen, een maand tijd verloren, wat op een of andere manier weer ingehaald moest worden, maar niet meer in te halen was.

Het waren deze en andere heikele momenten die me te denken gaven. Ik besefte dat het zo niet langer ging met Art. En tegelijk bedacht ik: hé, hij is je vriend! Hij was eenvoudig te goedig, bijna de Moeder Teresa onder de projectleiders. Ik heb met mezelf geworsteld, maar moest me professioneel opstellen en kon hem niet ontzien omwille van de vriendschap. Op een gegeven moment kwamen Red Bull en ik daarom tot de beslissing: ‘We moeten iemand naast hem plaatsen.’ Het zou Patrick Wright worden, een van Arts projectleiders, een keiharde jongen, een scherp analyticus. Na veel vijven en zessen waren we het erover eens dat hij de kandidaat was. Hij werd de eerste die een masterplan maakte: ‘Als we die batterij in week 13 niet krijgen, betekent dit dat we in week 26 de test niet kunnen doen. Dat betekent weer dat we in week 28 de ballon niet kunnen oplaten.’ Als één onderdeel niet afkwam, beïnvloedde dat de voortgang van zestien andere dingen. Pat had oog voor het grote geheel, als een oorlogsstrateeg die precies weet: als er volgende week geen brandstof komt, staan de pantservoertuigen stil, komt het eten niet bij de soldaten en verliezen we de slag.

We belegden een meeting en stelden Art voor een voldongen feit: ‘Pat neemt jouw werk over, de onderhandelingen, de planning. Hij is voortaan het aanspreekpunt voor je medewerkers, omdat hij de zaak beter onder controle heeft dan jij. We moeten deze stap zetten, we moeten voort. We hebben zelden deadlines gehaald. Zo kunnen we niet doorgaan, anders wordt het een gebed onder einde.’ Baf, die zat! Art was eerst diep verontwaardigd: ‘Zijn jullie krankzinnig geworden?’ Maar er viel niets meer te discussiëren. Art was niet langer nummer één.

Maar toen gebeurde er iets waar ik niet op gerekend had: alle collega’s van Art schaarden zich achter hem en lieten Pat, de nieuwe projectleider, finaal links liggen. Pat zat in zijn kantoor, kreeg geen informatie en wierp al na korte tijd de handdoek weer in de ring. Gefrustreerd zei hij: ‘Ik voel me net het onwelkome stiefkind. Het is een marteling. Ik stap op, ik zie geen toekomst in dit project en hou het voor gezien.’ Zo werd Art weer projectleider en was alles weer bij het oude. Nou ja, bijna. Van Red Bull kwam Helmut Wahl bij het team, de directeur van Motorsports Marketing usa, een Duitser, die we naast Art zetten en die Duitse stiptheid en strategisch inzicht meebracht. Hij kon meteen goed met Art overweg en zei tegen hem: ‘Ik ben er om je te helpen. Wat jij niet kunt, doe ik. Ik ben geen vijand, ik ben je vriend.’

En Helmuts aanwezigheid zou meteen positief werken toen het om de windkaarten ging, die voor het welslagen van onze missie beslissend waren. Reusachtige kaarten, die toonden dat er in Roswell weertechnisch

slechts weinig maanden waren die zich voor ons doel leenden. In januari en februari waren er maar drie of vier dagen zonder wind, pas in april of mei zou een lancering mogelijk zijn. Realistisch gezien kun je slechts elke twee tot drie maanden een lancering uitvoeren, omdat de start immers voorbereid moet worden. De capsule kon beschadigd raken. Dat alles kost tijd. We hadden twee onbemande lanceringen, twee bemande en dan nog de grote finalesprong. Dat betekende vier lanceringen vanaf april of mei, en dan was het jaar al weer afgelopen. Aldus Art. Helmut printte die windkaarten groot uit, prikte ze aan zijn muur, keek er elke dag naar en zei op een gegeven moment: ‘In januari hebben we drie dagen. Dan zou het kunnen.’ Eigenlijk hadden we maar één dag met weinig wind nodig. Dan konden we inderdaad een ballon oplaten en zouden daarmee al in januari de nodige waarden hebben verzameld, en twee maanden bespaard. Daardoor zouden we al in februari gas kunnen geven, de tweede lancering in april uitvoeren en de overige tot juli, en dan vanaf augustus tot uiterlijk oktober de finale grote sprong. En precies zo is het gebeurd, dankzij de Duitse accuratesse van Helmut.

Uit echt degelijk hout was ook Ed Coca gesneden, onze *launch director*. Kort voor mijn tweede sprong vanaf 30 kilometer hoogte was zijn vader gestorven. Hij kwam direct van de begrafenis naar onze lancering en deed zijn werk. Ik zat in de capsule en dacht bij mezelf: waanzin! Ed was de belangrijkste man tijdens de eerste 1500 meter. Als daar iets misliep, ging de parachute van de capsule niet open en kon ik er niet uit springen. Ik dacht: wat als Ed nu niet bij de les is? Ik kan het hem niet eens kwalijk nemen. Per slot van rekening heeft hij net zijn vader begraven. Het liep echter allemaal gesmeerd, en later zei Ed tegen mij: ‘Ironisch, nietwaar? Gisteren heb ik iemand begraven en vandaag stuur ik iemand omhoog.’

Ed was nu eenmaal een echte prof, en Art ging al door de knieën als iemand alleen maar zei: ‘Ik heb net een huis gekocht, ik heb het geld nodig.’ Maar Art had dan weer een ongelooflijke inzet, vaak was hij *the last man standing*. Ongeacht wat er tussen ons is voorgevallen: Art heeft gebikkeld, zijn mannetje gestaan, was er ’s ochtends als eerste en ’s nachts nog als laatste. Bij hem zie je op de foto’s en video’s ook de sterkste verandering tijdens het Stratos-project. Hij is echt grijs geworden, geen spoor meer van zijn donkere haren.

Pas op het eind kwam hij weer aan, liet zijn baard staan, wat goed bij hem paste. Je merkte ook hoe hij opbloeide toen het succes kwam. Toen voor de eerste keer de onbemande capsule opsteeg, was dat een hoogtepunt voor ons allemaal! Vijf jaar hadden we ernaartoe gewerkt,

maar het ding stond alsmaar op de grond. Hoe vaak hebben we gesproken en gedroomd over het opstijgen van de capsule. En toen stonden we daar in december 2011 bij de Onbemande Test I in Roswell, bij vier graden onder nul om vijf uur ’s ochtends, en dat ding kwam los uit de kraanhaak en steeg op, zweefde majesteitelijk. We hadden allemaal vochtige ogen. Deze capsule, die we vijf jaar lang behoed en gekoesterd hadden, ging nu de ruimte in. In Mission Control zagen we na een uur hoe de horizon al een beetje donkerder werd, de aardkromming werd geleidelijk zichtbaar. Met onze cameratechniek en de radioverbinding die we hadden geïnstalleerd, ontvingen we de beelden uit de stratosfeer op ons beeldscherm, zonder de nasa. Voor ons was dat vergelijkbaar met de eerste beelden van de maan, onze persoonlijke maanlanding als het ware. En Art voelde na alle jaren van ups en downs en kastijding weer zelfvertrouwen en zei: ‘Jongens, het ziet er goed uit. Het heeft wat langer geduurd en meer gekost, ik geef het toe. Maar dat ding is boven!’ Daar was hij dringend aan toe. Het was als een slok water in de woestijn, een welkome zelfbevestiging na alles wat er gebeurd was.

Het Stratos-project bevatte van begin af aan alles wat er aan emoties, strategieën, leugens en roddels, rechtszaken, ontslagen en zakelijke rampen bestaat. Als je het op die manier bekijkt waren we snel. Vijf jaar is niets om al deze hordes te overwinnen. En in drie jaar viermaal een ballon lanceren, inclusief de voorbereiding en technische ontwikkeling, dat is eigenlijk een recordtijd. Alleen, terwijl je het doet, zie je dat niet zo, maar denk je: nee hè, niet dat ook nog, alsjeblieft! Als het dan voorbij is en iedereen een goed humeur heeft, is alles vergeten. Dan herinner je je alleen nog de goede dingen en zeg je: ‘Eigenlijk was het best cool.’ Wat de mensen uiteindelijk zouden zien, op hun tv- en computerschermen, dat zou slechts een kleine selectie zijn, een blik door het sleutelgat.

Het laatste stuk voor de finish: dag X komt dichterbij

Om twee uur ’s nachts moet het gaan gebeuren... Ooit, op een dag ver van vandaag, als alle problemen verholpen zijn, als ik eindelijk kan opstijgen. Het team zal dan al om acht uur ’s avonds in Mission Control met de laatste voorbereidingen zijn begonnen, en om twee uur ’s nachts zal Helmut op mijn deur kloppen en me afhalen voor mijn trip naar het supersone.

Maar tot dan is het nog een eind weg. Inmiddels zou ik bij elk bedrijf op de wereld als expert probleemoplossing kunnen solliciteren. ‘U hebt een probleem? Dan bent u bij mij aan het goede adres.’ Een

beetje zoals Harvey Keitel in *Pulp Fiction*: 'Mijn naam is Winston Wolf. Ik los problemen op.' Achteraf gezien bestond het Stratos-project voor de volle 104 procent uit troubleshooting. Eén keer is zelfs midden in de woestijn van New Mexico de kraan waaraan de capsule hing bevroren. De arm van de kraan was op een morgen niet meer te bewegen. Zomaar ineens. Ergens in de nacht moet er vocht in het kraanscharnier terecht zijn gekomen en toen is hij vastgevroren. Dat was ons nog niet eerder overkomen. En toen? Heet water? Vlammenwerpers? Drie kwartier hebben we rondgehutseld om die stomme kraan weer op gang te krijgen. Allemaal schoten we weer in de stress. Zoiets kun je niet hebben. Niet nog eens. 'Hé, jongens, we moeten gas geven! We moeten een verloren uur inhalen. Anders komt de wind!' En dan zou namelijk alles weer voorbij zijn geweest en hadden we voor niets gewerkt. Opnieuw.

Zo ging het voortdurend. De eerste onbemande lanceerpoging functioneerde al niet: te veel wind. Bij een windsnelheid van 20 kilometer per uur rij je met de kraantruck die de capsule bij het opstijgen recht onder de ballon moet brengen nog tot aan de Pacific achter de ballon aan. De truck rijdt namelijk slechts 20 kilometer per uur. Of de wind draait zodat je diagonaal over de startbaan moet rijden. Dat gaat 200 meter goed, dan begint de woestijn. We hebben geprobeerd om met de truck door het woestijnzand te rijden: geen goed idee. De lancering van onze tweede onbemande ballon dreigde bijna te mislukken omdat er als gevolg van een temperatuurdaling een dunne ijsfilm op het ballonoppervlak was ontstaan, waardoor hij in een ongecontroleerde daling raakte. Een andere keer hadden we een sprinkhanenplaag, ja, je gelooft het nauwelijks, zoals in het Oude Testament. Alles zag er goed uit: temperatuur, wind, weer, alles prima. In de nacht ontstaken we een reusachtige schijnwerper, om licht te hebben om bij te werken. Binnen een kwartier lag de startbaan enkelhoog vol sprinkhanen. Het ging van *knerp, knerp* bij het lopen, alsof we een breekbare ijsschots op waren gelopen. We moesten de complete capsule met periscopen screenen om te zien of er sprinkhanen in zaten, alle gaten, elk spleetje. Een sprinkhanenvleugel tussen twee draden had zomaar kortsluiting kunnen veroorzaken en zo de capsule in brand kunnen zetten. Dat met de schijnwerper hebben we daarna niet nog eens gedaan.

We hadden ze werkelijk allemaal, de zeven plagen. Een zandstorm natuurlijk ook. Dat woestijnzand kruipt in elke kier van de capsule, in elk cameraonderdeeltje. Twintig mensen moesten urenlang heel voorzichtig met perslucht alles weer van zand ontdoen.

Bij de tweede bemande lanceerpoging stortte de capsule neer. Hij kwam met een vaart van 80 kilometer per uur omlaag en raakte beschadigd. Dat kwam door het volgende. Een van de nieuwe ontwikkelingen van onze missie is de zogenaamde reefinstallatie aan de parachute van de capsule, die het mogelijk moet maken om de capsule en mij van grote hoogte veilig en betrouwbaar terug te halen. Hiertoe wordt de parachute van de capsule met een zogenaamde reeflijn samengetrokken. Die lijn zorgt ervoor dat de capsuleparachute vertraagd opengaat en de capsule eerst waanzinnig snel omlaag raast, waarna de reeflijn op een hoogte van circa 7000 meter door een pyrotechnische lading doorbrandt en de parachute helemaal opengaat. We hebben dit complexe systeem gebouwd om ervoor te zorgen dat ik niet te lang in de capsule richting aarde ga, mocht ik om een of andere reden niet kunnen springen. Vanaf een hoogte van 30 kilometer zou zonder deze voorziening de capsule aan de parachute veel te lang onderweg zijn voor hij weer op de grond was. Als ik vanwege een incident de capsule niet zou kunnen openen, zou ik dan zeer lange tijd in een zeer gevaarlijke omgeving verkeren. De artsen zouden beneden staan, met een decompressiekamer en alles wat er verder nodig is, maar tegen die tijd zou ik dan al zware hersenschade hebben opgelopen. Precies dat is Nicholas Piantanida overkomen, de Amerikaan die in 1966 Joes record probeerde te breken. Hij is in zijn helm in paniek geraakt. Op een hoogte van circa 17.000 meter hoorde de crew op de grond het geluid van ontsnappende lucht en een plotselinge noodkreet. ‘Wat was dat, Nick?’ ‘Noodg…!’ Op hetzelfde moment viel de radioverbinding uit. Zijn gondel werd meteen van de ballon gescheiden en binnen 26 minuten naar de grond gehaald. Piantanida werd bewusteloos en met zeer zware hersenbeschadiging teruggevonden. Hij lag in coma en overleed vier maanden na zijn springpoging. Later werd vastgesteld dat het helmvizier niet meer gesloten was geweest. Op die hoogte leidde dat meteen tot drukverlies en zuurstofgebrek, Piantanida raakte acuut in coma. Bijzonder tragisch: vrouw en kind waren bij de start aanwezig.

Het probleem is: je kunt nog zo goed weten dat je het vizier niet mag openmaken, maar als je stress hebt in die helm, heb je gewoon het gevoel dat je het vizier onmiddellijk moet openen om je beter te voelen. Je weet dat daarbuiten geen zuurstof is. Maar dat vergeet je.

Wanneer er dus iets gebeurt, moet ik snel weer naar beneden, weg uit die gevaarlijke wereld en zo snel mogelijk in medische handen. Daarom hebben we dit systeem gebouwd. Maar bij een testsprong van 30 kilometer hoogte weigerde de pyrotechnische lading, het scherm ging

niet volledig open en de capsule kwam met een snelheid van 80 kilometer per uur omlaag. Hij heeft een speciaal daarvoor ontworpen kreukelzone, bestaande uit speciale *crash pads*. Die was natuurlijk vernield. Verder werkte alles nog: alle elektronica. De capsule was nog steeds inzetbaar en zelfs nog dicht.

Niettemin moest vanwege de fysieke schade de reservecapsule worden ingezet. Bepaalde instrumenten en voorzieningen hebben we van de gecrashte capsule overgenomen, de overige uitrusting hebben we echter veiligheidshalve volledig vervangen. De batterijen bijvoorbeeld hebben we nieuw gekocht, hoewel die uit de gecrashte capsule nog functioneerden. Ook wilden we niet riskeren dat een of andere printplaat een haarscheurtje had en bij de volgende start op 30.000 meter kortsluiting veroorzaakte en de capsule in de hens zette.

Een aansluitend onderzoek leverde het volgende op: de capsule bevond zich in de buurt van White Sands, een geheime rakettestfaciliteit van de Amerikanen. En die installeren boven hun testfaciliteiten altijd een elektronisch schild tegen vreemde radio- en camerasignalen. Als er een object in de buurt van het complex komt, wordt meteen de zogenaamde *signal jamming* geactiveerd, die alle binnenkomende signalen stoort. Daarom functioneerde onze radioapparatuur niet. Ik vroeg: ‘Maar waarom heeft de parametrische *cutter* dan niet gefunctioneerd? Die werkt via luchtdruk. Daar speelt geen signal jamming.’ Dat kon mijn team niet verklaren. Ook de camerasignalen functioneerden allemaal. Merkwaardig. Maar met de officiële toelichting ‘signaalverstoring door White Sands’ was iedereen uit de zorgen en had niemand meer schuld. De les die we uit het voorval trokken, was dat ik in staat moet zijn om de reeflijn vanuit het inwendige van de capsule door te snijden. En dus hebben we naderhand een handmatige cutter ingebouwd, zodat ik in de capsule geen machteloze passagier ben.

Dit gedoe met de capsuleombouw kwam niet eens zo ongelegen. Een gedwongen pauze van vier weken? Ik vloog terug naar Zwitserland, voor een maand aan het Bodenmeer, waar ik inmiddels naartoe was verhuisd. Ik ging zwemmen, duiken, inlineskaten, nog eens flink de batterijen opladen om goed geluimd en ontspannen weer terug te zijn, geestelijk en lichamelijk gereed voor mijn grote krachttoer, mijn laatste klapper. Ook het team deed de pauze goed. Het bestond immers niet uit kerels van 25 of 30, maar was een ietwat bedaagdere herenkring. Ook Joe, de oude baas, kon wel een rustpauze gebruiken. We hebben zo veel jaren nodig gehad, staan nu vlak voor ons doel. We zijn gemotiveerd, vol zelfvertrouwen, zeker dat we het kunnen. En nu nemen we nog maar

eens een beetje tijd om op adem te komen. Ik wil gewoon van deze grote *showdown* genieten, een beetje voorpret beleven. Dit is het moment waarop ik me vijf jaar lang intensief heb voorbereid. Niet snel-snel na het voorgerecht meteen het hoofdgerecht. Nu eerst nog maar eens alles keurig op orde brengen, hier en daar nog een beetje afstemmen, en dan tonen we de wereld wat we kunnen!

Het mooie aan de tijd aan het Bodenmeer is dat ik mijn thuisfront daarna bijna volledig mee terug kan nemen naar New Mexico. Mijn familie gaat met me mee, Nicole en velen van mijn maten. Ik wil mijn naasten van het grootste en mooiste moment van mijn leven deel uit laten maken. Bovendien is deze ondersteuning enorm waardevol voor mijn moreel. Een volledig ander gevoel: voor de eerste keer ben ik niet meer de solist, niet meer alleen. Toen ik in Zürich met Klaus Pollhammer, mijn beste vriend, in het vliegtuig stapte, verheugde ik me echt op de sprong. Ik wist: alles is klaar.

Twee dagen voor de geplande lancering zijn mijn familie en vrienden aanwezig. Ze zijn natuurlijk allemaal apetrots. Het meest, geloof ik, mijn vader. Vroeger verliepen onze gesprekken meestal zo:

‘Hé pa, ik vlieg naar Rio om van het Jezusbeeld af te springen.’

‘Ja, ja, doe maar.’

Ik kon moeilijk zeggen: ‘Ga toch eens mee, kom samen met mij onder het Jezusbeeld in het regenwoud liggen, ik spring er morgenvroeg vanaf.’ Of de Mamet Cave in Kroatië: twee weken in een tent slapen, dat was niets voor hem. Daarom heb ik hem nooit mee kunnen nemen. Hij bekeek de sprongen achteraf, maar dan zat ik al weer naast hem op de bank.

Van de afmetingen van Stratos, de enorme omvang ervan, had mijn vader vóór het bezoek denk ik geen flauw idee. En dan rijden we vanaf de luchthaven naar Roswell, drie uur door de woestijn, één rechte weg, zo lang als één keer dwars door Oostenrijk, waar geen mobieltje het meer doet, waar je mijlenver geen tankstation, geen koffiebar ziet, en *in the middle of nowhere* van het woestijnzand duikt dan plotseling het Mission Control-complex op met zijn airconditioningssysteem, keuken, een complete maanbasis. Te weten: normaal gesproken is hier alleen woestijn en dat alles staat hier nu vanwege Felix! Mijn zoon, die mij al 25 jaar verhalen wil vertellen, van wie ik steeds gezegd heb: ‘Ga jij maar eens werken! Zoek maar eens een baan! Met sport kun je geen geld verdienen! Wie gaat jou iets betalen om te springen, alleen om jou te zien?’ Al die kritiek. En dan opeens te begrijpen: dus hier heeft hij het steeds over gehad. Ik kan het aan hem zien. Hij is zo perplex dat hij niet eens meer

fotografeert. En vervolgens geef ik iedereen een rondleiding: ‘Kijk, hier hebben we nu vijf jaar lang gewerkt. Dat is de *facility*, dat is Mission Control, zo ziet de capsule eruit, iedereen mag er een keer in gaan zitten.’

Mijn vader gaat in de capsule zitten. Onderop staat ons beider naam, Felix Baumgartner. Mijn ouders zijn voor het eerst in de vs, en beiden kennen amper een woord Engels, maar toch mag iedereen hen meteen. Mijn vader komt op een gegeven moment naar mij toe en vertelt dat hij zojuist in het kantoor van de commandant in Roswell is geweest. Ik vraag: ‘Hoe kom jij in het kantoor van de commandant? Je spreekt niet eens Engels!’ Waarop mijn vader droogjes antwoordt dat hij iemand uit Duitsland was tegengekomen en die had voor hem vertaald. Ik denk bij mezelf: mijn vader! Die komt gewoon overal binnen.

Ook mijn broer Gerald is trots dat hij erbij kan zijn. Hij is kok en tovert voor ons ’s avonds een kleine barbecue bij het zwembad uit zijn mouw. Overdag gaat hij met mijn moeder boodschappen doen. Zij heeft haar ‘systeem mama’ eenvoudig van Oostenrijk naar Amerika overgeplant: ze koopt mosterd, vlees, kruiden, sausen. Ze is voor het eerst in de vs en neemt meteen maar het fornuis over. Dat vind ik cool. Ze zit daar en praat honderduit, precies zoals ze thuis altijd doet, alleen zijn we nu in Roswell. Dat vertrouwde is ongehoord belangrijk voor mijn moreel. Dat heb je gewoon nodig op momenten dat je op heel hoog niveau moet presteren.

Dat vervolgens de eerste lancering vanwege de wind moet worden afgelast, is helemaal niet zo erg meer. Natuurlijk ben ik eerst teleurgesteld, want ik had gedacht: hé, over drie uur is alles voorbij, dan heb ik het doel van mijn reis bereikt. En nu wordt de zaak opgeschoven en moet ik het hele gedoe nog eens doormaken! Maar uiteindelijk is het voor mij een ideale laatste training, een reëlere test kon ik per slot van rekening niet doen. Op het moment zelf geloof je dat je vandaag springt. Dat wil zeggen, je hebt de spanning; de lichamelijke en de mentale: straks gaat het gebeuren! De hele wereld kijkt mee! Dat hebben we immers ook nog niet gehad, we waren aldoor onze eigen toeschouwers. En als je dan toch niet opstijgt, heb je die lichamelijke spanning alvast een keer gehad, omdat je er tot dat moment van uitging dat het ging gebeuren.

En dan, vier dagen later, herhalen zich dezelfde procedures. Je hebt het al een keer beleefd. Je weet dat je het kunt, weet hoe het je in de ochtend vergaat, hoe het aanvoelt als zo veel mensen toekijken, als je ouders toekijken. Je weet dat je je geen zorgen moet maken over het feit

dat je de afgelopen nacht, natuurlijk, geen oog dicht hebt gedaan. En je weet: het zal nu spoedig gaan gebeuren. Heel spoedig zelfs.

going home: de sprong uit de hemel

Don Day, onze weerman, is altijd al heel precies geweest met zijn voorspellingen. Als hij zei: ‘Op woensdag ziet het er goed uit,’ dan zag het er op woensdag ook goed uit. Op de dag voor de sprong berust zijn inschatting van de weerssituatie voor vijftig procent op de gegevens en voor vijftig procent op zijn buikgevoel. Net als in het casino: rood of zwart. De beslissing of de belangrijkste dag in mijn leven op deze 14e oktober 2012 zal vallen, hangt voor vijftig procent van het buikgevoel van een wetenschapper af.

Maar ik vertrouw Don. Als we in het verleden problemen met de wind hadden, dan was dat niet omdat hij ons verkeerde informatie gaf, maar omdat we het tijdvenster gepasseerd waren. Zoals bij de afgelasting vier dagen voor 14 oktober. Toen wisten we ook wanneer de wind kwam. Wat we niet wisten, was dat de grote koelslang die door mijn capsule liep om deze bij opgaande zon te koelen, voortdurend op de radioknop had gedrukt. Ik stond voortdurend op zenden, waardoor de radio op een gegeven moment zo warm werd dat hij uitschakelde. Een half uur hebben we naar de fout gezocht, tot we erop stuitten, en op dat moment waren we al uit het tijdvenster. Toen kwam de wind en haalde een streep door onze rekening. Maar daar kon Don Day niets aan doen. Zijn fiftyfiftyprognose is voor honderd procent uitgekomen.

Wat Don betreft kan het dus vandaag daadwerkelijk gaan gebeuren. Logisch dat ik in de nacht ervoor geen oog dichtdoe. De redenen zijn overigens veelvoudiger dan gedacht. Andy had mij verzekerd dat geen mens op de vooravond van zo’n dag rustig zou kunnen slapen. Daarbij komt nog een *pool party* voor mijn raam. Een Mexicaanse familie heeft zich daar ’s avonds geïnstalleerd. En de avonden beginnen bij de Mexicanen in deze omgeving over het algemeen nogal laat en willen nogal eens een beetje uitlopen. Dat ze niet compleet geruisloos verlopen, behoeft waarschijnlijk geen betoog. Aan slaap valt alleen al vanwege het geluidsdecor niet te denken. Mijn vriendin gaat naar beneden om met de manager te praten: ‘Mijn vriend ligt boven, hij probeert te slapen. Hij moet om twee uur ’s ochtends de prestatie van zijn leven volbrengen. Kunt u de dames en heren daarbuiten bij het zwembad niet vragen om wat rustiger te zijn?’ Dat kan hij niet. Die mensen hadden geboekt en hadden recht op het zwembad. Hij kon moeilijk de stroom uitzetten.

En dus lig ik de hele nacht te woelen met duizend gedachten in mijn hoofd. We hebben alleen nog deze ene laatste ballon. Toen we de voorlaatste bij de afgelasting ruïneerden, hebben we meteen geprobeerd om er nog een na te bestellen. Maar dat zou wekenlang hebben geduurd en we waren al te laat. Eigenlijk was de laatste startmogelijkheid al in augustus. Door het neerstorten van de capsule zijn we oktober in gegleden, al bijna aan het eind van het jaar. Aan het eind van de maand staat hier boven land zo veel wind dat een start onmogelijk wordt. Dan zouden we pas weer in juni 2013 een poging kunnen wagen. De hele flow zou eruit zijn. We zouden de complete logistiek voor de winter in de mottenballen moeten stoppen en alle medewerkers naar huis moeten sturen. En dan de pers! Zo’n 350, 400 verslaggevers, die praktisch allemaal al in de ether zijn. Een horrorscenario.

Alles hangt nu aan deze laatste ballon, deze reusachtige berg van kunststof met z’n dunne, gevoelige huid. Interessant dat zo’n project, dat al vijf jaar loopt en waarvoor we tal van reserveballonnen hebben gekocht om niet in deze noodsituatie terecht te komen, dan toch op de laatste beschikbare ballon aangewezen is. Misschien is dat nodig. Daarover denk ik na: misschien heeft een mens onbewust precies deze druk nodig om honderd procent te geven. Misschien geef je, als je weet dat er nog een tweede ballon is, maar 97 procent.

Dat soort dingen gaan deze slapeloze nacht in New Mexico door mijn hoofd. Ik ben om acht uur naar bed gegaan, omdat ik er om twee uur weer uit moet. Gewoonlijk ga ik nooit voor twaalf uur naar bed. Geen wonder dus dat mijn lichaam zich beklaagt: ‘Jongen, wat is er aan de hand? Dat is onze bedtijd niet,’ terwijl mijn verstand mij aanraadt: ‘Je hebt een beetje slaap nodig. Je hebt morgen een heel lange dag en een heel lange weg voor je.’

Ik probeer van alles, maar slaap natuurlijk niet in. Ik kijk op de wekker en denk: nog maar twee uur! Wanneer komt de slaap eindelijk? En als ik dan eindelijk inslaap, gaat natuurlijk de wekker. Nee, dat kan niet! Misschien heb ik hem per ongeluk op twaalf uur afgesteld. Nee, het is half twee. Nou, ontbijten maar dan.

Ik heb in alle jaren van de voorbereiding ook onderzoek gedaan naar wat astronauten als ontbijt gebruikten voordat ze op hun grote missies vertrokken. Neil Armstrong heb ik het kort voor zijn dood zelfs in eigen persoon kunnen vragen tijdens een gemeenschappelijk etentje in Hangar-7. Het antwoord was steevast: ‘Steak en eieren.’ Als ontbijt! Goed, dacht ik, als ze allemaal steak en eieren eten, dan doe ik dat ook. Tweemaal heb ik het geprobeerd, zat om half twee ’s nachts aan tafel,

keek naar die steak en dacht: ik ben moe, ik ben opgewonden. In deze toestand een steak, dat is niets voor mij. Maar ik moest iets eten wat lang in de maag bleef en me niet meteen naar het toilet joeg. Onderweg zou ik weliswaar kunnen plassen, maar al het andere moet voor die tijd gedaan zijn. Voor een van de eerste testsprongen was ik naar Andy gelopen: 'Ik heb een enorm probleem, geen eetlust in de ochtend. Het enige wat lukt is drinken.' Vervolgens mixte onze kok Henry Avila naar Andy's recept shakes met proteïnen, suiker en koolhydraten, lekker fruitig in twee verschillende varianten, om de energie te leveren die ik nodig had. Ik drink altijd beide.

Werkelijk verbazingwekkend waarmee ik me de avond tevoren nog allemaal bezig heb gehouden. Ik ben al weer vier weken in Amerika en heb niet één keer de gelegenheid gehad om naar de kapper te gaan. En op mijn grote dag wil ik niet slecht gekapt rondlopen. Ik vroeg Henry of hij niet ergens in de buurt een kapper wist. Mijn leven lang ben ik bij geen andere kapper geweest dan bij mijn vriend Roland Ruggenthaler in Salzburg. Tot mijn 17e knipte mijn moeder mijn haar altijd, daarna eigenlijk alleen Roland. Voor mij doet hij ook om negen of tien uur 's avonds nog de winkel open. Ik was zijn getuige toen hij trouwde, heb hem bij zijn huwelijk ooit de ringen per parachute gebracht. Hoe dan ook, onze kok Henry antwoordde: 'Ik ben kapper.'

Het kokswerk was slechts een bijbaantje, dat hij doet omdat hij er lol in heeft. We hebben nog dezelfde avond in zijn hotel afgesproken, een eenvoudig driesterrenetablissement. In de badkamer had hij zijn kapperszaak opgebouwd. Ook krankzinnig: ik breek me aldoor het hoofd hoe ik aan die stomme steak met eieren als ontbijt ontkom, en deze figuur mixt twee supershakes voor me met alles erop en eraan... en knipt ook nog mijn haar. Dat is nog eens all-inservice. Henry is belast met mijn lichamelijk welzijn en mijn uiterlijk. Ik ben blij en hij is apetrots. Als hij thuiskomt, zegt hij tegen iedereen: 'En wie heeft de shakes voor Felix gemixt? En wie heeft zijn haar geknipt?' Mijn kapsel is deze beslissende ochtend dus geen probleem meer.

En dan is het twee uur. Helmut klopt aan mijn deur, net als voor de testsprongen. Elke keer had ik het gevoel alsof ik mijn executie tegemoet ging. Ook bij de testsprongen. Nog even het galgenmaal en de cipier klopt al aan de celdeur. Nu verlaat ik deze veilige hotelkamer. Nu ga ik met elke stap de openbaarheid tegemoet. Ik ga naar beneden, loop naar de auto, daar wacht de bbc al, de jongens die voor de documentatie al vijf jaar niet van mijn zijde geweken zijn. Eindelijk is de grote dag dan aangebroken. Vier dagen geleden dachten we dat ook al, maar vandaag is

het echt zover: de laatste ballon, het laatste weervenster. Ik zeg een paar nietszeggende dingen tegen de bbc-jongens en dan: ‘Hé, ik wil nu mijn rust hebben en niet veel praten.’

Van Nicole neem ik afscheid met een kort: ‘Ciao, hè? We zien elkaar over een paar uur.’ Geen plichtplegingen. Dat heb ik altijd gehaat. Geen: ‘Ach, als jou toch iets overkomt.’ Ik ga de deur uit alsof ik elke morgen zo naar mijn werk ga: ‘Tot later, schat.’ Dat heb ik voor de eerste keer bij Tracy gezien. Als we ergens heen gingen, zei hij alleen doei tegen zijn vriendin, en weg was-ie. Niet omdraaien, niet zwaaien, niets. Nicole probeert op dat moment haar tranen voor mij te verbergen, om mij niet ongerust te maken.

Als nu alles goed gaat, zit ik vanavond hier en is het een grote bevrijding. Want één ding moet ik zeggen: hoe mooi en prachtig alles er ook uit mag zien, voor mij was het een vijf jaar durende gevangenisstraf. Zo heb ik dat werkelijk ervaren. Omdat je niets anders meer kunt doen. Ik benijdde iedereen die met vakantie ging, die heel normaal naar zijn werk ging. Natuurlijk dacht ik: het is best cool wat je doet, en als het lukt, is het helemaal cool. Maar de laatste vijf jaar ben ik door een hel gegaan. Die druk die ik mezelf opleg, dat ‘niet weten hoe het afloopt’, dat ‘zal het eigenlijk wel lukken?’ Niemand heeft het record in vijftig jaar kunnen breken, dat heeft een reden. Waarom geloof ik dat ik erin slaag, als het alle anderen in vijftig jaar niet is gelukt? Al die twijfels aan mezelf op zwakke momenten, die angst voor een terugslag. Dat ik op een gegeven moment in mijn pak klim en weer in paniek raak, zomaar vanuit het niets. Zoals een alcoholist op een gegeven moment terug kan vallen vanwege één stom biertje. Daarop heb ik steeds weer gewacht, tot op de laatste minuut. Buiten, voor de televisie, wachten miljoenen mensen die zeggen: ‘Wat is dat nu? We willen Felix zien!’

Nu, om twee ’s nachts, denk ik: nog even en ik ben vrij, ben ik weer mens en kan ik me aan andere dingen wijden, kan ik achteroverleunen, hoef ik niet meer naar Amerika om die tests te doen. Een euforisch moment, omdat het einde nadert. Het opstaan heb ik achter me, de ontbijtshakes wachten beneden in de auto, zodat ik die niet in de hectiek van Mission Control naar binnen hoef te werken. Eén ding minder te doen, één stap minder. En er zullen deze dag nog een heleboel stappen komen tot aan die ene beslissende.

Muziek is een ander belangrijk thema voor mij. Een vriend uit Zwitserland heeft voor mij een speciale versie gemixt van de soundtrack van *300*, de Spartanenfilm met Gerard Butler in de hoofdrol. Begeleid door dit geluid rijden we het half uurtje naar Mission Control, op volle

sterkte in de auto. Daarna de soundtrack van *Apollo 13* en die van *Armageddon*. Dat is mijn ritueel.

Met deze muziek uit die ruimtevaartfilms zijn we al begonnen tijdens mijn pakproblematiek. Andy en Mike hebben me aangemoedigd: ‘Je kunt het. Dat onderscheidt jou van de andere mensen. Jij hebt de mogelijkheid om van daarboven omlaag te springen.’ Deze gedachten heb ik steeds weer geprobeerd naar voren te halen. Ik kan niet naar Woodstock gaan luisteren als ik supersoon wil vliegen, dat is het verkeerde thema. Als atleet weet je zelf het beste wat jou motiveert. De een hoort graag klassiek, de ander hardrock, en ik heb nu eenmaal behoefte aan dat ruimtevaartthema.

De jongens van de bbc waren door deze muziek in dezelfde modus als wij: ‘Nu gaan we ertegenaan. Nu maken we onze film!’ Vijf jaar zijn ze erbij geweest, in goede tijden en slechte, als een vlieg op de muur, maar niet storend. Colin Barr, de producer van de bbc, is een vriend geworden. Een uiterst aangenaam mens. Er zijn tv-mensen die irritant zijn. Maar met Colin was elk interview eerder een discussie, een uitwisseling, geen uithoren. Dit project is immers niet alleen onze baby, maar ook die van hen. Ook de bbc had haar ups en downs, budgetproblemen. Voor de documentaire was twee jaar uitgetrokken. En toen was het: ‘We hebben nu voor drie jaar cameramensen, tickets, hotelkosten nodig.’ En toen nog eens twee jaar! Zij hadden hetzelfde probleem als wij, bijna nog erger, omdat de bbc immers met belastinggeld wordt gefinancierd. Die hebben op hun gebied net zo hard gevochten, met dezelfde wapens, tegen dezelfde vijand.

De bbc-jongens klimmen bij ons in de auto, Helmut geeft me mijn twee drankjes. Ik zet *300* aan en daar gaan we, over die lange rechte weg vanaf het hotel door de stad Roswell. Niemand praat, iedereen kan de route dromen. Daar komt het benzinestation, daar de kerktoren, dan Main Street, rechtsaf naar de voormalige startbaan, naar Mission Control, onze maanbasis. De beelden herhalen zich, maar ik weet: vandaag is de laatste dag. Als alles goed gaat, is het vandaag voorbij.

Een half uur duurt de rit naar Mission Control, maar vandaag gaat het veel te snel. Ik wil eigenlijk liever nog wat langer rijden. Ik wil er nog niet zijn. Maar bij het benzinestation moeten we rechts afslaan. Daar is niets aan te doen. Dan komt het moment dat ik aan de linkerzijde door de omheining heen voor de eerste keer de capsule zie, verlicht door die reusachtige schijnwerpers, omgeven door gespannen teamleden. Ik kijk omhoog naar de drie grote ballonnen. 1 meter hoge weerballonnen op verschillende hoogten, die aangeven wat de wind doet op 50, 100 en op

150 meter hoogte. Wanneer de omstandigheden ideaal zijn, staan deze drie ballonnen op één lijn. Op het moment schijnt er echter nog een beetje wind te staan. Maar, mijn god, het is nog niet eens half drie.

Bij het toegangshek moeten we Mission Control opbellen. Het escortevoertuig komt, langzaam gaat de poort open, en we worden de laatste paar meter geëscorteerd. Links van mij staan drie helikopters: camerahelikopter, medische helikopter en de heli die me na de landing uit de woestijn moet ophalen. Ik rij erlangs en denk: camerahelikopter, cool, die maakt goede beelden. Ophaalhelikopter: cool, als ik daarin zit is het klaar. Dan de medische helikopter: hopelijk heb ik die niet nodig. Die wil ik straks liever niet zien. Hopelijk blijft die staan waar hij staat.

Bij al mijn basejumps was altijd dezelfde arts erbij, Fritz Firlinger uit Linz, ongeacht of ik in Kroatië sprong of over het Kanaal vloog. En elke keer heb ik dezelfde zin tegen hem gezegd: ‘Fritz, fijn dat je er bent en ik je niet nodig heb gehad.’

We rijden langs de helikopters in de richting van Mission Control, langs alle cameramannen, die hun camera’s naar hun schouder brengen. Dan stappen we de auto uit, de wereld in. Van nu af aan zijn we live op televisie. Een korte groet en dan loop ik Mission Control in, voor de briefing. Art is daar, Joe en Don. Don zegt: ‘Het weer ziet er goed uit. Pas op, als we om zeven uur kunnen starten, dan zouden we deze wind hier hebben.’ Hij overhandigt me drie uitdraaien en wijst naar verschillende lijnen. We moeten precies het krappe tijdvenster benutten waarin de nachtwind al is gaan liggen en de ochtendwind nog niet is opgestoken. Na circa tweeënhalf uur moet ik op hoogte zijn, ongeveer 60 kilometer noordwestelijk van Roswell, boven een enorm landingsgebied.

Het laatste woord van de briefing heeft Joe: ‘Vandaag gaan we het doen! Vandaag komt er een volgend wereldrecord!’ Ik voel me vereerd, omdat hij bijna bij voorbaat al zijn record opgeeft. Ik geloof dat hij dacht: nu ben ik nog vier uur de recordhouder, nog drie, nog twee, nog één uur... nu draag ik mijn 52-jarig record over. Maar steeds heeft hij tegen me gezegd: ‘Ik ben blij dat ik kan helpen. Je verdient het!’ Ik heb me vaak afgevraagd in hoeverre een mens iets kan loslaten wat een halve eeuw zijn leven heeft bepaald.

Een paar afsluitende gelukwensen van Joe en dan ga ik weer naar buiten, de auto in die me naar de trailer rijdt. Ik word vergezeld door Andy en Klaus Hammerle. Klaus heb ik een paar jaar geleden leren kennen bij een reclameshoot voor een sponsor. Ik had kort tevoren spit gekregen en Klaus bleek een begenadigd masseur, en die wilde ik er bij Stratos bij hebben. Ik hoef maar iets ongelukkig op te tillen, mijn rug te

verrekken en vijftig mensen staan hier voor niets, omdat ik vanwege rugpijn niet kan springen. Iedere sporter heeft altijd een therapeut of een masseur bij de hand, en ik heb dat voor de eerste keer.

Ik merk na zo'n massage meteen dat ik me heel anders beweeg wanneer ik goed 'uitgelijnd' ben, zoals dat heet. Klaus zegt: 'Ik kan je altijd zo uitlijnen dat je gecenterd bent. De meeste mensen zijn niet uitgebalanceerd.' Eigenlijk heb ik het niet zo op dat soort dingen, maar miljoenen spiervezels kunnen zich niet vergissen. Tussendoor heeft ook Art me wel eens gemasseerd. Hij bleek een geniaal masseur te zijn! Dan zat ik ergens en vroeg hij me ineens: 'Zo, Felix, hoe gaat het vandaag met je?' Waarop hij me met zijn knokige vingers begon te masseren. De projectleider: organiseert, onderhandelt, en masseert. 'Goedemorgen, meneer de masseur. Of zijn we vandaag weer projectleider, Art?' Lollig was dat.

In mijn trailer masseert Klaus me een kwartiertje en lijnt me uit voordat ik in het pak klim. Dan komt de arts voor de laatste medische controle. Hij doet me een borstgordel om die voor de Navy Seals ontwikkeld is, om hartslag, ademhaling en andere vitale functies te registreren en aan de missieleiding over te dragen. Andy controleert het signaal van de gordel. Nu ontbreekt alleen nog het pak. Maar ik krijg nog een klein beetje respijt. Omdat de wind aanwakkert, wordt de start uitgesteld. Het pak blijft dus voorlopig waar het is. Ik ga op bed liggen en slaap daadwerkelijk in, 's morgens tegen halfvijf. Ik weet: tot dusver is alles goed gegaan, het ontbijt, de checks. Ik ben klaar, hoef nu alleen nog in het pak te stappen en dan een uur zuurstof in te ademen. Meer kan ik nu niet meer doen. Met nerveus rondlopen schiet je ook niets op. Dat was bij mijn basejumps ook al zo. Als alles was voorbereid, kon ik vooraf nog een poos echt diep slapen, al was het soms maar een half uur. Er is niets meer te doen, dus gaat het lichaam onder zeil en rust uit.

Een half uur later komt Andy binnen: 'Het gaat beginnen.' Ik verlaat het woon-, slaap- en badkamerdeel van de trailer, naar de ruimte ernaast, de gekoelde *gear-up area,* waar ik in het pak word gehesen en honderd procent zuivere zuurstof inadem. Het is een bijna steriele ruime. Allen behalve Mike Todd en ik blijven nu buiten, want als Mike bij het aantrekken wordt afgeleid, vergeet hij misschien een rits te sluiten of een kabel aan te sluiten, en dat zou dodelijk kunnen aflopen.

Bijna een uur duurt deze procedure: eerst het pak, dan de schoenen, dan de handschoenen, dan de helm, daarna de dichtheidscheck. Mike spreekt weinig bij dit alles. Er wordt ook niet gegrapt of gegeit. Mike maakt geen gebbetjes. In zijn vrije tijd, ja, maar dit hier is *business*. Hij

is even gespannen als ik en heeft even weinig geslapen. Hij is nerveus, want hij weet dat mijn leven ook in zijn handen ligt. Hij is 74, een oudgediende Air Force-man, die zo ongeveer iedereen die in Amerika lucht- en ruimtevaartgeschiedenis geschreven heeft, begeleid heeft. Tot slot de handschoenen. Als bij de bokswedstrijd. Buiten wacht de vijand, in dit geval het wereldruim, de toeschouwers zijn er ook al, op de tribunes en voor de televisie. Op een gegeven moment komt de atleet naar buiten, zijn muziek klinkt, en hij stapt in de boksring of in de capsule; zelfde procedure. Ik heb vroeger immers gebokst en dan zit je daar twintig jaar later en denk je: dit is een grotere tegenstander, een groter gevecht.

Dan komt Luke Aikins binnen, onze parachute-expert. Hij helpt Mike om het valscherm juist aan te leggen en de apparatuur af te stellen. Op een gegeven moment zijn de twee zover: ‘Oké, kan hij dicht?’ En dan komt de beweging met de hand waarmee ik het vizier sluit. Vanaf nu ben ik werkelijk afgescheiden, niet meer in deze wereld, maar in die van mezelf. Het moment waarop de celdeur weer dichtgaat. Je hebt je luchtpauze gehad, nu is het hup, de cel weer in, de deur valt in het slot en je zit weer een dag lang binnen, tot de volgende luchtpauze. Je haalt nog een keer diep adem in de echte wereld en dan ben je in je eigen bubbel. De volgende keer dat ik frisse lucht inadem, kniel ik met de helm in de hand in het woestijnzand, over vier of zes uur, naargelang de windomstandigheden. Nu alleen niet terugvallen vanwege het pak! Ik probeer alleen aan de invrijheidstelling te denken, aan vrijheid voor altijd.

De dichtheidstest. Het pak was steeds met veel zorg omringd geweest, werd behandeld als een breekbare vaas. En het is dicht. Dan de zuurstof. Er loopt een stopwatch mee om ervoor te zorgen dat ik geen seconde minder dan een vol uur lang zuivere zuurstof adem. Anders zou ik nog te veel stikstofblaasjes in het bloed hebben, die dan groter worden en bellen vormen en zulke heftige pijnen in de gewrichten zouden veroorzaken dat ik de hele zaak moet afbreken. Ik zit daar, adem en probeer het hoofd koel te houden. Dan komen de gedachten weer. Hoe gaat het allemaal aflopen? Stel dat het een of ander niet functioneert, dat er iets niet klopt? De hele wereld kijkt immers toe, ziet ook de mislukking. In dat geval zou je het liefst door de grond gaan. Of je sterft terwijl je vrienden, ouders en vriendin toekijken. Gruwelijk beeld. Maar ik ben optimaal voorbereid en heb vertrouwen in de uitrusting, in mijn team en ook in mijzelf. Mijn partner Red Bull heeft zoals altijd voor maximale veiligheid gezorgd. Er zijn artsen ter plekke. We hebben ons

goed ingedekt. Er moet wel heel wat misgaan. Maar dat zwarte scenario komt toch steeds weer omhoog. Die geschiedenis met de betonschaar komt weer bij me op.

’s Morgens in het bad in mijn trailer had er een betonschaar in de hoek gestaan, dus vraag ik Mike Todd: ‘Waarom staat dat ding daar?’ Waarop hij zei: ‘O ja, die moet ik nog in de heli leggen. Voor het geval je gewond op de grond aankomt, dan moet ik je uit het pak knippen.’ In het pak zit een nekring, de verbinding tussen pak en helm, die onbreekbaar moet zijn. Vandaar de betonschaar. Voor mijn innerlijk oog verrees meteen een beeld: ik lig op de grond en vecht voor mijn leven, ben misschien nog bij bewustzijn of al half in coma, en zie plotseling een figuur met een enorme betonschaar op me afkomen. Vijf jaar heb ik nu al in dit project gestoken en ik had nog nooit iets van die betonschaar meegekregen. Die moest Mike ook bij de testsprongen steeds in de helikopter bij zich hebben gehad. Hij dacht waarschijnlijk: dat hoeft Felix niet te weten, het is voldoende dat wij het weten. Maar goed dat ik het Mike gevraagd heb. Zo was er voor mij zelfs op de laatste dag nog wat te leren.

Ik zit nog steeds in de trailer, adem zuurstof in en moet veel drinken. Er zijn twee verschillende soorten zuurstof: de ietwat vochtige, medicinale zuurstof en de zogenaamde aviatorzuurstof. Daar drogen je luchtwegen compleet van uit. Daarom moet ik voortdurend vocht tot me nemen, en navenant vaak plassen. Daarvoor is het *urine collective device*, een urine-opvangzak, kortweg ucd, een soort buitenmaats condoom, dat alle astronauten gebruiken. Eigenlijk een ondergeschikt detail, maar je moet ermee leren omgaan. In het begin is het uiterst irritant, omdat je normaal gesproken gewend bent om alles uit te plassen wat er komen wil. Met de ucd moet je je beheersen, omdat het ding slechts een bepaalde hoeveelheid kan opnemen, die dan eerst weer moet afvloeien. Daarom is het belangrijk de blaas niet helemaal vol te laten worden. Ergo: hoe vroeger je het ruimtetoilet gebruikt, hoe beter. Als het condoom overloopt, wordt het vochtig in het pak. Dat zou dan bij het openen van de capsuledeur bij min 70 graden meteen bevriezen.

Ik heb zes drinkflessen bij me. Drie met zuiver water en drie met een elektrolytoplossing. Zuiver water gaat snel door het lichaam heen, omdat er geen mineralen in zitten. Met andere woorden, je moet relatief snel weer plassen. Als er elektrolyten bijgemengd zijn, blijft het water langer in het lichaam.

Eten, drinken, je goed voelen, het is allemaal van het grootste belang. Ik moet geconcentreerd zijn, mijn instrumentarium in de hand

hebben, klaar zijn om te reageren, voor het geval er iets ongewoons gebeurt. Ik heb niet veel tijd, geen hulp, moet alles zelf doen, en er komt ook niemand die mij helpt. Ik moet me voor honderd procent op mijn training, mijn vaardigheden, mijn reactievermogen, mijn kennis en mijn besluitvaardigheid kunnen verlaten. Niets mag me afleiden. Ik ben al vanaf twee uur 's ochtends onderweg, zeven uur lang. Ik heb het koud, ik voel me gestrest en krijg langzamerhand honger, maar kan alleen drinken. Nu zou een steak precies het juiste zijn. Hopelijk vermindert het lage glucosegehalte mijn prestatievermogen niet.

Dan komt de radioboodschap van Don: 'Nog tien minuten!' Tijd voor de lancering. Ik klap de laptop dicht waarover ik tot op het laatst nog muziek beluisterd heb, neem afscheid van Gerard Butler en *300* en weet: nu gaat het gebeuren.

Wat heb ik me erop verheugd om die trailer te verlaten. 'Hé, mensen, kijk eens, ik ben zover. Ik wil het!' Ik sta dus op en voel voor de eerste keer het hele gewicht op mijn lichaam. Ik zit immers al tweeënhalf uur en alles wat mij aangesnoerd is, weegt zittend niet zo zwaar. Maar als je opstaat, merk je dat je meer dan 150 kilo weegt en twee uur lang je benen niet hebt bewogen. Daarbij komen de zuurstofflessen, de helm. De deur gaat open, het is dag en ik voel de warmte van de zon. Zojuist zat ik bijna in een koelcel. Terwijl ik naar buiten kom, kijk ik in de gezichten van de jongens en alles verloopt een beetje als in slow motion. Dat gevoel had ik destijds ook op de Jezushand, toen ik daarboven stond, de helikopter om me heen cirkelde en het opeens helemaal stil werd. De hele focus trekt zich samen op het wezenlijke. Ook aan de rand van de Mamet Cave in Kroatië was dat zo. Het moet aan een systeem in het hoofd van de mens liggen, dat in een toestand van allerhoogste spanning alles wordt teruggebracht tot wat dan nog belangrijk is.

Dat is het eerste moment van deze dag dat ik echt kan genieten. Ik weet dat wanneer ik dadelijk in mijn capsule ben, de deur dicht en hermetisch gesloten, ik mijn rust heb. Nu is het mijn show, nu loopt er niemand meer aan me te prutsen, niemand sluit meer slangen aan. De omstandigheden kloppen, de ballon is al gevuld, we zijn zeer dicht bij de lancering en als ik dan eenmaal onderweg ben, moet er wel heel veel misgaan wil ik niet boven komen.

..
*

..

Een heel interessante weg, die paar meter naar de hoogwerker. Op beeld zie je: hij loopt 2 meter naar buiten en stapt dan in de bak van de

hoogwerker. Maar wat er tijdens die paar meter in het hoofd van de atleet gebeurt, dat ziet en weet geen mens. Ik heb me vijf jaar voorbereid, ben goed gemutst, heb mijn huiswerk gedaan, maar ik weet niet of ik over drie uur weer hier zal zijn. Er kan zo veel gebeuren.

Ik stap in de bak van de hoogwerker, kijk nog een keer naar de menigte, dan gaat de hoogwerker omhoog en zweef ik boven de dingen. Al zijn het maar een paar meter, ik zie de wereld al van boven. Het instappen in de capsule is een heel goed moment: nu is er geen weg meer terug. Ik snoer me vast en controleer de checklists. Mike Todd komt naar de deur van de capsule. Mikes ogen herinneren me op dit moment aan de ogen van mijn moeder. Wanneer ik vroeger van huis vertrok en zei: ‘Tot ziens, ik vlieg naar Rio,’ keek ik mijn moeder in de ogen en wist wat ze dacht: hopelijk komt hij levend weer terug. Ze sprak het nooit uit, maar ik zag het in haar ogen. Bij Mike is het net zo. Door de jaren heen is hij eigenlijk bijna een tweede vader geworden. Eén keer vond ik bij een testsprong de handgreep van het reservescherm niet meteen, ik had me te zeer op mijn camera geconcentreerd en pas 150 meter voor impact slaagde ik er alsnog in om de handgreep van het reservescherm te vinden. Mike zat toen in de helikopter, zag dat er eerst geen scherm openging, kwam mij later lijkbleek tegemoet en zei: ‘Hé, ik heb pas vandaag echt gemerkt hoe na je me aan het hart ligt.’ Dat is iemand die zich zorgen om je maakt, die aan je verknocht is, die jou over drie uur weer in de ogen wil kijken en met vreugde zeggen: ‘Hé, we hebben het gered!’ En dus zit ik in mijn kleine capsulewereldje en kijk door Mikes ogen in de ogen van mijn moeder. Dan sluit hij de deur, zijn taak zit erop.

Vervolgens wordt van buiten lucht in de capsule geperst zodat er een lichte overdruk ontstaat, die de deur tegen de afsluiting drukt. Ik zit in de hermetisch gesloten capsule. Mike zegt nog over de radio: ‘Oké jongen, ik zie je op de grond!’ Dan geeft hij het stokje door aan Joe.

‘Felix, hoor je me, over?’ hoor ik Joe zeggen.

‘Luid en duidelijk, over!’ bevestig ik het functionerende radiocontact.

‘Het is bijna zover.’

‘Geen probleem, ik ben er klaar voor, Joe.’

‘Je bent er voor geboren, Felix!’

Joe treft eenvoudig altijd de juiste mix van zakelijkheid en losheid. Dat heeft hij destijds in de jaren 50 al zo gedaan bij zijn missie: de entertainer gespeeld om ook een beetje de stress eraf te halen. Een grapje af en toe, dat scheelt al. Dan nemen we samen de volgende checklists door. Joe zegt: ‘Geef me eens de hoeveelheid zuurstof die je nu krijgt.’

Gewoon om te controleren of mijn cijfers kloppen met de waarden die naar Mission Control worden verzonden. Op tv ziet het er ondertussen uit alsof we niets te doen hebben. Maar ik heb een heleboel te doen. Een van de belangrijkste taken is het wederzijds checken van alle waarden. Voor de start geeft Joe de microfoon over aan onze lanceringsleider Ed: ‘Hé Ed, jouw beurt.’ Uit een klein zijvenster, een soort patrijspoort, zie ik buiten de ballon, 200 meter lang, hoe hij zich geleidelijk opricht en naar boven wegzweeft. In het inwendige van de capsule heb ik acht verschillende camera-instellingen, die ik met een schakelaar kan wisselen: naar boven, naar onder, opzij. Ik schakel de bovenste camera in en zie wat de ballon doet. Ik kan niets doen, behalve hopen dat de jongens alles in de hand hebben. Plotseling voel ik een ruk, dat betekent: nu komt de truck in beweging. Ik schakel over naar de truckcamera, wil dat alles ook meebeleven, omdat ik weet: dit komt nooit meer terug.

Als het vandaag allemaal lukt, zal ik dit nooit meer doen. Dan ga ik weer naar huis en daarom wil ik al deze indrukken meepakken en ervan genieten. Zodat het mij niet zo vergaat als die olympisch kampioene over wie Andy mij verteld had. Ze had wel olympisch goud gewonnen, maar huilde bij de uitreiking. Niet van vreugde, maar omdat ze zo teleurgesteld was dat het niet zo aanvoelde als ze had gedacht en gehoopt. Ze had gedacht dat daar staan de mooiste ervaring van haar leven zou worden, en toen het zover was, voelde het gewoon niet zo geweldig aan. Ze heeft een gouden plak in de hand, iedereen juicht, maar zij mist de bevrediging. Had ze op de weg ernaartoe maar een beetje meer genoten, dan was de zege des te mooier geweest. En dit genieten van alle, vele stappen is na de ontmoeting met Andy een doel voor mij, net als de sprong zelf: de laatste keer het pak aantrekken, de laatste keer zuurstof ademen, de laatste keer aan de haak hangen, de laatste keer met Joe via de radio spreken.

Behalve Ed en de truckbestuurder spreekt nu niemand meer, geen gebabbel, geen grapjes. Radiostilte. Eén misverstand zou alles kunnen bederven. Iemand zou *‘Release!’* kunnen verstaan, het teken dat de capsule van de kraan moet worden losgehaakt, terwijl iemand alleen maar ‘*Easy’* zei. Nu gaat het om millimeterwerk. Ed moet de snelheid van de truck aanpassen aan de zich langzaam oprichtende ballon. Majesteitelijk komt de plastic reus omhoog, maar Ed moet de truckbestuurder nog terughouden tot het perfecte moment gekomen is. En dan stijg ik op, amper voelbaar ontkoppelt de kraan de capsule, die nu alleen nog aan de ballon hangt. Ik hoor Joe al: 'Hé Felix, je gaat de

ruimte in!’ We zijn op weg. Het ziet er goed uit, het gaat de goede kant op.

Mijn belangrijkste taken zijn nu: radiocontact houden met Mission Control en het doorgeven van de juiste parameters voor het afstemmen van de gegevens. Bovendien moet ik proberen om het drukverschil tussen binnen en buiten constant te houden. Daartoe heb ik twee hoogtemeters naast elkaar: een die de buitendruk aangeeft en een voor de binnendruk. Zoiets automatisch laten doen zou een waanzinnige technische soesa zijn. Maar als ik iets over het hoofd zie, verliezen we druk en is de deur niet meer dicht. Daarnaast moet ik de lucht in het inwendige van de capsule constant op 28 procent zuurstofgehalte houden, dus ben ik voortdurend aan het afstellen, voortdurend in de weer op mijn weg naar boven. Dat is goed, want zo gaat de tijd sneller en blijft er niet zo veel tijd over om te piekeren.

Ongeveer op de helft van de geplande uitstaphoogte merk ik dat mijn vizier licht beslaat. Verdomme, daar is het weer, het probleem met het vizier. Ik draai de tientraps vizierverwarming een beetje hoger. Het duurt altijd een tijd voor die reageert, maar ditmaal is er ook na een paar minuten niet veel gebeurd. Het vizier is nog steeds licht beslagen. Ik zet hem op stand 10, om te zien of de vizierverwarming eigenlijk wel functioneert, maar ik merk geen verschil. Dat kan alleen betekenen dat de verwarming is uitgevallen. Ik meld het aan Joe, en die zegt:

‘Ach, dat bestaat niet. Zet hem eens op 10!’

‘Ik heb alles al geprobeerd. De vizierverwarming werkt niet.’

‘Ja, dat duurt een tijd. Je bent juist in de koudste luchtlaag…’

‘In de capsule heb ik constant 12 graden, ongeacht of het buiten min 70 is of min 20. Hierbinnen heb ik 12 graden, en mijn vizier beslaat.’

Op dit moment stort voor mij de wereld in. We moeten nu een beslissing nemen, voordat mijn pak onder druk wordt gezet. Daarna ben ik extreem beperkt in mijn bewegingen en zal ik minder mogelijkheden hebben om iets te veranderen.

Ik hoor Joes stem: ‘Phil, check je scherm.’ Dat is onze geheime code. Het teken dat we naar een privéfrequentie overschakelen, waar de rest van de wereld ons niet kan horen en we vrij kunnen praten. We zijn halverwege mijn weg omhoog. Je weet donders goed: dit is de laatste ballon en de laatste week met goed weer. Je wilt niet overhaast afbreken, maar je wilt ook niet zonder zicht daarbuiten staan en dan moeten springen.

Nu ging het heen en weer tussen Mission Control en mij:

‘Weet je zeker dat de vizierverwarming niet werkt?’

‘Let op, ik adem nu een keer op het vizier. Kijk hoe langzaam het weer wegtrekt! Daar dient zich een probleem aan.’

Die oplossing ligt uiteindelijk in de complexe techniek van mijn chest pack, de aerodynamisch gevormde doos op mijn borst. Deze levert tijdens de sprong de noodzakelijke energie voor de vizierverwarming en brengt de radioverbinding met de aarde tot stand. Bovendien registreert hij de gegevens voor mijn wereldrecord. Maar zolang ik in de capsule zit, vervult het zogenaamde *onboard-system* deze taken.

Op grond van mijn training vermoed ik de oorzaak in het onboard-system. Om dat te testen moet ik me nu juist van dat systeem loskoppelen, zodat het chest pack actief wordt. Mocht dat lukken, dan hebben we de oplossing. Het gevaar bij deze procedure is dat ik op het moment dat ik me van het onboard-system losmaak, het radiocontact met Mission Control zou kunnen verliezen.

Voor het geval de missie afgebroken moet worden, hebben we het codewoord rtb afgesproken, *return to base*, ‘terug naar huis’. Aangezien we nu het radiocontact zouden kunnen verliezen, hebben we bovendien een visueel teken nodig. Duim omhoog staat voor ‘Doorgaan!’, duim omlaag voor ‘Haal me naar beneden!’. Bij het laatste teken zou ik in vrije val met de capsule naar beneden gaan.

Nu ben ik op halve hoogte, slechts drie kwartier van het succes verwijderd, en dan staat of valt alles met de vizierverwarming, die al bij de eerste test in Brooks het probleem is geweest. Maar mijn analyse was juist! Ik voel hitte in mijn gezicht! En de radioverbinding blijft intact: ‘Het werkt! *We press on!* Ik heb nu vizierverwarming en denk dat we het erop kunnen wagen.’ Op dit moment wisselen we van radiokanaal en zijn na tien minuten onzekerheid weer voor de rest van de wereld te ontvangen.

De reis gaat verder. En verdomd snel. Joe maant: ‘Als je nog een keer het regenwoud in moet, haast je dan!’ ‘Regenwoud’ is onze geheime code voor ‘naar het toilet gaan’.

Na enkele minuten zijn we op afspringhoogte en zelfs erboven. De heliumballon is barstensvol en dreigt te barsten. We moeten ballast in de vorm van plastic kogels afwerpen, wat met een druk op een knop vanuit de capsule of beneden door Mission Control gestuurd kan worden. We moeten de juiste balans vinden: we willen zo ver mogelijk naar boven, want: hoe hoger je afspringt, hoe groter de kans om door de geluidsbarrière te gaan en nog sneller te vliegen. Anderzijds mogen we de ballon niet overbelasten. Die meet inmiddels 850.000 kubieke meter, de grootste heliumballon die ooit met een mens aan boord is opgestegen.

Traditionele heteluchtballonnen met acht, negen passagiers meten slechts 4000 kubieke meter.

Op een hoogte van 38.964,4 meter staat vast: dat is genoeg. Ook al zou 40 kilometer een mooi rond getal zijn geweest. Joe en ik beginnen met de *egress*-check, het doornemen van de laatste van alle checklists: 42 punten scheiden mij nu nog van de sprong. Punt voor punt nemen Joe en ik de lijst door, van de drukregulering van het pak, het maximale verwarmen van handen en voeten voor de uitstap de kou in, het activeren van de pak- en chest pack-camera's, via de talrijke ventiel- en parachutechecks tot en met het neerklappen van het getinte buitenvizier, dat mijn ogen tegen de extreme zonnestralen op deze hoogte zal beschermen. Nog talloze checks later pas ik de druk in de capsule aan de buitendruk aan, zodat de deur zich onder de bijna-vacuümomstandigheden laat openen. Omdat mijn pak onder maximale druk staat, is mijn bewegingsvrijheid nu met vijftig procent verminderd. Zelfs het kleinste handgebaar wordt een marteling. Maar ik besef dat ik ver boven de zogenaamde Armstrong-grens ben; zonder de bescherming van het pak zou ik binnen vijftien seconden schuim op de mond hebben, mijn bloed zou koken, ik zou op slag dood zijn.

Alles loopt volgens plan, maar als Joe mij het teken geeft de deur te openen, beweegt deze zich ondanks de laatste drukvermindering niet uit de sponning. Ik probeer met mijn hand de greep te omvatten waarmee de deur mechanisch te openen is, maar door de druk in mijn pak kan ik mijn vingers amper afzonderlijk bewegen. Ik baad in het zweet als de deur eindelijk meegeeft. Van boven de deuropening dwarrelt ijs omlaag. Het moet zich op mijn weg omhoog hebben opgebouwd. Ik activeer mijn chest pack en koppel me los van de *onboard*-zuurstof. Er rest mij nu nog zuurstof voor ongeveer tien minuten.

Het drukpak is nu afgesloten van alle capsulesystemen. Tot in mijn vezels gespannen schuif ik de stoel het laatste stukje naar voren. Ik maak de veiligheidsgordel los en hijs mijn 150 kilo zware lijf met een ongelooflijke krachtsinspanning door het kleine uitstapluik het mensvijandige niets tegemoet.

Voor de eerste maal zie ik de kromming van de aarde, en de hemel boven mij is bedrieglijk zwart en tegelijk adembenemend mooi. In de vijftien seconden dat ik op de treeplank sta, probeer ik me optimaal te positioneren, nog een paar centimeter naar voren – dan ben ik klaar. Ik weet dat de hele wereld toekijkt en ik zou willen dat ze kon zien wat ik nu zie. Over de radio zeg ik: 'Soms moet je ver omhooggaan om te zien

hoe klein je eigenlijk bent. *I'm going home now.*' Ik groet, doe een stap naar voren en val.

Wat er nu gebeurt onttrekt zich aan mijn invloed. Iedere parachutespringer werkt met het element lucht, kan het dankzij zijn vaardigheden in vrije val beheersen. Die lucht ontbreekt nu echter. In de volgende veertig seconden kan ik niets doen. Ik kan alleen wachten, moet in deze verscherpte alertheid volharden en afwachten wat er gebeurt, om zo snel mogelijk te kunnen reageren op wat er komt. Maar wat er komt weet ik niet, omdat er geen ervaring in het supersone bereik is. Het enige wat ik weet, is dat ik verdomd snel ga en daarom erg moet oppassen.

Er is niets wat aan mij voorbijtrekt. Het ontbreekt aan de oriëntatiepunten die me laten zien hoe snel ik precies ga. De lucht maakt nu een heel eigenaardig geluid. Een krankzinnig gesis. Zoiets heb ik nog nooit eerder gehoord. Misschien wordt dit geluid door de helm veroorzaakt. De eerste vijf, zes, zeven seconden na de afsprong ben ik nog in een opgerichte positie, met mijn voeten naar beneden. Gaandeweg kiep ik voorover. Dat had ik al bij de 22-kilometersprong en daarna bij die van 30 meegemaakt. Ik weet wat er komt. Dat is fysica. Als het zwaartepunt hoog ligt, kan het alleen naar beneden gaan. Dat kan niet anders. Ik weet dat het ditmaal langer zal duren voor ik mijn val op een of andere manier kan beïnvloeden. Bij de eerste testsprong van 22 kilometer hoogte duurde het 6 seconden voor ik voorover kiepte. Je vliegt dan bijna op de rug, ziet de capsule en de reuzenballon ver verwijderd, je enige referentiepunt. Verder is er niets. Bij de tweede sprong, van 30 kilometer, duurde het al 15 seconden. Mijn draaiingen werden sneller, 150 kilo aan gewicht, dat steeds onbestuurbaarder werd. En nu zijn we nog eens 9 kilometer hoger, dat gaat nog veel langer duren. En dan kantel ik opeens naar links weg en denk: *damn*, wat is dat nu?

Ik begin te draaien. Vijfmaal met de klok mee. Intuïtief breng ik mijn handen naar mijn lichaam, en merk dat ik de andere kant op ga. Ik heb geen gevoel, nergens, maar weet: ik moet het hoofd koel houden en naar een oplossing zoeken.

En daar komt dat analytische denken weer in het geweer, deze vaardigheid die ik in de voorbije 27 jaar steeds opnieuw heb bewezen: in lastige, complexe situaties eerst maar eens de rust bewaren. Ik weet dat ik snel, zeer snel ga, dus moet ik alles wat ik nu doe heel langzaam uitvoeren. Ik probeer mijn armen en benen juist te positioneren en heb daar al mijn skydive- en basejumpervaring bij nodig. In paniek ben ik

niet. Alleen geen snelle bewegingen maken, anders loopt het fataal af. Tegelijk is me duidelijk dat ik in geen geval sneller mag draaien dan met 3,6-voudige aardversnelling. Als dat zes seconden lang zou gebeuren, gaat mijn stabiliseringsscherm open, dat Luke speciaal hiervoor heeft ontwikkeld. Bij deze belasting zou ik anders op een gegeven moment het bewustzijn verliezen. Maar ik wil nog geen reddingsparachute, ik wil de oplossing zelf dichterbij brengen. Mijn g-meter zit aan mijn pols. Als ik erin slaag die een beetje dichter bij mijn lichaam te houden, geeft hij minder g's aan. Dat is extreem inspannend, maar mijn enige kans. 27 rotaties later, na al het analyseren en uitproberen, krijg ik het gevreesde *flat spinning* ineens onder controle en ben ik de situatie weer meester. Nu vlieg ik mezelf naar huis.

Hoewel mijn helmvizier opnieuw begint te beslaan, weet ik: ik ben uit de gevarenzone en kan in geval van nood het scherm openen. De opluchting is enorm. Ik heb geen idee of ik supersoon heb gevlogen, maar het belangrijkste is nu dat ik het voor elkaar heb gekregen om me op eigen kracht en kunnen weer te stabiliseren. Op 5200 voet open ik het scherm, 5000 was het plan volgens het protocol. Maakt niet uit, ik heb het overleefd. Nu moet ik alleen nog weten waar de wind vandaan komt en veilig landen.

*

..

Nog nooit in mijn hele leven als springer heb ik over mijn landingen nagedacht. Voor mij was dat altijd als inparkeren voor geoefende autobestuurders. Maar vandaag parkeer ik in ten overstaan van de hele wereld. Opeens heb ik stress. Ik wil staand landen. Maar dat is helemaal niet zo eenvoudig: ik ben moe en uitgeput en kan niet voelen waar de wind precies vandaan komt. En met rugwind heb je dan snel 6 g bij het landen. Maar het gaat perfect: twee stappen uitlopen, gelukt. Ik zak op mijn knieën en ben oneindig opgelucht. De volgende tien seconden maakt het me absoluut niets uit of ik de geluidsbarrière heb doorbroken of niet. Ik ben gewoon blij dat ik beneden ben en niet live voor mijn vrienden en ouders gefaald heb. En nog veel belangrijker: niet voor hun ogen ben gestorven.

En daar komt de helikopter ook al. Mike Todd rent op me toe en is blij als een kind. Het is geweldig om hem weer te zien, hem in de ogen te kijken! Mike roept: 'Hé, je hebt het gedaan! Je hebt het verdomme écht gedaan!' Pas nu dringt het tot me door. Hij haalt de helm van mijn hoofd, maakt de lijnen los, straalt over zijn hele gezicht. En daar is Colin met zijn bbc-jongens al ter plekke om de eerste vraag te stellen. Ik kan me

later niet herinneren wat hij me eigenlijk precies gevraagd heeft. Op mijn landingsplek zijn ontzettend veel mensen die mijn vlucht gevolgd hebben. Ze vertellen me nu allemaal dat ze de supersone knal gehoord hadden. Ik zeg: ‘Onzin, dat bestaat niet. Dat beelden jullie je in.’ Maar er komen steeds meer mensen die de knal gehoord hebben. Waanzin! Op dit moment is dat nog helemaal niet zo belangrijk voor me.

..

*

..

Nu werd ik met de helikopter teruggevlogen naar Mission Control, gelukkig met de juiste heli, niet die met de arts. Al bij de eerste en tweede testsprong had ik er waanzinnig van genoten om in de helikopter te zitten, op 50 meter hoogte boven de woestijn te vliegen, met het pak nog aan mijn lijf. Een gaaf gevoel. Ik wist: test geslaagd, nu heb ik weer een maand rust. Dat was altijd een mooie beloning, die terugvlucht. Ik vlieg nu eenmaal graag helikopter. Je zit daar, voelt je vrij en ontspannen, je leeft, hebt je eerste testsprong achter de rug. Bij de tweede zeg je: ‘Cool, nu nog eens!’ In de laatste twee minuten van dat half uurtje vliegen voordat je aankomt, zie je Mission Control al liggen, je draait nog een rondje om de toren, groet de jongens daar. Mooie momenten.

Bij de vlucht na de grote sprong was het niet anders. Ik zat met onze piloot Aaron Fitzgerald voorin, met Mike en een Hongaarse fotograaf achter mij. We beseften allemaal: het is voorbij. We hebben het geflikt. Felix heeft zijn sprong gemaakt, hij leeft, en hij heeft waarschijnlijk ook supersoon gevlogen. Wat een voldoening, wat een genot, om daar in die cockpit te zitten en te weten: straks staan daar mijn vader, mijn moeder, mijn broer, Nicole, mijn vrienden, het hele team. Vijf uur geleden zagen we elkaar voor het laatst. Toen was alles nog in het ongewisse en nu is er alleen nog de vreugde het overleefd te hebben, en het succes natuurlijk.

Ik vond het zo fijn om in die helikopter te zitten dat de tranen me in de ogen schoten. Ik heb verder nooit gehuild, even afgezien van mijn ‘pakdrama ’ op het vliegveld. Maar in de heli sprongen de tranen me echt een paar keer in de ogen. Het is voorbij. De gevangenisdeur is open, ik ben buiten, ik heb weer de vrijheid om alles te doen wat ik maar wil.

Het aanvliegen op Mission Control. Een rondje langs de toren, zwaaien, de mensenmenigte op de balkons, de satellietschotels. Alle camera’s waren op mij gericht. Het liefst had ik dit beeld een half uur lang gevierd, in slow motion. Het moment dat ik weer terugkom, mijn moeder en mijn vriendin om de nek val, en iedereen alleen maar oneindig opgelucht is. Dat komt nooit meer terug, dit moment. Het was

mij duidelijk dat ik nooit meer in mijn leven iets zou doen wat deze grootte en deze dimensie zou hebben. Daarom moest ik elk moment in me opzuigen: het uitstappen, de eerste slede waar ik op stap als ik de heli verlaat. Alle ellende en irritaties van de voorbije vijf jaar, alle tegenslagen waren vergeten.

Ik viel Joe om de nek, mijn vader, mijn moeder, Nicole en alle anderen. Het was bizar! Ik kon niet geloven wat ik daar zag, vooral bij mijn vader. Ik geloof dat die nog nooit in zijn leven zoiets had beleefd. Hij had nooit grote emoties getoond, behalve bij de dood van zijn vader. En Joe zei: ‘Nu heb jij het record.’ Maar ik wist precies: ik zou altijd alle schijnwerpers op hem richten, op deze grote oude man.

Een echt mooi moment was vervolgens de gang naar de trailer die ik zes uur tevoren verlaten had. Dat gevoel, te weten: nu trek ik het pak uit... voor altijd! Ik heb daar nog even met Mike gezeten. Dat wilde ik echt met hem vieren: de uitrusting stap voor stap uitdoen, weer een normaal mens worden. Nog één keer de ritssluiting openen, handschoenen en hoogtemeters afdoen, en dat was het dan. Een lange reis liep ten einde. Ongeacht hoe goed ik het uiteindelijk onder controle had, mijn vriend is het pak niet geworden. Ik stapte er eindelijk uit, en dat voelde goed. Het was een van de beste momenten.

Toen volgden persconferenties en lange interviews. Dingen die ik haat, maar over me heen moest laten komen, hoewel ik deze momenten eigenlijk alleen nog met mijn familie en vrienden wilde doorbrengen. Na de bijeenkomst met de pers heb ik mijn intiemste kring om me heen verzameld: ‘Laten we nog één keer naar Starbucks rijden!’ Daar hadden we al honderden uren doorgebracht, dat was ons vaste stek in Roswell. Dan zit je daar en alles wat er dan gebeurt, komt in een volkomen ander licht te staan. Zonder de gedachte aan morgen, overmorgen of volgende week. De bewoners van Roswell kwamen langs om me te feliciteren, ook een politieman: ‘Hé Felix, ik heb je op televisie gezien.’ Op een schoolbord in Starbucks stond: *‘Gefeliciteerd Felix! Je hebt het gedaan!’* De Iced Mocca zonder slagroom was daar altijd mijn favoriete koffie geweest, de grootste beker. Daar had ik er aardig wat van gedronken. Een echt mooi slot: uitblazen, niets meer doen.

’s Avonds om acht uur was er de grote party met de hele ploeg, bij Andre in de Cattlebaron. Daar at ik bijna altijd, zalm met rijst, elke dag zelfs, omdat ik het goed verdroeg en er bijna geen indigestie van krijg. Als ik nu zalm met rijst eet, is het bijna alsof ik terug ben in de gevangenis. Die smaak heeft zich ingebrand.

Joe heeft vervolgens een geweldige speech gehouden. Hij stond bekend om zijn toespraken en zijn eloquentie: altijd raak en doortrokken van menselijkheid. Joe is zijn leven lang een mens gebleven die aangenaam in de omgang is, en dat is lang niet iedereen die zo veel gepresteerd heeft als hij. Die humor, dat menselijke hebben de meesten van deze jongens niet, omdat ze meestal uit het leger komen en aan de harde en gecontroleerde kant zijn. Op Joes speech volgde die van de burgemeester van Roswell. Hij sprak zeker een half uur lang en riep Joe en mij uit tot ereburgers van de stad! We kregen de sleutel van de stad en bovendien werd er een feestdag naar mij vernoemd, die van toen af elk jaar op 14 oktober in Roswell zou worden gevierd. Door mij hebben ze daar voortaan vrijaf op 14 oktober! Tot twee uur 's ochtends heb ik handtekeningen uitgedeeld, me met mijn hele ploeg op de foto laten zetten en er eigenlijk niet echt van kunnen genieten. Je wilt je terugtrekken met je vrienden en zeggen: 'Jongens, het is achter de rug.' Geen kans, en daar heb ik onder geleden, dat ik van die unieke momenten niet ten volle kon genieten.

Toen de party op zijn eind liep, wist ik dat ik niet zou kunnen slapen. Ik was bang om iets te missen. Ik bruiste nog van energie. Ik was eindelijk in vrijheid: 'Hé jongens, wat doen we nu?' Ik ben toen met Helmut Wahl om vijf uur 's ochtends nog eens naar Mission Control gereden. Gewoon zitten en de woestijn in kijken. De dag ervoor was het hier rond dit tijdstip een drukte van belang geweest, nu heerste er rust. Er was niemand meer aan het werk, er stond geen capsule meer buiten, er was geen kip meer. De anderen lagen allemaal in bed. We zouden misschien ooit nog eens naar Roswell terugkeren, maar Mission Control zou er dan niet meer staan. Dan zou hier alleen nog woestijn zijn.

We keken hoe het langzaam licht werd. Net als op de dag ervoor, alleen had ik de zonsopgang toen vanuit de patrijspoort van mijn trailer gezien, met een helm op mijn hoofd, niet wetend wat de dag zou brengen. Wat een verschil: warme zonnestralen, die ik voor het eerst in jaren zonder die enorme druk voelde! Een dag begint, gisteren om deze tijd hoopte je dat hij goeds zou brengen. Vandaag kijk je terug, maar alleen om te zien hoever je gekomen bent. We hadden de wereld bewezen wat lange tijd voor onmogelijk was gehouden.

..
*
..

En dan was daar nog de ballon. Hij was een poosje na mijn landing geborgen, net als de capsule. Nu lag hij op een vrachtwagen, als een dode

reus. Zo had ik de ballon nog nooit gezien. Gisteren was dit fragiele ding nog het belangrijkste op de wereld geweest. Aan deze ballon had alles gehangen. Ik klom op de truck, ging op de ballon staan en zei zachtjes: ‘Bedankt.’ Als afscheid sneed ik er een groot stuk uit en nam het mee naar huis.

Deze tijd van de stilte na de sprong, na het grote tumult, was heel belangrijk voor mij. Nog een keer ervaringen uitwisselen met Helmut en Mike, mijn performance-coach, met wat afstand nu. Bij elkaar zitten en het succes opzuigen. Dat kon ik niet met iedereen delen, niet eens met mijn eigen vriendin, omdat zij er op tal van kritieke momenten niet bij was geweest. Over dat alles nog eens nabomen met de betrokken mensen, dat was voor mij buitengewoon belangrijk.

Tegelijkertijd wilde ik het wat analyseren betreft ook niet overdrijven. Iemand heeft eens de volgende gedachte met mij gedeeld. Mensen vragen zich altijd af: ben ik de juiste weg gegaan, destijds, toen ik links ging in plaats van rechts? Het antwoord is altijd: ja. Omdat het niet uitmaakt welke weg je kiest. De mens zal van de weg die hij heeft gekozen de juiste maken. Als ik naar links ga, maak ik er het beste van en dus is het juist. En als ik naar rechts was gegaan, had ik daar ook het beste van gemaakt en daarom zou ook dat de juiste weg zijn geweest. Zolang ik er maar mijn hele energie aan geef.

Vroeger wilde ik politieagent worden, maar ik werd in het selectieproces slechts elfde. Ze namen er tien. Toen ging ik het leger in en plotseling was het: ‘Meneer Baumgartner, we willen u toch.’ Ik had echter al voor het leger getekend. Misschien zou ik nu een goed politieman of opperbevelhebber van het Oostenrijkse leger zijn geweest. Ik ben een succesvol parachutespringer geworden.

Zo langzaamaan werd het nu tijd om afscheid te nemen. Nicole moest naar huis, omdat ze geen verlofdagen meer had, en ook van mijn ouders nam ik afscheid: ‘Tot over een paar dagen bij de welkomstparty in Salzburg!’ Voor twaalf uur ’s middags was er nog een grote mediameeting met tachtig journalisten uit de hele wereld gepland, live satellietuitzending, de hele santenkraam. Ik zat met mijn familie en vrienden in het hotel aan het ontbijt en dacht: nu is het half elf. Om twaalf uur sta ik weer voor de hele wereld en dat terwijl vandaag niet anders is dan gisteren. Er is niets veranderd. En daarna kwam ook míjn laatste dag al: afsluitend interview met de bbc, daarna naar huis. Ik had nooit echt tijd gehad om gewoon eens mens te zijn, zonder camera, zonder over de sprong te praten. Gewoon alleen bijkomen met mijn naaste kring. Ik kreeg een idee en stuurde mijn assistente Lisa Fürst een

sms: 'Trefpunt voor ons hotel om elf uur. We proppen onszelf allemaal in jouw bestelbusje, rijden naar Albuquerque en maken er een gezellige middag van!' De volgende sms ging naar Helmut: 'S.v.p. mediameeting afzeggen. Dit is mijn laatste dag en mijn dierbaren zijn er nog. Dit moment komt nooit weer.'

Nog geen twee minuten later schreef Helmut terug: 'Dat kun je niet maken! Er zijn vier satellieten geboekt! Wat dat kost! Tachtig journalisten: wat moet ik hun vertellen?' Ik belde hem op: 'Dat is heel simpel: we hebben een heleboel mensen die allemaal wat te vertellen hebben, van Art en Joe tot aan weerman Don. Er zijn duizend dingen te vertellen. Het zou mooi zijn wanneer ze het team eens aan het woord lieten.' Een paar journalisten waren echt pissig. Het kon me niets schelen. Ik had een verdomd goede tijd met mijn dierbaren. Dit is mijn leven, mijn verhaal.

..
*
..

Twee maanden na de geslaagde Stratos-sprong was er buiten in de woestijn een fotoshoot met mij, in het drukpak, voor het 125-jarig jubileum van *National Geographic*. Mike Todd, die me altijd in dat gehate ding had gehesen, was ook van de partij. Sinds de sprong hadden we elkaar niet meer gezien. Die ochtend hadden we met elkaar gebeld en hij zei: 'Ik dacht al, ik zie je nooit meer.' Toen we elkaar midden in de woestijn voor de fotoshoot troffen, geloofde ik mijn ogen niet. Niet alleen had hij een rookpatroon afgestoken, opdat we hem en de enorme trailer midden in de verlaten pampa toch vooral niet over het hoofd zouden zien, nee, hij had ook al drie drinkflessen met rietje voor de helm keurig gevuld, en hij had elk stuk ondergoed bij zich dat we ooit bij dit project hebben uitgeprobeerd. Het ene was te krap, het andere te wijd, in het ene zweette ik meer, in het andere minder. Alle varianten had hij bij zich, uiteraard fris gewassen. Mike was in *mission*-modus, alsof we de sprong nogmaals zouden doen.

Twee maanden nadat ik voor de laatste keer in het pak klom, zitten we weer in de woestijn, en hij trekt mij al weer dit verdomde ding aan. Hij knielt voor me, ik vraag hem grijnzend: 'Kun je het nog?' Hij lacht. Elke beweging klopt natuurlijk. En het is echt fijn om die pakgeur weer te ruiken, de helm op te zetten en te weten: 'Hé, ik heb het klaargespeeld. Ik hoef niet meer.' Gewoon nog één keer de wapenuitrusting dragen waarmee ik de slag gewonnen heb, en ik denk bij mezelf: het was toch een mooie tijd. Nu zit ik weliswaar opnieuw in deze uitrusting, maar

vandaag hoef ik het strijdperk niet meer in. Een mooi moment, waarschijnlijk het enige waarbij ik zoiets als tevredenheid in dit pak heb ervaren. Inmiddels wordt het in een enorme kluis bewaard, achter dikke stalen deuren. Goed zo.

Mijn weg, mijn dromen: hoe het verdergaat

Sinds 14 oktober 2012 ben ik nog niet tot rust gekomen. Zo'n 12.000 ongelezen e-mails wachten op een antwoord en bijna evenveel aanvragen hebben me langs andere wegen en vanuit alle windstreken bereikt: een vrouw die haar huis is kwijtgeraakt, een kind dat een nier nodig heeft, een Air Force-soldaat aan wie ik een onderscheiding moet uitreiken. Of een discussiepanel over de persoonlijkheidsontwikkeling van jongeren. Daar zou ik wel wat te melden hebben: de jeugd wordt tegenwoordig vroeger dan ooit schrijven, lezen en rekenen bijgebracht. Sociale aspecten, hoe je je in de samenleving gedraagt en met je medemens omgaat, komen er bekaaid van af. Tegenwoordig worden relaties via sms begonnen en beëindigd, veel jongeren zitten alleen nog voor de computer en beleven alles bijna uitsluitend virtueel. Ik vrees dat het grootste deel van de jeugd met supersone snelheid naar de verdommenis gaat.

Het goede aan mijn bekendheid is dat wat ik zeg en doe gewicht in de schaal legt. Naar mijn mening over de verschillende thema's wordt geluisterd, meer dan vroeger. Zodra iemand olympisch kampioen wordt, is hij interessant. Dan wil men weten: wat doet hij? Wat denkt hij? Mij gaan de toekomstperspectieven van onze jeugd aan het hart. De kinderen zijn onze toekomst. Maar wat voor een tijd ligt voor hen? Tal van politici zijn in de ogen van velen corrupt. De euro: keldert. Werk zoeken: waarvoor? Heeft toch helemaal geen zin. Zo denken velen. In zoverre zou het goed zijn als er weer mensen waren die de volgende generatie haar motivatie teruggeven. In de politiek zie ik deze mensen op het ogenblik helaas niet. Dus moeten de sport en andere mensen het op zich nemen om te motiveren!

Ik heb het gemerkt aan de weerklank, aan de vele schriftelijke reacties en tekeningen waarmee kinderen naar me toe gekomen zijn. Daar is iets gebeurd. Stratos heeft in de hoofden iets teweeggebracht, heeft mensen gemotiveerd en geïnspireerd. Misschien kan men de kracht van deze beelden en indrukken benutten en zeggen: 'Ja, je kunt zoiets bereiken. Je hoeft niet supersoon te vliegen, maar in jouw vak kun je het ook tot iets brengen! Geef niet op, wat anderen ook zeggen. Als je het echt wilt, dan kun je het bereiken!' Als kleine jongen klom ik in bomen

en droomde ik van springen, en die 3 meter van toen zijn er uiteindelijk bijna 39.000 geworden.

Echt inschatten wat mijn sprong vanuit de ruimte in de hoofden van de jeugd heeft aangericht of in de toekomst nog zal aanrichten, kan natuurlijk nog niemand. Misschien hebben we over niet al te lange tijd weer meer astronauten, meer ruimteonderzoekers, die hun kinderen dan vertellen: ‘Destijds zat ik op mijn tiende bij Stratos aan de televisie gekluisterd en daarom ben ik ruimteonderzoeker geworden.’ En misschien is dat net de onderzoeker die een baanbrekende ontdekking doet. Misschien kunnen we er beter over tien, vijftien jaar over praten, wanneer de gevolgen zichtbaar zijn. In elk geval hebben we waarschijnlijk niets slechts gedaan; we hebben geen belastinggelden verspild, maar voor de wetenschap gewerkt en toekomstige veiligheidsinstrumenten voor de ruimtevaart ontwikkeld. Dat staat buiten kijf. De nasa is hoogst geïnteresseerd in de gegevens van ons project en zou deze in hun toekomstige bemande ruimtevluchten willen integreren. We hebben aantoonbaar veel mensen een mooi moment bezorgd en ze een paar uur hun zorgen en problemen laten vergeten.

..
*

..

Een bevriende psycholoog zei mij ooit dat de mens een zeer grote behoefte aan verontwaardiging heeft, die gestild moet worden. Daarom bestaat onze favoriete bezigheid er ook in dat we ons opwinden. Als ieder mens ’s avonds zou zeggen: ‘Laten we eens kijken wat er goed was aan vandaag,’ en zich de volgende morgen dat wat goed gegaan is nog eens voor ogen zou houden, dan zouden veel dingen ons eenvoudiger vallen.

Maar de psycholoog vertelde mij ook dat de mens gemiddeld vijf positieve ervaringen nodig heeft om één negatieve te compenseren. Om de verhouding om te keren is natuurlijk een zekere discipline nodig, maar als je het een tijdlang praktiseert, merk je snel dat je zo prettiger leeft.

Ik vraag me ook dikwijls af hoe het moderne gezinsleven eruitziet. Onlangs kwam ik een bevriend stel tijdens het skiën tegen. Die vertelden doodleuk dat hun kroost de hele week op skicursus was en ze konden dus zelf ongestoord skiën. Dat is zo jammer! Mee te maken hoe je kind voor de eerste keer op zijn ski’s 50 meter overeind blijft! Dat meebeleven, al die mooie momenten waarvan je over twintig jaar zegt: ‘Ik weet nog hoe ik je heb leren skiën. Het was een drama, maar we hebben het klaargespeeld!’ Ik stel me dat geweldig mooi voor. Maar nee, we

besteden onze zonen en dochters de hele week uit aan de skicursus en gaan ook ’s avonds nog vrolijk de piste op, omdat de kleintjes in de kinderopvang zijn. Fraai gezinsleven! Maar twee homoseksuele mannen of twee lesbische vrouwen zouden geen kind mogen adopteren omdat het gezinsleven daarmee in gevaar zou komen!

Voor mijzelf zijn kinderen altijd een item geweest. Ik heb altijd graag iets met kinderen gedaan, heb gemerkt dat ik een makkelijke klik met hen heb. En ze hebben ook altijd hoog tegen mij opgekeken. Ik zou het heel jammer vinden als ik geen eigen kinderen zou krijgen. Ik zie dat vaak bij mijn grootouders aan moederszijde. Die hebben dertien kinderen, die ieder allemaal weer minstens twee tot vijf kinderen hebben. Bij een familiefeest zitten daar zo’n honderd mensen en dan denk ik vaak bij mezelf: omdat die twee mensen elkaar hebben gevonden, zijn daar honderd mensen uit ontstaan die ook weer veel teweegbrengen in het leven.

Ik heb mijn kinderwens vanwege mijn sportieve carrière tot nu toe steeds opzijgezet. En natuurlijk moet je ook eerst de juiste vrouw leren kennen, van wie je gelooft dat ze een goede moeder is. Ik heb vele vriendinnen gehad van wie ik zei: ‘Het klopt, maar de moeder van mijn kinderen is ze niet.’

Met Nicole heb ik een half jaar voor de sprong over het onderwerp gesproken. Ik vroeg: ‘Hé, wat zou jij denken van kinderen?’ Waarop zij zei: ‘Ja. Maar spring jij nou eerst maar, dan praten we er nog wel eens over.’ Als ik bij deze sprong was omgekomen, had ik geen nakomelingen achtergelaten die iets van mijn belevenissen hadden gehoord. Dat zou spijtig zijn geweest. Als ik nu vader zou worden, zou ik zeggen: ‘Leuk! Want nu heb ik de tijd en de rijpheid.’ Je hoort altijd dat oudere vaders betere vaders zijn omdat ze meer tijd hebben. Als je jong bent, ben je je carrière aan het opbouwen en heb je minder tijd om met je kind op te trekken. En tijd is kwaliteit.

Na Stratos heb ik mijn doelen opnieuw gedefinieerd. Ik ben trouwens altijd al iemand geweest die dingen goed kan afsluiten. In 2007 heb ik voor Stratos het basejumpen aan de wilgen gehangen, en er bijna geen traan over gelaten. Maar er moet iets na komen. Ik kan niet gewoon maar stoppen. Ik heb altijd een exact plan gehad voor waar ik in het leven naartoe wil. Ik wilde de wereld iets nalaten, iets wat de mensen zich nog vele jaren herinneren. Daarin ben ik geslaagd. In sportief opzicht ben ik gearriveerd. Mijn dromen en visioenen zijn vervuld, qua topsport. Een verder doel op dit gebied is er niet. Dat is behaald.

Nu heb ik de leeftijd en een zekere positie in de maatschappij, en het liefst doe ik nu iets met de naam en de aandacht die ik via de sport heb verworven. Het moet een goede mix zijn: een voorbeeld dat kritische vraagtekens zet. Zoals de Braziliaanse formule 1-wereldkampioen Ayrton Senna. Die stond nog voor iets, dat was een echte held voor mij, en geen marionet. Ik ben een gerechtigheidsfanaat. Rechtvaardigheid is voor mij nog altijd de grootste en belangrijkste deugd in mijn leven. Er is niets ergers dan onrechtvaardigheid. Dat zijn onderwerpen die me prikkelen, die me interesseren. Net als de mij aangeboden rol van buitengewoon gezant van de Verenigde Naties, een aanbod dat mij met trots vervult. Een andere poot is het helikoptervliegen. Ik zou zo goed willen worden dat ik reddingsvluchten kan uitvoeren en branden kan blussen. Dat is mijn toekomst.

En natuurlijk zal ik ook weer eens naar het parachutespringen gaan. Op oudejaarsdag tref ik altijd mijn oude maten van de vereniging, met wie ik al sinds 1986 spring. Op 31 december huren we een klein vliegtuig, vliegen naar 4000 meter, springen eruit, hebben dolle pret tijdens de vrije val en landen beneden voor het café. Daar wordt gedronken, gerookt en gevierd dat we het jaar weer hebben overleefd. Zo'n twee, drie hobbysprongen in het jaar zal ik in de toekomst in ere houden, helemaal voor mij alleen. Dan ga ik weer naar de Drachenwand bij de Mondsee, waar ik vroeger altijd trainde: in de winter met mijn sneeuwschoenen via de achterkant omhoog en aan de voorkant met de parachute omlaag. Alleen voor mezelf. Om mezelf en mijn passie weer eens te voelen. Zoals in mijn levensdroom, waarin ik de straat af loop, twee, drie stappen zet, opstijg en vlieg. Zomaar, zonder moeite.

..
*

..

Dat zou een mooi einde zijn, maar er was nog een andere, niet zo mooie droom, die ik tot voor kort droomde en die ik graag zou willen delen. De twee gevangenissen van mijn leven waren het drukpak en mijn leertijd als machinebankwerker. Eerst zat ik een jaar bij een bedrijf waar ik serieproductie draaide. In het eerste jaar mocht je alleen vegen en boren, in het tweede jaar draaien, in het derde frezen, maar altijd seriearbeid. Duizend gaten in de week. Dat was monotoner dan de dood.

Ik heb daar erg onder geleden. Ik wilde altijd weg en zei tegen mijn vader: 'Dit is niets voor mij. Het maakt me kapot.' Na een jaar had ik hem eindelijk zover. Vroeger moesten ouders nog voor alles mee ondertekenen. Ik ben toen bij een kleiner bedrijf terechtgekomen en dat

was de enige keer in mijn leven dat ik werkelijk niet goed genoeg was. Tot dan toe had ik steeds in elk bedrijf binnen een paar maanden een gerespecteerde positie verworven. Maar in dit bedrijf stond alles van begin af aan onder een slecht gesternte. Daar zijn me dingen overkomen waarbij je denkt: dat kan toch niet?

Het was een nachtmerrie voor me om naar dat bedrijf te rijden: 15 kilometer, en dat elke dag, altijd op de fiets, door regen, door sneeuw. Ik kom er om 7.05 aan, niet mijn tijd, ben compleet nat – weer een dag die belazerd begon. Een drieënhalf jaar durende gruwel. En mijn hele leven lang, tot kort voor de Stratos-sprong, ben ik in mijn droom nog steeds naar dat bedrijf gereden, tweemaal in de week. Ik was al Felix Baumgartner, de succesvolle parachutespringer, maar ik moest nog steeds tweemaal in de week aan de slag in dat bedrijf – in mijn droom. En ik deed elke keer weer alles verkeerd en dacht: waarom doe ik deze shit eigenlijk? Ik heb genoeg geld, ik heb dat toch niet meer nodig? Ik loop gewoon naar de chef en neem ontslag. Direct volgende week doe ik dat. Ik heb het 22 jaar lang uitgesteld, omdat ik te laf was of te lui.

Kort voor mijn Stratos-sprong heb ik in de droom ontslag genomen, en sindsdien is deze droom weggebleven. Misschien was er voordien iets in mijn onderbewustzijn. Een hangende opdracht, een af te ronden klus. Misschien moest ik me eerst van deze ballast bevrijden om de sprong te kunnen maken: jongen, dat moet je nog afhandelen. Zo kun je niet springen. Een interessant verhaal.

De verloren slagen van het leven keren altijd weer naar een mens terug. Alles wat je niet verwerkt, niet afgesloten hebt. Pas als je iets echt voor jezelf afrondt, ben je werkelijk vrij. Het hoofd is een gek ding en het menselijke brein nog steeds het grootste mysterie op aarde. Wat daarboven niet allemaal in gang kan worden gezet: dromen, tranen en triomfen.

‘Wie weet wat er nog allemaal in hem opkomt’

Eva Baumgartner in gesprek over haar zoon en haar angsten

Thomas Becker: *Mevrouw Baumgartner, we hebben zojuist een jeugdfoto van Felix bekeken. Daarop is te zien hoe hij op een boom staat en zijn laarzen amper nog de tak raken die hem draagt. Het ziet er zelfs een beetje uit alsof hij op het punt staat zijn eerste basejump te maken. Hoe heeft u hem ervaren toen hij een kind was?*

..

Eva Baumgartner: Felix was een heel nieuwsgierig kind. En hij is altijd een prater geweest. Als hij thuiskwam uit school, praatte hij aan één stuk door. En altijd heel, heel snel. De meeste mensen verstonden hem niet eens. Mijn schoonzus zei altijd: ‘Ik versta Felix niet, hij praat zo snel.’ Pas halverwege de dertig begon hij een beetje langzamer te praten.

..

Zijn broer Gerald ook?

..

Gerald ook, ja. Maar Felix praatte het meest. En hij was als kind al een goede sporter en altijd geïnteresseerd in elke tak van sport, vooral skiën en judo. En hij reed al vroeg op een crossfiets. Altijd op de achterbanden, als een wilde. Dat fascineerde ons. Die fiets heeft hij nu nog, die doet hij niet weg. Hij had er naarstig voor gespaard van zijn zakgeld. Zijn vader mocht niet eens weten dat hij zo duur was. Op zijn twintigste begon hij toen aan motorcross. Daarvoor heb ik hem geld voorgeschoten en binnen een jaar heeft hij mij alles weer teruggegeven. Op de cent af. Hij had zo hard gespaard. Ook als hij ’s avonds uitging.

Dansen met vrienden en zo, dan dronk hij in de discotheek altijd alleen een glas melk. De hele avond op een glas melk.

..

En geen alcohol?

..

Nee. Toen was het natuurlijk algauw alleen nog: ‘Jij melkmuiltje’, maar dat stoorde hem niet bijzonder. Hij houdt ook nu nog erg van melk.

..

Wanneer is u opgevallen dat hij, zoals hij van zichzelf zegt, eigenlijk in de lucht behoort?

..

Hij klom altijd graag in bomen, maar dat doen andere kinderen natuurlijk ook. Maar één keer, op zijn 14e, is hij op de vesting van Salzburg geklommen. Met een schoolvriend. En boven op de hoogste borstwering hebben ze toen een sigaret gerookt. Wij wisten van niets, pas jaren later heeft hij mij een foto laten zien die ze van elkaar genomen hadden.

En van toen af aan werd het steeds wilder?

..

Ja, dat was de tijd toen hij en zijn broer in de zomer de 10-metertoren in zwembad Leopoldskron ontdekten. En Felix sprong niet gewoon naar beneden, maar oefende gelijk met salto’s. En in de winter gingen ze samen skiën. Maar dan wel op hun manier. Felix met de motor voorop en Gerald op zijn ski’s erachteraan. Ja, dat was pure actie met z’n tweeën.

..

Er was dus van begin af aan duidelijk adrenaline in het spel?

..

Ja, altijd. En Felix was ook nergens bang voor. Als hij zich een beetje pijn deed, maalde hij daar helemaal niet om, dat geneest wel weer, dat maakt niets uit. Zijn vriendin op school belde vaak op: ‘Felix heeft zich pijn gedaan en bloedt, wat moet ik doen?’ Waarop ik dan antwoordde: ‘Stuur hem hierheen, het is vast niet zo dramatisch als het lijkt.’ Ik kom uit een gezin met dertien kinderen, waarvan zeven jongens. Daar was altijd wat aan de hand en het ging er niet bepaald zachtzinnig aan toe. Zolang het hoofd er nog aan zit, valt het allemaal wel mee.

..

Hoe was het voor u toen hij op zijn 16e met parachutespringen begon? Was het een onbehaaglijk gevoel, als u wist dat hij aan het springen was?

..

Nee, ik kan me herinneren dat het niet zo onbehaaglijk voor me was, omdat hij met Roland Rettenbacher sprong, de man van een vriendin van mij, die heel ervaren was. Hij was in goede handen binnen die club, en ze hebben altijd lol gemaakt en hun strapatsen uitgehaald.

..

Pardon?

..

Strapatsen. Fratsen, streken. Ik was blij dat hij in een groep zat waarin ze elkaar allemaal hielpen en iedereen samen naar de wedstrijden reed. Pas toen hij ging basejumpen, was hij alleen onderweg.

..

Hoe was dat voor u, toen hij aan die extreem gevaarlijke sport begon?

..

Daar werden we niet vrolijk van, toen hij kwam vertellen dat hij basejumpen wilde leren. Hij had een foto gezien van een man die in 1984 in München van de Olympiatoren af was gesprongen. Ik zei tegen hem: ‘Eerst dat parachutespringen en nu begin je ook nog daaraan?’ ‘Ja,’ antwoordde hij. Dat wilde hij wel eens meemaken. Nou ja, Felix iets uit zijn hoofd praten… Als die zich iets in zijn hoofd haalt, dan is het bekeken, dan ligt het vast. En ik was bang, want ik wist dat er bij het basejumpen geen reservescherm wordt gebruikt.

..

Wist u wanneer en waarheen hij vertrok om zijn sprongen uit te voeren?

..

Ja, hij vertelde mij elke keer dat hij daar of daar heen reed om van een brug te springen. Dat heeft hij altijd gedaan, maar misschien wist ik ook niet altijd waar hij dan precies vanaf sprong.

..

Bent u nu, na Stratos, rustiger, omdat hij het gevaarlijkste doorstaan heeft?

..

Ik weet het niet, ik vertrouw de zaak niet. Wie weet wat er nog allemaal in hem opkomt. Als je zo veel jaren voortdurend van die adrenalinetoeren hebt uitgehaald... Maar hij probeert me dan gerust te stellen: de adrenaline is nu een andere, als hij een toespraak moet houden of een Bambi Award in ontvangst neemt. Bovendien is Stratos ook niet meer te overtreffen.

..

Hoe beleefde u die voortdurende schepjes erbovenop, het hoogste gebouw ter wereld, het standbeeld van Jezus, de rand van het wereldruim?

..

Het eerste grote project dat ik echt bewust meebeleefde, was Kuala Lumpur. Dat was heel emotioneel en heel zenuwslopend voor ons allemaal. En ik weet: van daarboven omlaag springen, dat is waanzin.

..

Toen heeft hij u allemaal ingewijd?

..

Ja, dat hebben wij al vroeg geweten. Maar ik heb eigenlijk bij al zijn projecten altijd een goed gevoel gehad. En ik werd daarin gesterkt, omdat Felix me al die jaren altijd meteen opgebeld heeft: '*Mutti*, ik heb het klaargespeeld, en het is goed gegaan.'

Herinnert u zich nog hoe u reageerde toen hij u voor het eerst over Stratos vertelde?

..

Nee, niet meer precies. Ik kan me nog wel een dag herinneren toen hij ons beelden van de voorbereiding liet zien en ik dacht: alsjeblieft, nu wordt hij straks nog astronaut. Dat was de eerste keer dat ik tegen mijn man heb gezegd: 'Ik had er veel eerder een stokje voor moeten steken.' Maar Felix heeft een enorme ambitie ontwikkeld en was zo ontzettend gedisciplineerd, ondanks alle tegenslagen.

..

Heeft hij u over zijn grootste crisis verteld, toen hij de missie tussentijds afbrak?

..

Zijn vriendin Nicole heeft mij opgebeld toen hij destijds in l.a. op het vliegveld zat, en me verteld dat het niet goed met hem ging. Toen ik hem belde, merkte ik dat hij huilde. Toen heb ik gezegd: 'Felix, gooi de handdoek toch in de ring. Kalmeer eerst eens een beetje en pak dan de volgende vlucht en kom naar huis.' Maar ik geloof dat het hem nooit meer met rust had gelaten als hij het project niet had afgemaakt.

..

Was u er al eens eerder bij geweest als hij sprong?

..

Nee, nooit. Het is ook nooit ter sprake gekomen of ik eens zou meegaan. Pas bij Stratos waren we het er al vroeg over eens dat we, als het zover was, naar hem toe zouden vliegen. En ik geloof dat dat ook al

een grote steun voor hem was, dat we er allemaal bij waren. En het was prachtig daar, hoewel iedereen heel gespannen was. Lukt het vandaag met de start, of lukt het morgen? Fascinerend. En de mensen daar, allemaal, de hele crew, geweldig. Heel gemoedelijk. Ik sprak geen Engels, maar stuk voor stuk hebben ze mij zo hartelijk opgenomen en zo lief, dat ik me meteen goed voelde. En Felix had mij keurig uitgelegd dat ik op elke vraag over hem moest antwoorden met de zin: '*I'm proud of my son.'* Ongeacht wat iemand precies vroeg. Dat zou altijd kloppen.

..

Hoe hebt u het moment beleefd toen het op 14 oktober 2012 dan echt gebeurde?

..

Dat was bizar. Al toen hij de capsule in stapte, kon ik wel huilen. De uren van de lancering zijn daarna enorm snel voorbijgegaan. Ik had nooit gedacht dat die tijd zo snel zou gaan.

..

Hebt u hem nog gezien voordat hij omhooggging?

..

Ja, de avond ervoor. We hebben er helemaal niet veel meer over gesproken, we zaten gewoon bij elkaar. Het was gezellig en Felix was net zo ontspannen en tevreden als de hele dag ervoor. Ik heb nooit het gevoel gehad dat hij bang was. En bovendien was iedereen er eerlijk gezegd wel aan toe dat het project ten einde kwam. Dus heb ik gewenst dat het er die keer echt van zou komen. In ieder geval voor Felix. Ik heb de hele tijd een klein crucifix in de hand gehouden en gezegd: 'Lieve God, laat het goed aflopen. Alstublieft, God, stuur hem duizend engelen mee. Hij heeft zo hard gewerkt en zo veel tegenslagen gehad, het moet nu goed gaan.' Later heb ik van onze buren thuis gehoord dat de hele kerk voor hem gebeden had.

..

En dan staat hij daarboven.

..

En dan staat hij daarboven. Ik droom er nog regelmatig van sinds de sprong. Dat is voor mij het mooiste, hoe hij daar stond en hoe hij daar sprong. En hij sprong ook zo mooi weg. En toen kwam de situatie waar we allemaal bang voor waren geweest. Hij begon te tollen, en heeft zich weer in de hand gekregen. Van toen af jubelden we: 'Nu klopt het, nu klopt het, nu hangt hij aan de parachute, nu landt hij.' Ik zei: 'Hoe kan iemand van 39.000 meter hoogte in de diepte springen en er dan beneden

zo mooi bij staan?' Ik zou gewoon op grond zijn gaan liggen en zeggen: doe maar met me wat je wilt. Maar Felix was goddelijk.

Nawoord

We sprongen beiden het ongewisse tegemoet

Op 16 augustus 1960 stond ik bij de uitgang van mijn ruimtecapsule, die door een grote kunststof stratosfeerballon naar 31.300 meter hoogte op de rand van het wereldruim was gebracht. Ik blikte neer op de vriendelijke aarde onder mij, bewust van het feit dat ik door een mensvijandige zone moest vallen voor ik in veiligheid was. Ik had vertrouwen in mijn team, in mijn uitrusting en in mijzelf. Ik sprak een gebed en stapte naar buiten, de leegte van het wereldruim in.

..

Tweeënvijftig jaar later, op 14 oktober 2012, stond Felix Baumgartner uit Salzburg, Red Bull-profsporter en geoefend parachutespringer, bij de uitgang van zijn ruimtecapsule, die door een grote stratosfeerballon van kunststof naar 39.000 meter hoogte op de rand van het wereldruim was gebracht. Hij blikte neer op de vriendelijke aarde onder hem, bewust van het feit dat hij door een mensvijandige zone moest vallen voor hij in veiligheid was. Felix had vertrouwen in zijn team, in zijn uitrusting en in zichzelf. Hij sprak een gebed en stapte naar buiten, de leegte van het wereldruim in.

..

We zijn allebei het ongewisse tegemoet gesprongen. Voor ons was het een persoonlijk doel, een uitdaging en de gelegenheid om meer te

leren over deze onbekende regio, die niet al te ver van onze aarde verwijderd is. De remparachute met een doorsnee van 1,5 meter, die ik bij de vrije val van 31.300 meter hoogte bij me had, is ook 52 jaar later nog in elke schietstoel aanwezig. Het drukpak dat Felix in vrije val vanuit het wereldruim testte, zal in de toekomst door astronauten en piloten op grote hoogte worden gedragen. Allebei hebben wij voor toekomstige generaties belangrijke wetenschappelijke inzichten geleverd. Dat was ons doel. De records die we behaalden waren voor de sprongen slechts van secundaire betekenis.

..

Ik heb Felix in augustus 2008 leren kennen en was van meet af aan onder de indruk van de professionaliteit waarmee hij de sprong aanpakte. Met deze sprong, die op grotere hoogte moest plaatsvinden dan de mijne, wilde hij de volgende generatie drukpakken testen en in vrije val de geluidssnelheid bereiken. In de voorbije 52 jaar hebben talloze parachutespringers uit de hele wereld mij om hulp en advies gevraagd met het oog op het behalen van een nieuw record. Ik heb hen allemaal afgewezen, omdat ik niets met een recordpoging te maken wilde hebben die mogelijk in een dodelijk ongeval eindigde. Het was overduidelijk dat deze aspiranten geen idee hadden hoe een degelijk testvluchtprogramma eruit hoort te zien. Ze wilden de beide oefensprongen achterwege laten en alles inzetten op die ene sprong van de grootste hoogte. Wat Red Bull en projectleider Art Thompson voor ogen hadden, beviel mij daarentegen, omdat voor hen bij het verwerven van de benodigde wetenschappelijke informatie de veiligheid vooropstond. Bovendien was Red Bull akkoord met de uitvoering van twee testsprongen van grote hoogte, zodat Felix de parachutesprong in een bijna-vacuüm kon oefenen voordat de reis naar een hoogte van 39.000 meter zou gaan. Dat is het principe van een testvluchtprogramma: ‘Loop voordat je rent’, ‘Train hoe je vliegt’. Felix had met zijn buitengewone basejumps en zijn Kanaalvlucht zijn kunnen als parachutespringer al bewezen. De sprong vanuit het nabije wereldruim boven 38.000 meter moest hij echter volledig anders aanpakken dan zijn vroegere sprongen. Hij had een groter team nodig om deze veeleisende klus te klaren. Red Bull was een uitmuntend partner voor dit project, die voor Felix’ veiligheid de middelen en de ondersteuning ter beschikking stelde. Ondanks vertragingen in het programma verloor Red Bull nooit het vertrouwen in het Stratos-team.

..

Felix merkte dat ik veel over de ophanden zijnde onderneming wist, omdat ik reeds onderzoeksprojecten met betrekking tot nooduitstap op grote hoogten met succes had volbracht. Op basis van mijn ervaringen als testpiloot en de vijf ballonvaarten in de stratosfeer, evenals mijn 16.800 vlieguren, vertrouwde Felix erop dat hij van mij de procedures en technieken kon leren die hij nodig had om veilig vanaf 39.000 meter hoogte omlaag te springen. Ik had ruime ervaring met ballonsystemen, inclusief lanceer- en bergingsacties, de ontwikkeling van ruimtecapsules, parachute- en noodstabilisatiesystemen, parachutes voor ruimtecapsules, drukpakken, lifesupportsystemen en testvluchtoperaties.

..

Van meet af aan hebben Felix en ik bij de ontwikkeling van de noodprocedures en de checklists voor de vlucht en de afsprong nauw samengewerkt. Ik had erop gestaan dat Felix als onderdeel van zijn training een vliegbrevet voor gasballons haalde, die hem op de ballonvaart voorbereidde. Deze training sloot hij succesvol af in Albuquerque, New Mexico. In een noodgeval beschikte Felix zodoende over de vaardigheid het ruimtevaartuig te besturen. Toch besloot hij om tijdens de drie bemande vluchten de ballon door mij te laten besturen, omdat hij mijn vaardigheden vertrouwde en tijdens het opstijgen en bij de voorbereiding op het afspringen zijn handen vol had.

..

De beide bemande ballonvaarten die Felix naar krap 22.000 en 30.000 meter hoogte brachten, verschaften hem de vrijevalervaring die hij nodig had voor de sprong vanaf 39.000 meter hoogte. Ook voor de missieleiding, het start- en het terughaalteam waren ze een goede training. In de periode die voorafging aan 14 oktober had ik het volste vertrouwen in Felix en de systemen die hij tijdens de vlucht gebruikte. Van meet af aan had het voor mij de hoogste prioriteit om de drie sprongen vanuit het nabije wereldruim zo veilig te organiseren dat Felix ongedeerd naar de aarde zou kunnen terugkeren. Ik zou het project niet verder vervolgd hebben als ik had getwijfeld aan de aanpak en de uitvoering van de sprongen. Felix had tijdens zijn vrije val enkele moeilijkheden, tot hij genoeg snelheid gewonnen had om zich te stabiliseren. Maar dankzij de training die de beide bemande sprongen vanaf 22.000 en 30.000 meter en zijn 2500 parachutesprongen hem gebracht hadden, kon hij de instabiele situatie zonder moeilijkheden te boven komen. Deze parachutesprong zal als hommage aan Felix en zijn team de geschiedenis in gaan.

..

Het was mij een eer om aan het Stratos-project mee te werken en met Felix, Red Bull en het professionele team dat dit monumentale programma organiseerde samen te werken.

..

Joe W. Kittinger, kolonel van de U.S. Air Force (in ruste)

Citaten, tekeningen en documenten

Bloemlezing van citaten over Felix Baumgartner en Red Bull Stratos

Uit het team

Samen hebben we bewezen dat een mens in vrije val vanuit het nabije wereldruim de geluidsbarrière kan doorbreken en na een transsonische fase veilig op de grond kan landen. Dat was een belangrijk onderdeel van het programma, waarvan de monitoring een belangrijke stap in de ruimtevaartgeneeskunde en fysiologie markeert. Red Bull Stratos bood de unieke kans een eliteteam uit verschillende vakgebieden bijeen te brengen, dat theorieën ontwikkelt, research bedrijft, problemen oplost en een belangrijk programma op poten zet. Maar het gaat om méér dan alleen een mens in een ballon naar grote hoogte brengen. Het gaat om inspiratie. Het gaat om de volgende generatie. Het gaat erom mensen de moed te geven niet terug te schrikken voor de volgende stap.

Art Thompson, vice-president Sage Cheshire Aerospace, Red Bull Stratos, technisch projectleider

..

Fascinerend aan Red Bull Stratos was ook de familie, het team dat we bijeenbrachten om het project te organiseren. Kenmerkend aan deze groep mensen was dat ze zich uitdagingen konden stellen en tegenslagen konden verwerken. Steeds opnieuw bewezen ze wat gepassioneerde mensen kunnen bereiken als ze bereid zijn zichzelf op de tweede en het project op de eerste plaats te zetten en zich op een gemeenschappelijk doel te concentreren.

Andy Walshe, Red Bull Stratos, high performance director

..

Dit programma levert reeds tastbare resultaten die voor potentiële ruimtevaarders in deze gevarenzone een kans inruimen, als ze aan een vacuüm worden blootgesteld. We hebben een klinische standaard geschapen, die een van de belangrijkste resultaten van dit programma zal zijn. Het behandelingsprotocol dat we voor ebullisme hebben ontwikkeld, zal in de geneeskundige verzorging een standaard worden. In de commerciële ruimtevaartbedrijven, het ministerie van Defensie, de nasa en de Amerikaanse federale luchtvaartautoriteiten heersten opwinding en enthousiasme. Overal was het: ‘Wauw, Red Bull Stratos heeft werkelijk veel bereikt.’ Dit enthousiasme wordt aan de volgende generatie doorgegeven. Ik kan u amper mijn vreugde beschrijven, als ik bij jongeren op *high schools* ben of bij andere kinderen, die zich plotseling voor wetenschap en techniek interesseren omdat bij Red Bull Stratos de natuurwetenschappen iets cools zijn.

Dr. Jonathan Clarke, Red Bull Stratos, hoofd medische team

Dit project heeft de documentatie van missies in de ruimte en op grote hoogte voor de toekomst opnieuw gedefinieerd.

Jay Nemeth, Red Bull Stratos, chef fotografie op grote hoogte

..

Het Red Bull Stratos-programma zal nieuwe standaarden zetten voor vluchten in de stratosfeer en de berging van nuttige lading.

Don Day, Red Bull Stratos, meteoroloog

..

De missie bewees dat het mogelijk is om een reddingsactie op een dergelijke luchtlaag te overleven: het verlaten van een luchtvaartuig aan de rand van het wereldruim. We ontwikkelen vliegtuigen die zo hoog gaan vliegen; de industrie spreekt al van verkeersvliegtuigen die op 30.000 meter hoogte vliegen en de nasa heeft verscheidene projecten die onderzoek doen naar supersone vluchten op zulke hoogten. Red Bull Stratos wist aan dit soort projecten een bijdrage te leveren.

Dr. Marle Hewett, programma-manager/ leidinggevend testvluchtingenieur

..

Door de manier waarop de wereld erin kon delen was het voor onze generatie zoiets als de maanlanding. Ieder kon het live bekijken en de spanning, opwinding en onrust van nabij beleven. Het is de volgende grote stap voor toekomstige ontdekkingsreizigers.

Dr. Shane Jacobs, design manager, David Clark Company

..

De erfenis van Red Bull Stratos, en ik spreek hier namens de Air Force, de nasa, is de uitmuntende kans om in een tijdperk waarin tests en ontwikkeling in de luchtvaart steeds zeldzamer worden, tests en ontwikkeling in de luchtvaart te tonen en te zeggen: 'Waarom zouden we stoppen? Kijk toch wat we bereikt hebben.'

Kol. Don White, U.S. Air Force (in ruste)

..

Uit de hele wereld

Felicitaties aan Felix Baumgartner voor een recordsprong vanaf de rand van het wereldruim.

nasa

..

Hij is geen avonturier, maar een verstandig, praktisch mens. Hij heeft mijn volledige respect.

Reinhold Messner

..

Een buitengewone, inspirerende prestatie.

Arnold Schwarzenegger

..

Felix Baumgartner is de moedigste man ter wereld.

Ban Ki-Moon, secretaris-generaal van de Verenigde Naties

..

Geen mens is eerder van deze hoogte gesprongen, niemand viel dieper in de vrije val, niemand met deze snelheid: Felix Baumgartner maakte het schijnbaar onmogelijke mogelijk, toen hij zich met een valscherm uit de stratosfeer terug naar de aarde stortte. De extreme sporter bewees met zijn sprong vanaf 39 kilometer waartoe een mens in staat is die zijn grenzen opzoekt, en fascineerde de wereld met zijn unieke prestatie. Baumgartner brak met zijn jarenlang voorbereide actie niet alleen drie records, hij zorgde ook voor een mondiaal media-event

voor alle generaties zoals er sinds de maanlanding in de jaren 60 niet meer was geweest.

Stichting Bambi Millenium Award

..

Ik feliciteer Felix Baumgartner van harte met het geweldige succes, dat met moed en volharding werd behaald en wereldwijde aandacht vindt. Oostenrijk is trots op uw prestatie! (via Facebook)

Dr. Heinz Fischer, Oostenrijks Bondspresident

..

Zijn sprong van een hoogte van circa 39 kilometer was voor miljoenen mensen wereldwijd een fascinerende gebeurtenis. Ik ben echter in de eerste plaats blij dat alles goed is gegaan. Ik feliciteer Felix Baumgartner en zijn team met deze indrukwekkende prestatie. Ze hebben samen de grenzen van het menselijk mogelijke en het fysieke opgezocht.

Werner Faymann, Oostenrijks Bondskanselier

..

Veilig geland! Gelukwensen ook van ons aan Felix Baumgartner, een heel, heel moedig parachutespringer! (via Twitter)

European Space Agency ESA

..

Het is een heel interessant experiment geweest. Het team verdient dank dat het heel open omgaat met de gegevens die het bij de actie verzameld heeft. Het is niet iets gloednieuws – we kennen de atmosferische omstandigheden op deze hoogten, maar het is een nieuwe bijdrage aan ons begrip van de dynamiek op deze hoogten. De sprong is ook relevant voor mogelijke reddingsscenario's bij raketlanceringen, ook wanneer onze esa-astronauten met Russische Sojoez-raketten starten. Bij deze raketten is er altijd een reddingsmogelijkheid waarbij ze in de capsule kunnen blijven.

Markus Landgraf, missieanalist van de ESA

..

Recordsprong gelukt. Ook wij zijn opgelucht en opgetogen met Felix Baumgartner en zijn team. (via Twitter)

Deutsches Zentrum vor Luft- en Raumfahrt DLR

..

Er is zelden een moment geweest dat mij zo lang aan de televisie heeft gekluisterd. Ik had die dag ook iets anders te doen, maar ik heb toen zes uur voor de tv gezeten, en dat moet je maar eens voor elkaar krijgen! Hoed af voor zijn prestatie! Dat was een van de bepalende momenten in de sportgeschiedenis.

Felix Neureuther, alpineskiër

..

Accepteer nooit je grenzen, dan zijn er geen grenzen. Viva Felix! (via Twitter)

Paulo Coelho, schrijver

..

Hoeveel drive is er nodig om je niet van deze weg af te laten brengen en te geloven in dat wat anderen zich slechts in hun stoutste dromen kunnen hopen! Je boven *limits* uit bewegen: dat ken ik als alpineskiër. Maar in dit kader, helemaal alleen: dat moet een geweldig moment geweest zijn, een dapper moment.

Pirmin Zurbriggen, skilegende

..

Je hebt het gedaan!! Felicitaties voor het realiseren van je droom!

Thomas Morgenstern, schansspringer

..

Zo trots op Felix, ongelooflijk! Red Bull is te gek, altijd grensverleggend!

Lindsey Vonn, alpineskiester

..

Felix, jij legende, mach 1,24!

Mark Webber, formule 1-coureur

..

Baumgartner op het punt de geschiedenis in te gaan! Wij zijn weg van Felix!

1173 km/u!!!! Waanzinnig gewoon!!

Ongelooflijk!!

Gerard Piqué, voetballer in nationaal elftal van Spanje

..

Een kleine stap voor de mens, een heel eind weg van de zwaartekracht.

Aksel Lund Svindal, alpineskiër

..

Je hebt het gedaan!

Lili, 9 jaar

..

Beste Felix, toen ik je voor het eerst zag, dacht ik: die gaat toch niet van 39 kilometer naar beneden springen? Maar je hebt het gedaan, daarom ben je de coolste man ter wereld.

Philipp, 11 jaar

..
Je bent de beste superster!!!!!!!!!
Ajap, 10 jaar
.

KIJKJE IN FELIX BAUMGARTNERS DAGBOEK I

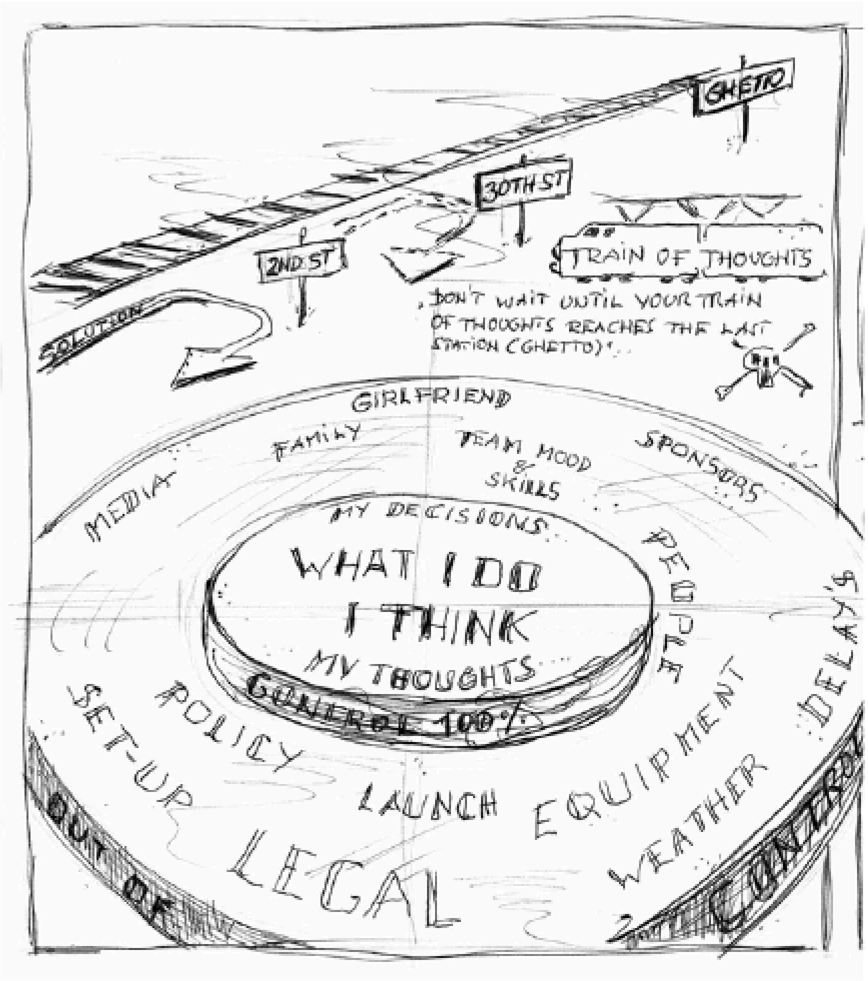

Eerste denkstappen om het 'pak'-probleem onder controle te krijgen

.

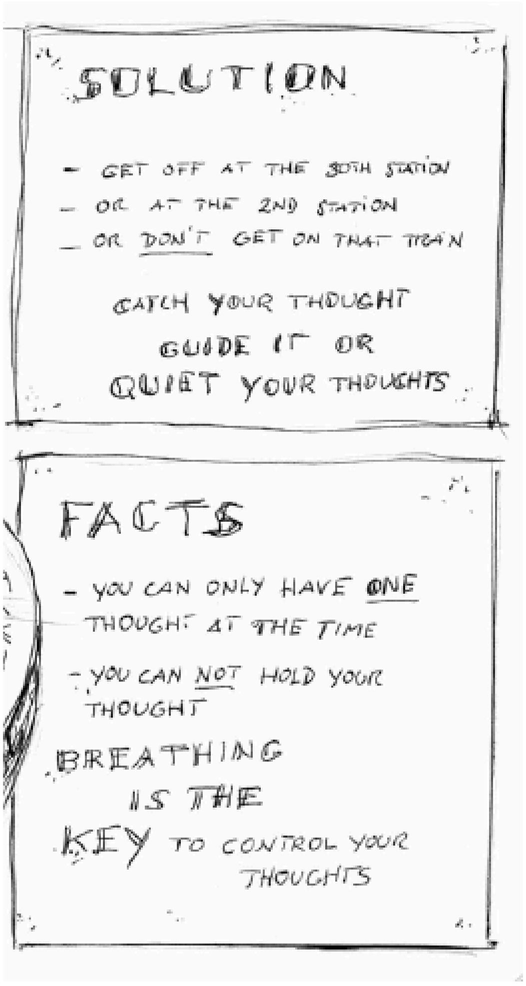
SOLUTION
- GET OFF AT THE 30TH STATION
- OR AT THE 2ND STATION
- OR DON'T GET ON THAT TRAIN
CATCH YOUR THOUGHT
GUIDE IT OR
QUIET YOUR THOUGHTS
FACTS
- YOU CAN ONLY HAVE ONE THOUGHT AT THE TIME
- YOU CAN NOT HOLD YOUR THOUGHT
BREATHING IS THE KEY TO CONTROL YOUR THOUGHTS

KIJKJE IN FELIX BAUMGARTNERS DAGBOEK II

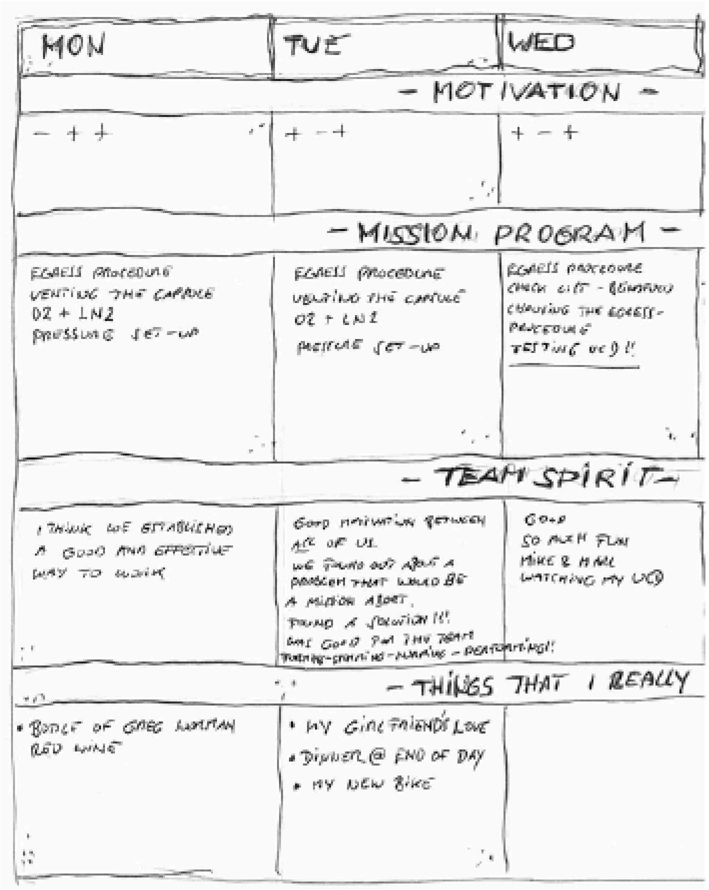

Aantekeningen over het trainingsverloop in één week, onderverdeeld naar Motivatie (positief/negatief in de loop van de dag), Programmapunten van de dag (*egress-training* voor het verlaten van de capsule op maandag), Sfeer in het team en Persoonlijke hoogtepunten van de dag

.

THU	FRI	25TH OF OCT 2010 29TH OF OCT 2010
+ + +	+ + +	
EMERGENCY – PROCEDURE FIRE ON GROUND FIRE IN FLIGHT UNPRESSURIZED FIRE IN FLIGHT PRESSURIZED STOPPING THE TIME WE ALSO INSTALLED ANOTHER MIRROR IN THE CAPSULE FOR BETTER OBSERVE !!	CONFERENCE CALL (HEIDE, MARI, ME, MIKE, CAROLIN, RICHIE, FELIX) SUIT – TECHNIC WITH MIKE CHANGES UCD, PULS-WATCH	
REALLY GOOD I CAME UP WITH THE IDEA TO HAVE SOME MISSION MUSIC WHILE GEARING UP IN MIKE'S ROOM. HE LOVED IT! MISSION SONG = "APOLLO 13 SOUNDTRACK"	MARI ALREADY LEFT ME & MIKE WORKING ON THE SUIT – MODIFICATION	

APPRECIATE –

• MY HOME BECAUSE MY DAD FINISHED MY WINE BASEMENT	• THE PROGRESS THAT WE MADE! – THIS WEEK • NO MASK – FREE BREATHING

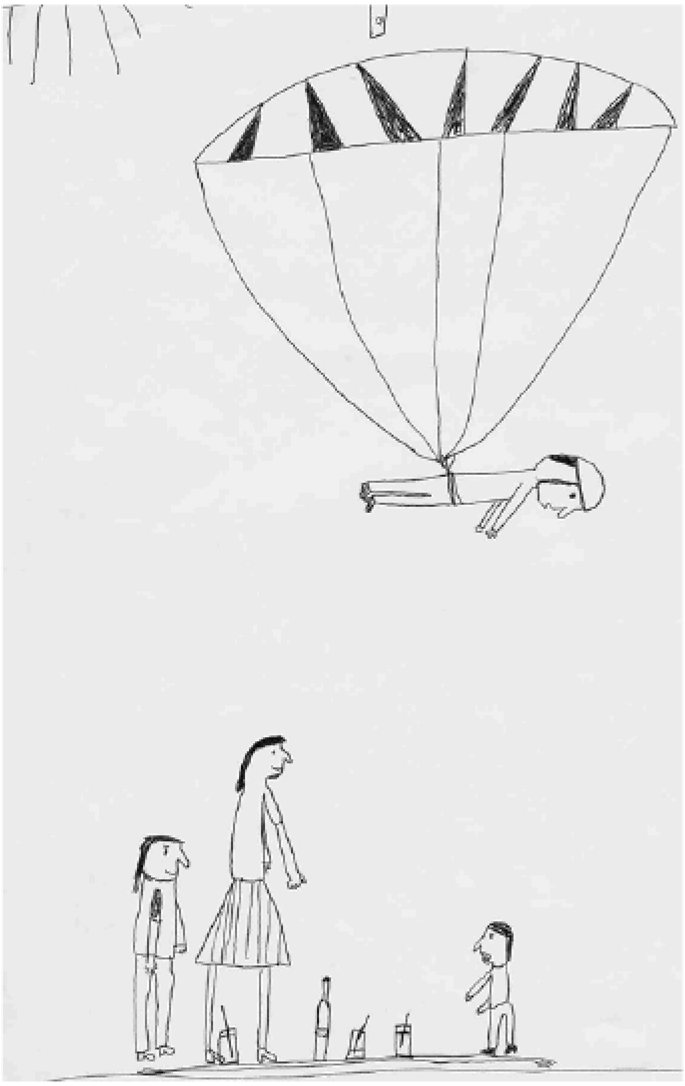

De droom uit de vroegste jeugd: een tekening die Felix op 5-jarige leeftijd heeft gemaakt

.

ZELLER Felix
6353 Going/T
Postfach 23

Going, 16 08 1986

K A U F V E R T R A G

Am 16 08 1986 wurde der Fallschirm PARA-COMMANDER MK-1 P-0974, Bj.1971 , durch Herrn ZELLER Felix, Adresse oa. an Herrn BAUMGARTNER Felix, Sbg., Ehrentrudisstr.8 wh., um den Betrag von ÖS 2.000,- (zweitausend) verkauft.
Herr BAUMGARTNER ist somit Eigentümer dieses Fallschirmes.
Die Bezahlung erfolgte am 16 08 1986.

Verkäufer:

(ZELLER Felix)

Käufer:

(BAUMGARTNER Felix)

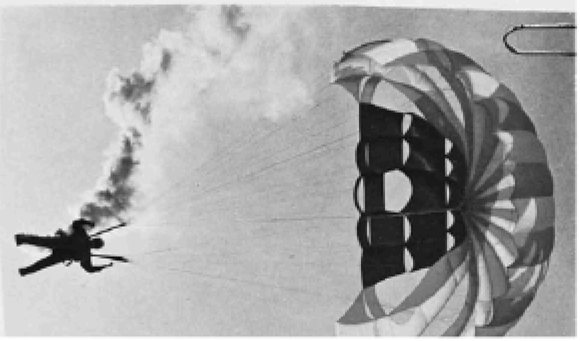

De droom begint uit te komen: aankoopbon van Felix Baumgartners eerste parachute

KIJKJE IN FELIX BAUMGARTNERS BASEJUMPBOEK

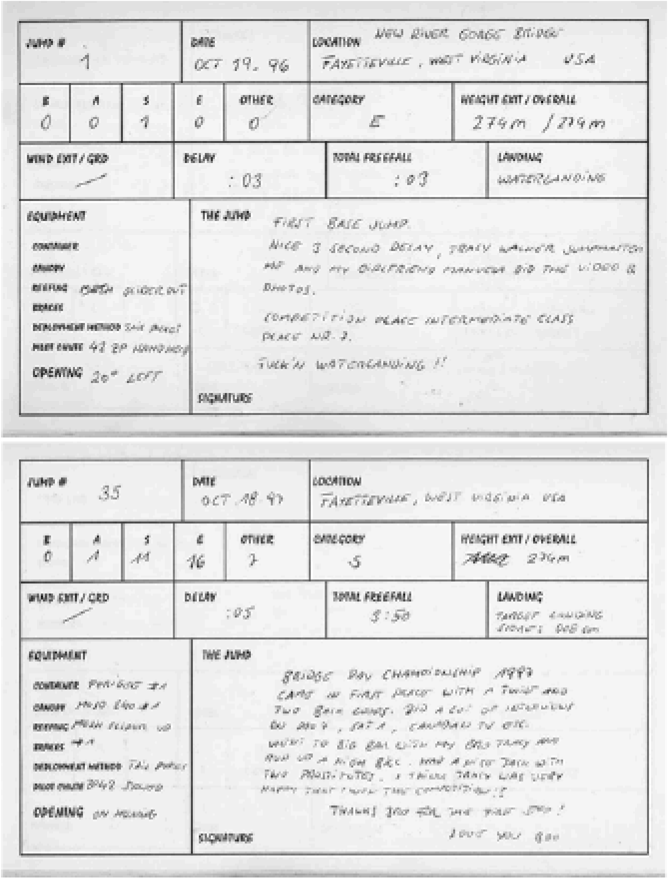

Hier heeft Baumgartner al zijn sprongen genoteerd (naar de categorieën B voor *Building*/Gebouw, A voor *Antenna*/Zendmast, S voor *Span*/Brug en E voor *Earth*/Klif) en het actuele sprongverloop becommentarieerd

.

JUMP # 46	DATE JUNE 3. 98	LOCATION OLYMPIC-TOWER, MUNICH-GERMANY				
B 1	A 2	S 20	E 16	OTHER 7	CATEGORY A	HEIGHT EXIT / OVERALL 186 m / 290 m

WIND EXIT / GRD	DELAY	TOTAL FREEFALL	LANDING
/	:04	4:28	STAND UP

EQUIPMENT

- CONTAINER PERIGEE #1
- CANOPY MOJO 260 #1
- RIGGING SLIDER UP
- BRAKES #1
- DEPLOYMENT METHOD TAIL POCKET
- PILOT CHUTE 42 STOWED
- OPENING 180°

THE JUMP

JUMP FROM THE TOP OF THE SUICIDE FENCE IN FRONT OF 40.000 PEOPLE (OLYMPIC-TOWER FESTIVAL) BUT IT WAS RAINING AND NOBODY KNOWS. BAD EXIT, ARM ROTATION, BECAUSE THE FENCE PUSHED MY LEGS FORWARD BUT GOOD TV-PROMOTION

SIGNATURE

JUMP # 64	DATE OCT 21. 98	LOCATION EUROPABRÜCKE, INNSBRUCK, AUSTRIA				
B 1	A 3	S 21	E 31	OTHER 8	CATEGORY BRIDGE / TRUCK	HEIGHT EXIT / OVERALL 194 m

WIND EXIT / GRD	DELAY	TOTAL FREEFALL	LANDING
/	:03	9:27	STAND UP

EQUIPMENT

- CONTAINER PERIGEE #1
- CANOPY MOJO 260 #1
- RIGGING SLIDER DOWN
- BRAKES #1
- DEPLOYMENT METHOD TAIL POCKET
- PILOT CHUTE PT 46 HANDHELD
- OPENING ON HEADING

THE JUMP

STEPPED OFF FROM TOP OF A 60 KM/H FAST TRUCK MADE IT OVER THE HANDRAIL AND BROUGHT MY CHUTE FILMED BY A HELICOPTER (PILOT: [illegible], CAMERA [illegible]) & MY BROTHER FROM THE BACK OF THE TRUCK. GOT BUSTED BY [illegible], COST ME 9.000,- DM

[illegible]

SIGNATURE

HET PAPIERTJE WAARMEE IN DE VLIEGERIJ ALLES BEGINT

I. REPUBLIK ÖSTERREICH
REPUBLIC OF AUSTRIA

II. **Flugschülerausweis**

Student Pilot Licence

Ausgestellt vom Bundesamt für Zivilluftfahrt nach den Normen der ICAO

Issued by the Federal Office of Civil Aviation in accordance with the standards of ICAO

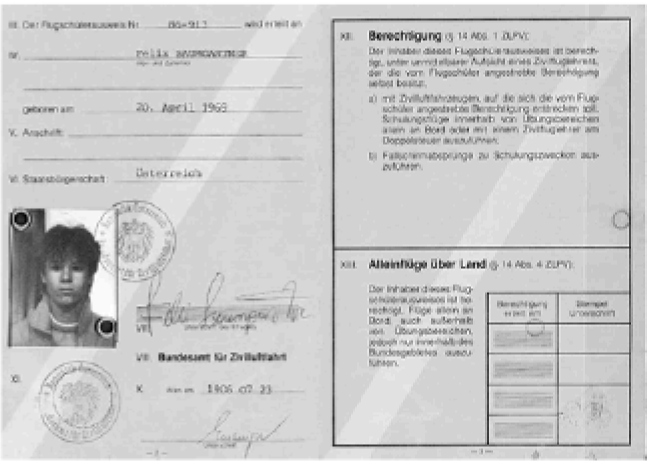
III. Der Flugschülerausweis Nr. 86-312 wird erteilt an

IV. Felix

geboren am 20. April 1969

V. Anschrift

VI. Staatsbürgerschaft Österreich

VIII. **Bundesamt für Zivilluftfahrt**

1986 07 23

XII. **Berechtigung** (§ 14 Abs. 1 ZLPV):

a)

b)

XIII. **Alleinflüge über Land** (§ 14 Abs. 4 ZLPV):

Felix Baumgartners bewijs van inschrijving bij de vliegschool

BASISVOORWAARDE VOOR TOEGANG TOT DE FACILITEITEN VAN DE U.S. AIR FORCE, ZOALS DE DRUKKAMER

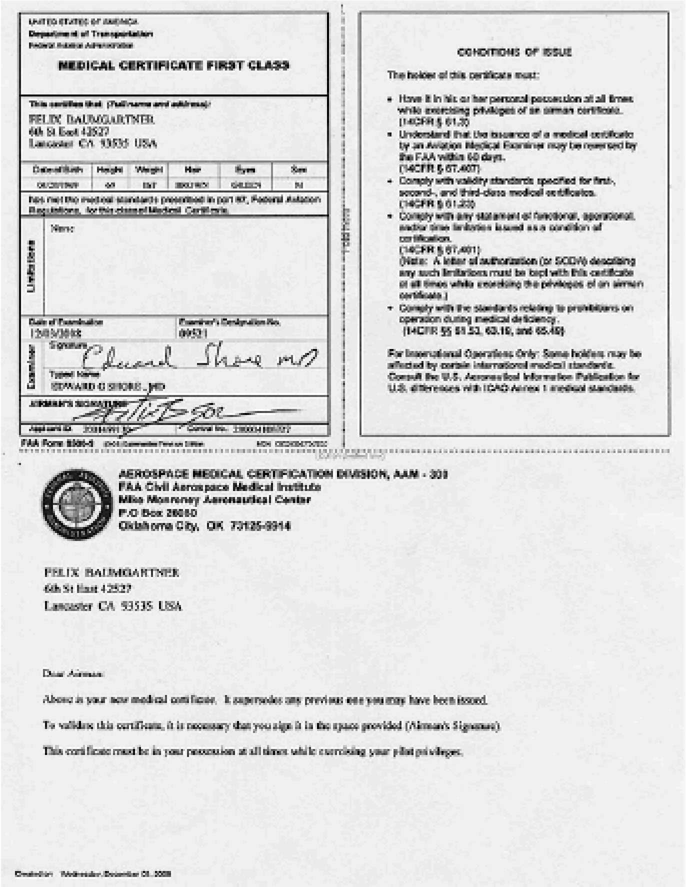
UNITED STATES OF AMERICA
Department of Transportation
Federal Aviation Administration

MEDICAL CERTIFICATE FIRST CLASS

This certifies that: (Full name and address):
FELIX BAUMGARTNER
6th St East 42527
Lancaster CA 93535 USA

Date of Birth	Height	Weight	Hair	Eyes	Sex
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

has met the medical standards prescribed in part 67, Federal Aviation Regulations, for this class of Medical Certificate.

Limitations: None

Date of Examination: 12/03/2008
Examiner's Designation No.: 00521

Examiner — Signature: [signature]
Typed Name: EDWARD G SHORE, MD

AIRMAN'S SIGNATURE: [signature]

FAA Form 8500-9

CONDITIONS OF ISSUE

The holder of this certificate must:

- Have it in his or her personal possession at all times while exercising privileges of an airman certificate. (14CFR § 61.3)
- Understand that the issuance of a medical certificate by an Aviation Medical Examiner may be reversed by the FAA within 60 days. (14CFR § 67.407)
- Comply with validity standards specified for first-, second-, and third-class medical certificates. (14CFR § 61.23)
- Comply with any statement of functional, operational, and/or time limitation issued as a condition of certification. (14CFR § 67.401) (Note: A letter of authorization (or SODA) describing any such limitations must be kept with this certificate at all times while exercising the privileges of an airman certificate.)
- Comply with the standards relating to prohibitions on operation during medical deficiency. (14CFR §§ 61.53, 63.19, and 65.49)

For International Operations Only: Some holders may be affected by certain international medical standards. Consult the U.S. Aeronautical Information Publication for U.S. differences with ICAO Annex 1 medical standards.

AEROSPACE MEDICAL CERTIFICATION DIVISION, AAM - 300
FAA Civil Aerospace Medical Institute
Mike Monroney Aeronautical Center
P.O Box 26080
Oklahoma City, OK 73125-4914

FELIX BAUMGARTNER
6th St East 42527
Lancaster CA 93535 USA

Dear Airman:

Above is your new medical certificate. It supersedes any previous one you may have been issued.

To validate this certificate, it is necessary that you sign it in the space provided (Airman's Signature).

This certificate must be in your possession at all times while exercising your pilot privileges.

Wednesday, December 03, 2008

De medische goedkeuring van de eerste graad, uitgereikt door het bureau van de Amerikaanse luchtvaartautoriteiten, FAA

DE OFFICIËLE WERELDRECORD-OORKONDES VAN DE FÉDÉRATION AÉRONAUTIQUE INTERNATIONALE

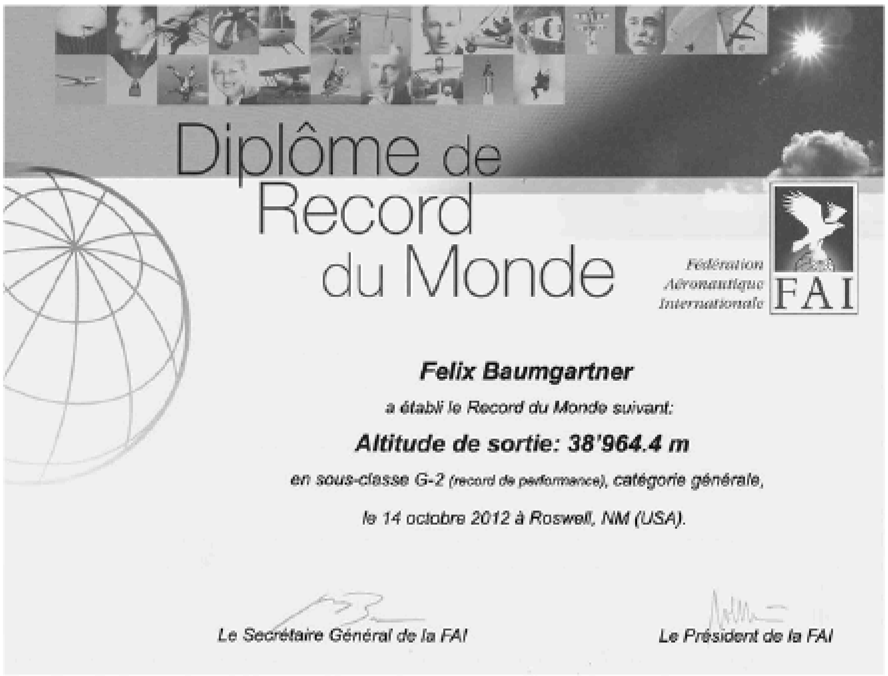

Diplôme de Record du Monde

Fédération Aéronautique Internationale FAI

Felix Baumgartner

a établi le Record du Monde suivant:

Altitude de sortie: 38'964.4 m

en sous-classe G-2 (record de performance), catégorie générale,

le 14 octobre 2012 à Roswell, NM (USA).

Le Secrétaire Général de la FAI

Le Président de la FAI

Voor de hoogste valschermafsprong

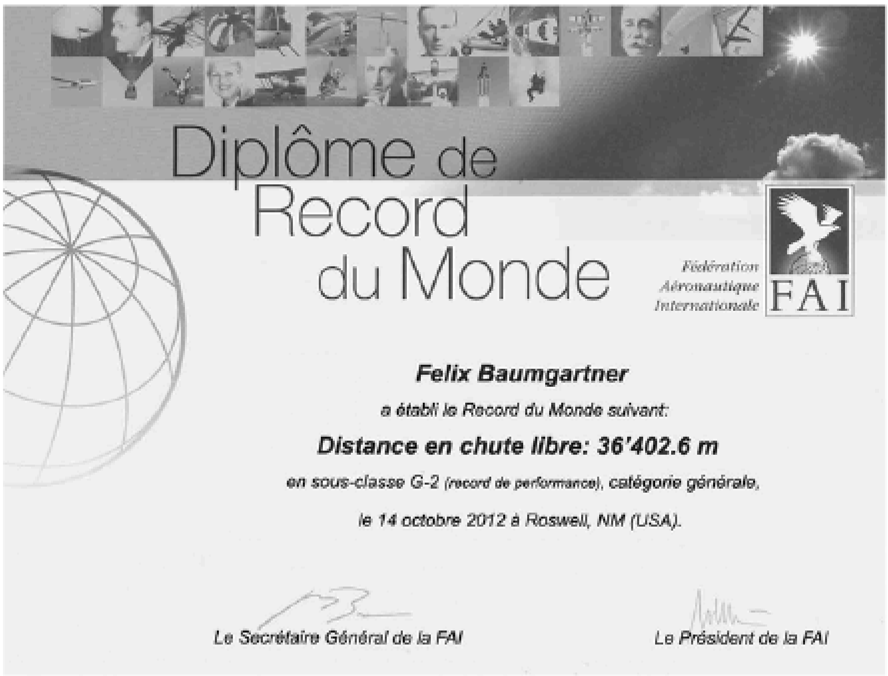
Diplôme de Record du Monde

Fédération Aéronautique Internationale FAI

Felix Baumgartner

a établi le Record du Monde suivant:

Distance en chute libre: 36'402.6 m

en sous-classe G-2 (record de performance), catégorie générale,

le 14 octobre 2012 à Roswell, NM (USA).

Le Secrétaire Général de la FAI *Le Président de la FAI*

Voor de langste in vrije val afgelegde afstand

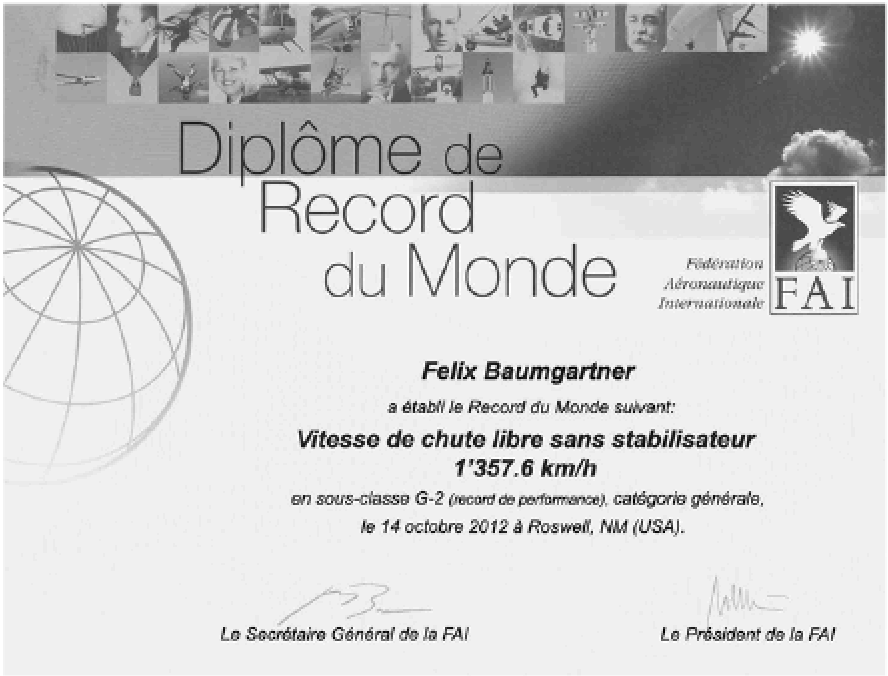
Diplôme de Record du Monde

Fédération Aéronautique Internationale FAI

Felix Baumgartner

a établi le Record du Monde suivant:

Vitesse de chute libre sans stabilisateur

1’357.6 km/h

en sous-classe G-2 (record de performance), catégorie générale,

le 14 octobre 2012 à Roswell, NM (USA).

Le Secrétaire Général de la FAI *Le Président de la FAI*

Voor de snelste ooit in vrije val bereikte snelheid zonder stabiliseringsscherm

HET RESULTAAT VAN JARENLANG TEAMWERK:

DE SECUUR IN ACHT TE NEMEN CHECKLIST VOOR EEN VEILIGE EN SOEPELE UITSTAPPROCEDURE EN AFSPRONG AAN DE RAND VAN HET WERELDRUIM

JUMPER: CAPSULE EGRESS PROCEDURE - MBF#3

Modified 9/23/12

List Item		Response
ITEM 1	Depressurize suit. Reinstall hose and cover	»Suit depressurized. Hose and cover installed«
ITEM 2	»Check« bail out bottles pressure.	»Both bottle pressures checked«
ITEM 3	»Check« location and security of all four parachute handles.	»Four parachute handles checked«
ITEM 4	»Check« door stop to »OPEN«.	»Door stop ›OPEN‹«
ITEM 5	»Stow« hand warmer. Turn capsule switch F6 »OFF«.	»Check«. »F6 OFF«
ITEM 6	»Activate« suit and chest pack cameras.	»Confirmed 3 RED LEDs«
ITEM 7	»Move« pilot monitor to the exit position.	»Monitor stowed«
ITEM 8	»Remove« UCD hose, »CLOSE« valve and »Zip« pocket shut.	»Removed. Valve closed and zipped«

.

ITEM 9	Turn O2 and LN2 flow valves to »CLOSED« (full clockwise)	»O2 and LN2 flow valves CLOSED«
ITEM 10	Sunshade in »DOWN« position as required.	»Sunshade DOWN«
ITEM 11	»Remove« vent tube from feeding port.	»Plug removed«
ITEM 12	»Set« visor heat to full power or as needed. Verify chest pack red LED »ON«.	»As needed. Chest pack red LED ON«
ITEM 13	Verify face seal tight.	»Verified face seal tight«
ITEM 14	»Move« seat to forward position.	»Seat forward«
ITEM 15	Turn »OFF« liquid oxygen supply levers 1 and 2.	»Oxygen levers OFF«
ITEM 16	»Verify« bail out bottles flow – 50 psi.	»Oxygen pressure 50 psi«
ITEM 17	Return oxygen supply levers »ON«.	»Oxygen levers ›ON‹. Pressure at 70 psi«
ITEM 18	System pressure 70 psi	»System pressure 70 psi«
ITEM 19	If pressure less than 70 psi, turn »ON« emergency O2 bottle.	»System failed. On emergency oxygen«

ITEM 20	Adjust helmet tie-down down.	»Tie-down adjusted«
ITEM 21	Using dump valve, depressurize capsule to 40.000 ft.	»Depressurizing capsule to 40.000 ft«
ITEM 22	Confirm pressure suit inflation.	»Pressure suit inflated«
ITEM 23	»Remove« and »stow« suit vent hose and suit exhaust hose.	»Suit and vent exhaust hoses removed and stowed«
ITEM 24	»Depressurize« cabin to ambient altitude.	»Dumping capsule pressure to ambient«
ITEM 25	Roll door »OPEN«. Engage door stop.	»Door open and door stop engaged«
ITEM 26	»Move« seat to rear of capsule.	»Seat moved to rear«
ITEM 27	»Lift« legs onto the door threshold.	»Legs on door threshold«
ITEM 28	»Slide« seat forward.	»Seat forward«
ITEM 29	»Release« seat belt.	»Seat belt released«
ITEM 30	Slide forward into »rest« position. Confirm sun shade.	»In rest position and sun shade down«
ITEM 31	»Parachute integrity visual check. Parachutes not deployed«	»Check. Parachutes not deployed«

ITEM 32	Verify cut away knife handle strap is attached and knife is in proper position.	»Check. Handle strap attached and in proper position.«
ITEM 33	Chest pack face plate heat »ON«.	»Chest pack switch on«
ITEM 34	»Disconnect« chest pack umbilical.	»Umbilical disconnected«
ITEM 35	»Confirm« Communication.	»Confirm check on chest pack«
ITEM 36	»Stow« umbilical.	»Umbilical stowed«
ITEM 37	»Disconnect« both oxygen supply hoses.	»Oxygen supply hoses disconnected«
ITEM 38	»Stand on« exterior step. »EXIT« low.	»Standing outside«
ITEM 39	»Release« helmet tie-down strap.	»Tie-down strap released«
ITEM 40	»Start« burst cameras.	»Burst cameras started«
ITEM 41	»Salute«	»Salute«
ITEM 42	»JUMP«	

'Jump and Run'-schnitzels van Eva Baumgartner

Ingrediënten:
4 ongepaneerde kalkoenschnitzels (à 150 g)
½ kleine ui
1/8 l witte wijn
¼ l heldere bouillon
1/8 l braadjus

Voor de vulling:
½ kg bladspinazie
150 g schapenkaas (droog)
3 teentjes knoflook

Verder:
Zout, peper, tijm, olie, boter

Was de spinazie en laat goed uitlekken. Snijd de schapenkaas in kleine stukjes. Verhit 1 el boter in een pan, doe de spinazie erbij, laat het slinken en voeg zout, peper en gekneusde knoflook toe. Laat de spinazie afkoelen en meng de schapenkaas erdoorheen.
Klop de schnitzels voorzichtig tussen huishoudfolie plat. Kruid met zout, peper en tijm. Beleg de schnitzels voor twee derde met de vulling, rol ze strak op en bind ze dicht met touw. Pel de ui en snijd hem in kleine blokjes. Kruid de rollades met zout, peper en tijm en braad ze in weinig olie rondom aan.
Schep de rollades uit de pan, verhit in het achtergebleven vocht 1 tl boter en bak de blokjes ui daarin tot ze glazig zijn. Giet dan de wijn, de bouillon en de braadjus erbij en breng het geheel aan de kook. Leg de rollades in de saus en laat ze met gesloten deksel op laag vuur circa een kwartier stoven.
Neem de rollades uit de pan en verwijder het touw. Giet de saus door een zeef, snijd de rollades in even dikke plakken en dien op met de saus. Als bijgerecht serveer ik gekruide rijst.

Eind jaren 90 op verzoek van een Oostenrijkse krant gedocumenteerd: het recept voor Felix Baumgartners lievelingseten, bedacht door zijn moeder Eva Baumgartner

De man die uit de hemel sprong zocht het altijd al hogerop: Baumgartner junior op zijn 4e in de tuin van zijn ouderlijk huis in Salzburg.

Het eerste eigen valscherm: destijds nog een tweedehands, rond model voor zo'n 130 euro. Felix Baumgartner heeft deze parachute nog steeds.

.

Het beeld dat de wereld over ging: Baumgartner op 7 december 1999, enkele seconden voor zijn tot dan toe gevaarlijkste sprong.

Afsprong van de 452 meter hoge Petronas Twin Towers op 15 april 1999 in Kuala Lumpur, Maleisië.

Vermomd als zakenman om op het hoogste gebouw ter wereld te komen.

11 december 2007: Baumgartner springt van de wolkenkrabber Taipei 101, Taiwan. Zijn laatste basejump van het 509 meter hoge gebouw eindigt met een spectaculaire vlucht naar de luchthaven.

Voorbereidingen voor 'Red Bull Stratos': eerste keer testen van het drukpak bij David Clarke Company in Worcester.

Gespannen gezichten in Mission Control – een moment voor de eeuwigheid.

Vreugde en opluchting – vrienden voor het leven: met Joe Kittinger (boven), technical project director Art Thompson (midden) en life support engineer Mike Todd (onder).

Illustratieverantwoording*

fkp = fotokaternpagina, tp = tekstpagina papieren uitgave

..

Felix Baumgartner (fkp’s 1, 2, evenals tekeningen, brieven, documenten), Wolfgang Luif (fkp 3), Lou Martin (fkp 4), Bernhard Spöttel/Red Bull (fkp 5 onder), Jörg Mitter/Red Bull Content Pool (fkp’s

5 boven, 7 boven, 8 midden), Sven Hoffmann/Red Bull (tp's 216, 222, fkp 6), Balazs Gardi/ Red Bull Content Pool (fkp 8 onder), Jay Nemeth/Red Bull Content Pool (fkp 7 midden en onder), Predrag Vuckovic/Red Bull Content Pool (tp 206, fkp 8 boven).

..

Voortdurend geactualiseerde achtergrondinformatie over Mission Red Bull Stratos op www.redbullstratos.com

..

..

..

..

..

..

..

..

..

De uitgever dankt Red Bull en de overige rechthebbenden voor de toestemming tot reproductie. In gevallen waarin de rechthebbenden niet te achterhalen of niet bereikbaar waren, verzoekt de uitgever rechtmatige aanspraken aan hem mee te delen